

Skind, besluttede Bestyrelsen herpaa at erklære, at den intet havde at erindre imod, at Ansøgerne tilstaas de ommeldte Bevillinger, dog kun forsaa vidt at de udføre det med egne Hænder og uden andres Medhjælp, hvornhos det endog maa bemærkes, at det maa ansees nødvendig for Byen, at enkelte saadanne Bevillinger udstædes, for at den simple Aimeesmand kan faae sine Klæder forfærdiget saa billig som mulig.“

Ikke flere Vægtere.

Til Brandinspektør Grønlund, d. 18. Juli 1846: „Fra Vægterne Trab og N. Madsen var ved Deres Velædelheds Erklæring indkommet en Ansøgning om, at Vægternes Antal i Sommermaanederne, saavel som om Vinteren burde være 3de.

Communalbestyrelsen fandt ingen Anledning til for Tiden at gaae ind paa dette Andragende.“

Havnens Grunde.

Til Amtet den 22. Oktober 1846: „Amtet har i Skrivelse af 15. ds. til Byefogden, Hr. Kancellieraad Nellesmann, affordret Kommunalbestyrelsens Erklæring over 2de Ansøgninger til Hs. Maj. Kongen, fra Arbejdsmand Mads Nielsen Tousgaard, og Hattemager, Repræsentant M. Gierlach, hvori de ansøger om Koncession paa nogle, ud for deres Steder imod Liimfjorden stødende Grunde.

Efter at Bestyrelsen paa det nøieste har taget denne Sag under Overveielse, maa den herved tillade sig at erklære, at den paa Kortet anførte Grund, hvorpaa findes Navnet Tousgaard, maa ansees eene at tilhøre Byen, efterdi denne Grund før 1839 var en saakaldt Kaase eller Landingssted for Baa-de. I Januar Maaned 1839 indtraf et betydeligt Høivande heri Byen, og for saavidt mueligt at forekomme dette i Fremtiden, blev der af Amtet givet Paalæg om at tillukke denne Kaase, hvilket ogsaa skeete for Byens Regning, i Følge Beslutning i Repræsentantmødet af 1. Oktbr. 1839.

Der opførtes saaledes en Dossering i lige Linie med den daværende af Justitsraad Caroc opførte, hvilket medførte en Beløstning af 45 Rd., og opfyldtes derefter Pladsen indenfor med Paafyldning af Byens Kiørepligtige Borgere.

Da Pladsen saaledes maa være Byens, og ikke Tousgaards, blev Bestyrelsen enig om at ansøge al-

lenhøieste Koncession paa den anførte Grund. Hvad derimod angaar det paa Kortet anførte Grundstykke ud for Hattemager Gjerlachs Huus mod Fjorden, da fandt Bestyrelsen intet at erindre mod at han derpaa meddeles Koncession.“

Fra de gamle Sognearkiver.

— 0 —

Thisted By 1768—1878.

— 7 - 1 - 1937

Af Anders C. Svalgaard.

Ansøgning om at maatte se Modepynt.

— Købmand Hartvigsen havde ansøgt om, at hans Kone maatte se Modepynt og Sknædersyning og herpaa erklæres under 26. Septbr. 1846 saaledes:

„Bestyrelsen er enig i at anbefale nærværende Andragende, dog saaledes, at det blot tillades Ansøgerinden at forfærdige Modepynt og sye Sknædersyning for Fruentimere, uden at hun dog dermed kan forbinde Ret til at drive Handel med dertil hørende Artikler.“

Pæleorm i Havnen.

Til Amtet, d. 23. Novbr. 1846: „I Anledning af Amtets meget ærede Skrivelse af 29. f. M., har Kommunalbest. tillige med Havnecommissionen i Forening undersøgt, hvorvidt der kunde være foraarsaget nogen Skade paa Pæleværket i Havnen, af de saakaldte Pæleorm.

Skjønt nu denne Undersøgelse paa Grund af det indtrufne Høivande ei kunne være saa nøiagtig som ønskedes, saa er det dog ved tidligere Undersøgelse af Havnens Opsynsmand befunden, at bemeldte Orm, inde i Havnen kun havde gjort en ubetydelig Skade paa Beklædningen, men ei paa Pæleværket. Derimod var dette uden for Havnen i temmelig Grad beskadiget af disse Orme. Saasnart der i den afvigte varme Sommer var Tale om at disse Orm gjorde Skade i Havnen, havde Havnecommissionen strax paatænkt at træffe Foranstaltninger til at indlede den gjennem Byen løbende Bæk i Havnen, saaledes at denne kunde blive forsynet med fersk Vand, hvilket, efter hvad man havde erfaret, skul-

de være det bedste Middel mod disse Orm. Men forøvrigt var Commissionen enig med Bestyrelsen om, forinden videre foretages, at udbede sig Amtets Medvirknng til at erholde den i saa Henseende fornødne Underretning af Havne- og Fyrinspøcturen, angaaende de Foranstaltninger, som det maatte ansees tjenligt at træffe, for at forebygge den af Ormene befrygtede Skade, og om navnlig den paatænkte Foranstaltning af Indledningen af ferskt Vand i Havnen, kunde ansees tjenlig.“

Nellesmann. Lützhöft. P. C. Norden-toft. G. Erlach. J. C. Frost, J. W. Werner Kreiberg P. C. Hundahl.

Ingen Guldsmedesvend til Ole Toppenberg.

Til Amtet d. 6. Febr. 1847: „Idet Bestyrelsen giver sig den Ære at remittere hosfølgende, ved Amtets beh. Skrivelse af 24. Decbr. 1846, modtagne Ansøgning fra Huusmand Ole Toppenberg Madsen i Gjettrup, om Tilladelse til at holde en Svend til at arbejde med sig i Guldsmedeprofessionen, og til at oplære en Dreng i Uhmagerprofessionen, undlader man ikke at erklære: „at ligesom der vistnok ikke kan være Nødvendighed i, eller føles Trang til at der bliver etableret større Guldsmedværksteder paa Landet, saaledes kan man ikke alene ikke anbefale det ansøgte Svendehold i Guldsmedeprofessionen, men den maa meget mere efter Pligt, med Hensyn til Byens Professionisters Tarv, der visselig trænge til al den Næring som de kunne have fra Landet, i det hele fraraade at det ansøgte bliver bevilget“.

Gratiale til Brandinspektøren.

Til Amtet, d. 9. Febr. 1847: „Brandinspektør Grønlund her af Byen søger om at tilstaaes et Gratiale for dette Aar, af 10 Rd., deels paa Grund af at den Løn han oppebærer af Byen — 20 Rd. aarlig — er saa ringe, og deels paa Grund af, at hans Forretninger er tiltagne i forrige Aar, fornemmelig med det ham paalagte Tilsyn og hans Protokolføring, samt Indberetninger angaaende de Handlendes Forraad og Oplag af Krudt.

Da Brandinspektør Grønlund i det Hele viser Flid og Iver i sin Tjeneste, og navnlig er meget paapassende i alt, hvad der vedkommer Sprøjter og øvrige Brandredskabers Conservation og Tjeneste-

dygtighed, som og i Tilsynet med Byens Ildsteder, og da han for disse Forretninger ikke nyder større fast Indtægt end 20 Rd. aarlig, samt derhos lever i trange Kaar, saa finder Communalbest., at der er Anledning til at tilstaae ham det ansøgte Beløb som Gratiale for 1847, dog uden at dette faaer nogen Følge for Fremtiden“.

Gratiale til Vægterne.

Til Amtet, d. 9. Febr. 1847: „I hermedfølgende Andragende, have Byens trende Vægtere ansøgt om et Gratiale, paa Grund af Levnedsmidlernes høie Priis. De have for Aarene 1844 og 1845 erholdt et Gratiale af 5 Rd. hver, men et lignende Gratiale blev for forrige Aar afslaaet. Communalbestyrelsens Pluralitet har derimod funden, at der for i Aar var Anledning til at tilstaae dem hver 5 Rd., paa Grund af, at deres faste Løn ikkuns er 72 Rd. til hver, som ansees for lav under saadanne Conjunctioner, som for Tiden er tilstede, da alle Livsfornødenheder ere i særdeles høi Priis“.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

— 22 - 1 - 37

Af Anders C. Svalgaard.

Tiende af Kronens Mark.

Til Kirkeinspektionen, d. 7. Marts 1847: „I Anledning af, at man attraaer den Thisted Kjøbstads Kommune tilhørende saakaldte Kronens Mark bortforpagtet til Opdyrkning, er Tiendebyrden for denne Mark kommet under Betragtning ved Forhandlingerne angaaende Auctions Conditionernes Forfattelse.

Omendskjøndt det antages som givet, at denne Mark, som en forhen Kronen tilhørende Eiendom, der stedse hidtil fra den ældste Tid har været tiendefri, ogsaa fremdeles vil vedblive at være tiendefri.

hvilken Mening yderligere findes bekræftet deri, at i de omtrent 300 Aar den har tilhørt Communen, har saavidt det har kunnet efterspores og oplyst, ingen Tiende været krævet eller svaret af de enkelte Jordstykker, som deraf har været under Dykning, saa giver man sig dog den Frihed, at forespørge Kirkeinspektionen, om der for Kirkens Vedkommende vil blive gjort Fordring paa Tiende af hin Mark, efter at den er opdyrket, og i bekræftende Fald, paa hvilke Grunde en saadan Fordring vil støtte sig“.

Købmændene paa Landet.

19 Købmænd i Thisted følte sig brostholdne over, at mange Forretninger oprettedes omkring paa Landet i Thy, og hvorved de led ikke ubetydelige Tab i deres Næring. De indsendte i den Anledning et Andragende til Kommunalbestyrelsen i Thisted, som under 15. Marts 1847, erklærede følgende: „Da det maa erkjendes som uimodsigeligt rigtigt, at Kjøbmændene i Kjøbstæderne og flere Næringsdrivende der, lide ikke ubetydeligt Tab i deres Næring ved de paa Landet rundt omkring etablerede Handelsberettigede, saa maa det være ønskeligt for Kjøbstædernes Interesse, ikke alene at ikke flere Handlende etableres paa Landet, men meget mere, at de allerede etablerede formindskes efterhaanden som Bevillingen udløber.

Og da det endvidere ikke kan nægtes, at det er Tvivl underkastet, om deslige Handelsetablissementer paa Landet, der styres og ledes af i Handelsfaget ukyndige Personer, ikke i det Hele vare skadelige, og foranledige sande Nationaltab, uden i Virkeligheden at gavne de nærmest Omboende, foruden at de skade Kjøbstadborgerne, samt da det ikke kan skjønnes, at der har været nogen Trang eller sær Anledning til at afdøde Procurator Thorsen i sin Tid blev meddelt Bevilling paa at etablere fuldstændig Kjøbmandshandel om-

trent midt i Thy, ligesom der formentlig ikke heller nu er, eller i den nærmeste Fremtid kan blive nogen Trang til et sligt Etablissement, enten paa Thaliasminde eller der i Omegnen, saa tillader Communalbest. sig herved at anbefale Andragendet og Sagen i Samstemning dermed, til det Kongelige Collegium“.

Ingen privilligeret Udraaber.

En Mand i Thisted, Lars Holm, indsendte 18. Marts 1847 en Ansøgning til Amtet, om at blive udnævnt til privilligeret Udraaber i Thisted.

Kommunalbest., som fik Ansøgningen til Erklæring, udtaler sig saledes: „Ligesom der Intet haves imod at Lars Holm fremdeles som hidindtil concurerer med andre Byens Børn om at foretage Udraab, saaledes finder man, at der aldeles ingen Anledning er til at anbefale ham til at udnævnes til ene privilligeret Raaber eller Udraaber for Byen, og derved udelukke alle andre fra at concurere om denne Fortjeneste. Saavel med Hensyn til Byens Indvaaneres Tarv, som med Hensyn til dem, der søge Byens Torve eller Havn med Varer, som de ønske udraabte til Salg, finder man derimod, at det vilde være skadeligt, og i flere Henseender være u hensigtsmæssigt, om en enkelt gaves saadant udelukkende Udraaberprivilegium, som det af Lars Holm ansøgte“.

Fritagelse for borgerlig Militærtjeneste.

Købmand, Medlem af Kommunalbestyrelsen, Nordentoft, ansøgte om Fritagelse for Tjeneste ved Borgervæbningen, paa Grund af svageligt Helbred, og Kommunalbestyrelsen erklærer under 17. April 1847, at Købmd. Nordentoft, 48 Aar gl., i den senere Tid har haft et saa svageligt Helbred, at han er uskikket til al borgerlig militær Tjeneste, og at der er Grund til at anbefale ham til den ansøgte Fritagelse.

Overtagelse af Jernstøberi.

Jernstøber Ballin ansøgte om at maatte drive det af ham forpagtede Jernstøberi i Thisted, hvorpaa erklæres under 1. Maj 1847: „Det er Communalbest. vitterligt, at Hr. Ballin er en meget driftig Mand, som baade har udvidet og forbedret det herværende af ham forpagtede Jernstøberi, hvorpaa Jens Olsen Krogh er meddelt Consession d. 7. Juni 1844, og da Hr. Ballin formentlig afkøber nuværende Eier dette Jernstøberi efter Forpagningens Ophør næste Aar, saa findes der ikke Grund til andet end at anbefale ham til at erholde Consession paa fremdeles at drive Jernstøberi her. Det nuværende Anlæg vilde tabe en stor Deel af sin Værdi, og vil ganske falde sammen, saafremt der ved Siden af anlægges et andet og bedre, thi ligesom det er høist ønskeligt, at et godt Støberi, her holdes i stadig Drift, saaledes er det usandsynligt, at tvende Støberier ved Siden af hinanden her kan bestaa; men enten maa det ene gaae aldeles under, eller de begge ikkun vil kunne benyttes paa en indskrænket og ufyldstgørende Maade, der vilde være beklageligt i alle Henseender“.

I Kommunalbestyrelsen:
Nellemann. Aagaard. Hundahl.
Gjerlach. Frost. Werner. Kreiberg.

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.

— 27 - 1 - 1937
Af Anders C. Svalgaard.

—
Det gamle Kirkeuhr var ca.
200 Aar gl.

Communalbestyrelsen tilskriver under 9. Maj 1847 det kgl. Danske Kancelli saaledes: „Det er Kommunalbest. bekjendt, at det kgl. Danske Cancellie og Stiftøvrige-

den har billiget den indgivne Begjæring om, at det nyt Taarnuhr, som vil blive anskaffet til denne Byes Kirke, maa komme til at slaae Quarterslag, ligesom det gamle Uhr, der for Tiden er i Kirketaarnet.

Denne Begjæring fremkommer fra det samlede Borgerskab i et Raadstuemøde den 17. Febr. d. A., hvor alle uden Undtagelse erklærede sig enige i det Ønske og den Forventning, at det nye Uhr maatte komme til at slaae Quarterslag, hvilket Haandværkerstanden i Særdeleshed anseer væsentlig nyttig for den, og at man ikke kunde antage, at der vilde blive anskaffet et nyt Uhr, som ikke slog Quarterslag og, at det i det mindste blev ligesaa fuldkomment og godt som det gamle.

Det blev endvidere udtalt, at skulde man have et nyt Uhr, som ikke slog Quarterslag og, efter hvad der i Overslaget til det i sin Tid bestilte Uhr er udtalt, ikkun vilde faae et svagt Fuldslag, saa maatte man hellere ønske at beholde det gamle Uhr, som vel nu har gjort Tjeneste i over 200 Aar, men som dog maa ansees hensigtsmæssigere end et saadant nyt Uhr. Kirken ligger i en Udkant mod Sydvest, og det er saa meget uheldigere, som Kirkeuhret er det eneste offentlige Uhr heri Byen. Det oversees ingenlunde, at et Uhr, der slaaer Quarterslag, vil koste noget mere end Et uden Quarterslag, men da det Uhr, der nu er, og i en saa lang Aarrække har været i Kirken, slaaer Quarterslag, og det ikke kan nægtes, at Quarterslag maa være nyttig for Alle, som til bestemte Tider skulle møde til Arbejde, ligesom i andre Anledninger, og da et saadant Taarnuhr anskaffes for et meget langt Tidsrum, saa skjønnes der ikke at være gyldig Grund til den i dette Tilfælde stränge Hensyntagen til en noget forhøiet Sum for det fuldkomnere Værk, naar ikkun Værket selv bliver godt constnueret, og solid og godt udfærdiget, saaledes at det

kan svare til Hensigten og gjøre den Nytte i Tiden, som det er bestemt til.“

Gave til Anskaffelse af Brødkorn.

12. Maj 1847 tilstilledes Agent Lützhøft i Thisted følgende Skrivelse fra Kommunalbestyrelsen:

„Man undlader ikke herved at erkjende Modtagelsen af Deres Velbyrdigheds ærede Skrivelse af 11. ds. De har derved stillet en Gave af 200 Rd. til Communalbestyrelsens Disposition, til samme Øiemed som Hs. Maiest. Kongen ved Resolution af 29. April har skjænket Communen Indtægten ved Consumptionstedet af Formalingsafgiften, m. v., indtil 1. Oktbr., nemlig til at bevirke Nedsættelse i Brødpriserne for de af Byens Indvaanere, som uden at høre under Fattigvæsenets Forsørgelse, for Tiden maa ansees trængende dertil. Idet vi med Erkjendtlighed modtage Deres Tilbud, og derfor aflægger skyldig Tak kan De være forvissat om, at Gaven samvittighedsfuld skal blive anvendt til det foresatte Maal.

Med Hensyn til Deres Yttring angaaende Sparekassen, skulde vi alene bemærke, at denne har stillet dens hele egne Fond, 6 a 700 Rd. til Commissionens Disposition som rentefrit Laan til Efteraaret til Brødkorns Indkjøb.

Vi have for Øjeblikket at disponere over ca. 50 Tdr. Rug, som er indkjøbt for 9 Rd. og 2 a 3 Mark pr. Td.; 25 Tdr. toradet Byg hos Hr. Kjøbmd. Nordentoft til 6 Rd. pr. Td.; 50 Tdr. vægtig toradet Byg hos Hr. Kjøbmd. Fjeldgaard, for 7 Rd. 3 Mark pr. Td., med 6 Mdr. Credit, og herforuden haves de af d'Hrr. Kjøbmænd Verner og Lund tilbudne 100 Tdr. toradet Byg, som vi holde os forvissede om, ville blive Communen overladt til billige Priser.

Af Communalbestyrelsen er i Dagsmødet taget den Beslutning, straks at søge indkjøbt 200 Tdr. Rug, og dermed vil saaledes haves ca. 425 Tdr. Korn, som vi antage vil blive tilstrækkelig til de Ind-

vaaneres Forsyning, som ikke kunne indkjøbe Brødkorn uden i smaa Partier,, og trænge til moderate Priser.

Hvad Byens andre Indvaanere angaaer, da maa disse selv sørge for deres Kornbehov, og man tør vel ogsaa haabe og vente, at d'Hrr. Kornhandlere i et saa truende Aar som det nærværende, ikke aldeles ville blotte sig for Oplag ved Udslibning, saaledes at der kan blive Frygt for egentlig Nød for dem, der kan betale de gjeldende og fordrede Priser.“

23.6.1937.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Kornmangelen.

8. Maj 1847 tilskreves Amtmand, Baron Rosenkrantz i Thisted saaledes: „Man tillader sig at yttre, at da det nu har viist sig, at ikke alene den stærke og overordentlige Udskibning af alle Kornsorter, som de uørte høie Kornpriser i Udlandet har foranlediget, gjør det vanskeligt at faae det nødvendige Fødekorn tilkjøbs, men at der endog for Tiden forgjæves kan søges Brødrug tilkjøbs hos de fleste Købmænd og Kornhandlere, saa finde vi, at det kan være nødvendigt, at Forpligtelsen til Kornoplæg, i Følge Reskr. af 18. Juni 1802 udvides til ogsaa at gjelde for Thisted Amt. Dog tillade vi os at foreslaae følgende Modificationer: „Beholdningen for Kornhandlere, som selv eie Skibsparter, bestemmes til at være for hver fra 5 til 10 Tdr. Rug, og fra 5 til 20 Tdr. Byg. For Kornhandlere, som ikke eie Skibsparter, hver 3 til 10 Tdr. Rug og 3 til 10 Tdr. Byg. Brændeviinsbrændere hver 6 Tdr. Rug og 4 Tdr. Byg. Bagere hver 4 Tdr. Rug, foruden det Oplæg det maatte paaligge dem, eller blive dem paalagt at have som Bagere, til Anvendelse til Brød“.

Gaver og Laan i Anledning af Kornmangelen.

Under 17. Maj 1847 tilskreves Amtet bl. a.: — For Betalingsmidler til Kornvarers Indkjøb, vil Kommunalbest. komme i stor Forlegenhed, og den seer sig derfor i den Nødvendighed indstændig at udbede af Deres Høivelbaarenhed (Amtmanden), at De vil forandle, at der fra en eller anden offentlig Kasse maa ydes fornødent Forskud, som vi ikke tør ansætte til mindre end 2000 Rd., at beholde til 11. Decbr. næste, eller indtil man faar indkasseret Pengene for de udsælgende Varer.

Af Sparekassens Bestyrelse er overladt dens hele opsamlede Fond som rentefrit Laan til Kornindkjøb men Beløbet udgjør desværre ikkuns imellem 6 og 700 Rd.

Hertil kommer 200 Rd. som Agent Lützhøft har tilbudt Communen, og disse Summer er alt, hvad Be-

styrelsen for Tiden har at disponere over. I Kæmnerkassen er Intet, og hvad der indkommer, behøves alt til de daglige Fornødenheder for Fattig- og Skolevæsenet, og til andre paatrængende Udgifter.

At foretage ny Udskrivning kan ikke tilraades, og vil lidet eller intet nytte, og at erholde det fornødne Laan af Private ansee vi for ugjorligt“.

Anlæg af Støberi.

Kobbersmed Smith i Thisted ansøgte om Bevilling til at anlægge et Jern- og Metalstøberi, og herpaa erklærer Kommunalbestyrelsen under 5. Juni 1847, saaledes:

„Alt i flere Aar har her været etableret et Jernstøberi 1844, af J.C.Krogs, Frederikshavn, som saa vidt skjønnes ret godt har bestaaet. For ganske nylig er meddeelt Bevilling til et andet Jernstøberis Oprettelse (Ballin), hvilket er bebudet at skulle indrettes efter en udvidet Maalestok.

Det synes saaledes, at tvende Jernstøberier her maatte være fuldt tilstrækkelige, og at trende ikke ville kunne bestaae ved Siden af hinanden. Kobbersmed Smith ansees imidlertid for at være en Mand, saavel med den Formue, som af den Erfaring og Dygtighed i hans Fag, at han vil kunne udføre

det Anlæg, som han attraaer bevilget, og da det ikke er usandsynligt, at det nuværende Jernstøberi, og det nyligt bevilgede, sammensmelte til Eet, og det tillige maa være i Communens Interesse, at der anlægges saa mange Fabrikker og industrielle Anlæg som muligt kunne bestaae, samt at disse indrettes paa den meest fuldkomne Maade, samt da endvidere et Metalstøberi agtes forbundet med det af Smith attraaede Jernstøberis Etablering, saa finder Kommunalbest. ikke noget at erindre imod at den ansøgte Bevilling meddeles“.

30.6.1937.

Kæmneren fri for borgerlig Tjeneste.

By- og Herredsfoged Nellemann tilskrevet saaledes under 10. Juni 1847: „Idet Kæmner og Forligscommissair Sørensens Ansøgning om Fritagelse for borgerlig militair Tjeneste herved remmitteres, undlader man ikke at afgive Erklæring saaledes: Da Sørensen i Forening med Kæmnerforretningerne tillige er Skattekasserer for Byens Skatter, samt Kasserer og Regnskabsfører for Skole- og Fattigvæsenet, saa er der vistnok deri endeel som taler for hans Sag, og da det i den af den constituerede Districtslæge, Bataillonskirurg Willemoes meddelte Attest, er bevidnet, at hans Øine er saa svage, og af den Beskaffenhed, at han ikke kan taale at deltage i de borgerlige Vaabenøvelser, som holdes paa aaben Mark ved Stranden (Kapelsten) samt da han tillige i de 12 forløbne Aar af hans Borgertid har været fritaget, og allerede er 45 Aar gammel, saa troer Repræsentantsk., at det bør anbefale ham til videre og vedvarende Fritagelse for Fremtiden i de fra Aar, som han ellers efter sin Alder har tilbage, hvilken Frihed vistnok ogsaa med ligesaa fuld Føie kan tilstaaes ham nu, som den hidtil har været ham given“.

Kedel- eller Kobberførerne.

Generaltoldkammeret havde udsendt et Cirkulære angaaende de privilegerede Kobberværkers Udsalg og Omføren af færdige Kobbervarer, hvilket Privilegium var af 26. Novbr. 1768, og Resolution af 11. Aug. 1818, og om dette Privilegium ganske kunde ophæves, hvorpaa erklæres under 26. Juni 1847: „De, de fornævnte Kobberværker meddeelte Privilegier, deres derpaa grundede Handelsfrihed med Kobber- og Messingvarer, og den Maade, hvorpaa Privilegiehaverne have udøvet deres Handel, har, efter vores Overbevisning virket, med Hensyn til Moral og Industri skadeligt, og i Forhold til den Skade der ved Privilegiernes Udøvelse er foraarsaget, har Fordelen som i pekuniær Henseende er tiltvundet Landet, ikkun været meget tarvelig.

Kobberførercompagniet har haft store Oplag i flere af Landets Kjøbstæder, hvor formelige Udsalg have været etablerede, og hvorfra de omkjørende Handelsbetjente have ført Varer overalt omkring saa Landet, og holdt aaben Boutik og

Udsalg deraf, hvorsomhelst de have gjort Holdt. Denne Huseeren og Handel overalt fra By til By og fra Sted til Sted har — fornemmelig i Jylland — i høi Grad forhindret Kobbetsmedene i Kjøbstæderne fra at finde tilstrækkelig Næring.

De have saaledes tildeels vanskeligt kunnet soutineret sig, og i lige Grad som de have været trykkede i deres Afsætning, ere de blevne satte ud af Stand til at gaae frem med Tiden i industriel Henseende, og dette maa saa meget mere beklages, som det i Reglen, og maaske uden Undtagelse, har været Udlændinge, som have arbeidet og reist for hine Kobberværker, og som efterat have sammentient en klækkelig Formue heri Landet, atter ere dragne herfra til deres Fædrenehjem, for der at forføre den. At denne privilligerede Kobberhandel har været i høi Grad demoraliserende for Bondestanden i Jylland, er uimodsigelig en Sandhed. De tilforn i saa stort Antal stedfundne ulovlige og i alle Henseender fordærlige Smugbrændier, blev derved særdeles meget soutinerede, idet de Vedkommende velvilligst forsynedes med de fornødne Redskaber paa lang Credit, hvorved lidet eller Intet risikeredes for Sælgerne, da den Tro var fastgjort i Bondestanden, at Kjedelførerne havde første Prioritet forud for Andre, for alle af dem købte Varer.

Alene i dette Tilfælde er foranlediget meget Ondt, og om det nu end maa og kan antages, tildeels paa Grund af den vaagnende Erkjendelse af det i mange Retninger fordærlige og umoralske som er forbundet med Smugbrænderi, tildeels fordi det virkelige Tab som er forbundet dermed er blevet de fleste indlysende, og tildeels ogsaa de strenge Straffebestemmelser, som nu ere paabudne, at disse Smugbrændier for den allerstørste Deel ere ophørte, saa tør det dog ikke afsees, at det er ønskeligt, at den Fristelse som kan ligge i paa en let og nem Maade atter at blive forsynet med de fornødne Apparater, fjernes snarest muligt, og saa vidt gjørligt aldeles. Af dette anførte fremgaar det, at Kommunalbestyrelsens Votum i denne Sag er, at det er høist ønskeligt, at hin exceptionelle Huseerfrihed og Handelsprivilegium, aldeles ophæves snarest muligt. Skulde, hvad der

vel kan tænkes muligt, hine Privilegier i sin Tid være meddelte tildeels for at lette Landmandens Anskaffelsen af Kobber- og Messingvarer, da vil en saadan Grund nu ikke længere gjøre sig gjældende, thi overalt i Landets Kjøbstæder gives Kobbetsmede, og faar disse først bedre Afsætning ved hiint Huseerens Ophør, da vil deres Antal hurtigt forøges til saa mange som kan finde Næring, og de vil i det hele i forøget Afsætning og Concurrence finde den Opmuntring til at gaae fremad i Fabrikation af Kobber- og Messingvarer, som hidtil har været savnet“.

16. Aug. 1937.

Bygrænsen for den østre Del af Thisted By.

„I Anledning af en Rentekammerskrivelse af 22. Maj 1847, erklærer Kommunalbestyrelsen i Juli s. A. til Amtet om ovenstaaende:

„Hvad den paa Matrikulkortet ansatte Grændse angaaer, da antager man ved denne Lejlighed at kunne alene henholde sig til den Deel af Grændsen som angaaer den østerste Deel af Byen, navnlig Østerhavn og der udenfor liggende Steder, og erklærer saaledes herved, at den egen lige Grændse for Byens Udstrækning, der stedse har været antaget at være Bommen, saa at hvad der er uden for, er betragtet som at ligge udenfor Byen. Vel bor der flere, og deriblandt enkelte Haandværkere udenfor Bommen, men disse svare alle personel Consumption som Udenbyboende, og Kjøbmandsskab eller anden Handel har det ikke været tilladt at drive der. Byens Gade gaaer ikke længere end til Bommen, hvor Landeveien begynder, og hvorfra den hidtil har været vedligeholdt som Landevei ved Amtsveivæsenets Foranstaltning, ligesom den har staaet og staaer under Veivæsenets Ressort.

Da nu tillige den Regulering og Udvidelse af Veien fra Bommen øster efter over Bakken, som har foranlediget denne Sag, ogsaa hidrører fra Foranstaltning fra den dingerende Veiofficer af Ingeniørcorpset, saa ligger deri Beviis for, at man ligeledes antager dette Veistykke for umiddelbart at sortere under Veivæsenet, hvortil endvide-

re kan tilføies, at paa Kortet over Planen til Veiens Rettelse og Forbedring, er et Stykke af det Bommen nærmest liggende Huus sønden for Veien gjennemskaaret og bestemt til Nedbrydelse, for at udvide Veien, hvilket ikke saaledes kunde bestemmes og befales, naar det havde været Kjøbstadgade, istedet for Landevei.

Hvad der end ydermere bestyrker vor Formening, og som factisk hidindtil har været Tilfældet, at Landeveien nemlig gaaer lige fra Østerbom, hvor Byens Gade hører op, er, at det Kgl. Ingeniørcorpset, som har overtaget Hovedlandeveien vesten for Byen ad Ottesund til, har overtaget denne Landevei derfra hvor Byens Gade ophører, nemlig fra Kjøbmand Nyborgs Gaard, naagt at der ligesom ved Østerbom ligger flere Bygninger uden for, tilligemed selve Vesterbom. Communallbest. maa saaledes vedblive den Formening, at det omhandlede Veistykkets Forandring og Forbedring eller Vedligeholdelse i Fremtiden, ikke kan paalægges Thisted Kjøbstad, og forventede og paastaae, at da det ligger udenfor Bommen og den erkjendte Bygrændse, hvortil Gaden gaaer fra Bysiden, da det hidtil har været Landevei og fremdeles er det, og da det er anagt og hidtil har været vedligeholdt for Amtsveivæsenets Regning, hvortil Kjøbstaden bidrager sin Qvotadel i Udgiften ved aarligt Bidrag til Amtsrepartitionsfonden, saa maa det fremdeles blive for Amtets Regning og under Veivæsenets Ressort.

Ligesom vi finde dette yderligere bestyrket i det Kgl. danske Cancellies Erklæring over Sagen til det Kgl. Rentekammer, saaledes maatte vi for Sagen selv betragte det som meget uheligt om det skulde kunne blive anderledes, thi Veiens erkjendte paatrængende Rettelse, Udvidelse og Forbedring over Bakken udenfor Østerbom, vilde da udsættes i det Uvisse, eftersom Byen ikke vilde blive istand til saasnart efter dette trykkende Dyrtdis Aar, at afholde Udgifterne til et saadant Foretagende, foruden at Rettelsen og Udvidelsen af Veien vanskeligt vilde blive iværksættelig, fordi man da ikke saaledes vilde kunne disponere over det Stykke Huus, som Veivæsenet har bestemt til Nedbrydelse som Tilfældet er, naar Veivæsenet udfører Foretagendet ved Landeveien. Paa den

hosfølgende Copi af Matriculskortet, har man ved Landmaaler Buchave ladet betegne en Linie, som Bygrændsen antages og ansees for at have, fra Fjordbredden med Bommen til Blindeled, og undlader man ikke at opgive alle de udenfor Østerbom, og betegnede Bygrændse beliggende Steder, som ere: Norden Veien fra Bommen, Vægter Anders Pedersens Huus, Contorist Munchs Huus, Avlsbruger Niels Kanstrups Sted, Hørnegler og Mursvend Peder Nielsens Huus, Tømmersvend Lars Blaks Huus, Tømmersvend Lars Nielsens Huus, forrige Amtsfuldægtig Berthelsens Sted, Smed Peder Sørensens Huus og Muursvend Christen Nielsens Huus.

Sønden Veien fra Bommen: Frederik Larsens Sted, Dagleier Jens Chr. Ottensens Huus, Kalveslagter Peder Gregersens Huus, og nogle Huuse langs med Fjordgrunden i Syd, paa Marken". (Strandvejen.)

18.8.1937.

Magelæg af Skolens Grund.

Til Agent Lützhøft, 4. Aug. 1847. „Forinden videre foretages til den endelige Ordning og Afslutning af det imellem Hr. Agent Lützhøft og Communen aftalte Magelæg af Grund- og Byggeplads for en Skolebygning, udbeder Communalbest. sig henpaa tegnet Deres Sanction og Erkjendelse om, at efterstaaende Byggeplads og Grunde magelægges under de anførte Betingelser: Communen modtager af Agent Lützhøft forrige Bager Grønlands Grund og Byggeplads til Gaden mellem Skolebygningen og Guldsmed Brinks Grund 37 Alen i Syd.

Mod Øst følger Grunden Skolebygningens Endemuur, og fra sammes sydvestlige Hjørne gaaer den 18 Alen i Syd, i Linie med Skolegaardens Brandmuur.

Derimod modtager Agent Lützhøft af Skolegaardens Grund og Gaardsplads ned mod Havnen, Pladsens fulde Størrelse fra Øst til Vest, imellem Havnegyden og Agentens Gaardsplads vesten for, samt 16 Alen op i Skolegården mod Nord. Paa denne Grund lader Agent Lützhøft opføre en Magasin — eller Pakhuus — Bygning, hvis Sidemur mod Nord kommer til at danne Hegn for Skolegården, ligesom en Pakhuusbygning bliver opført sønden for den Communen over-

dragende Grund af Grønlands Gaard og Byggeplads, hvis Side- og Endemuur mod Nord og Øst, ligeledes danner Hegn for Skolegården, saaledes at End muren af dette Huus opføres med Grundmuur lige til Spidsen, uden Tagdryp, hvorimod Tagdryp fra begge Husenes Sider mod Nord falder ind i Skolegården. I Bygningen bliver Agenten berettiget til at sætte de fornødne Lømme, men ingen Døre eller Vinduer ind til Skolegården, hvor Agenten ingen videre Grund erholder, men Berettigelse til fornøden Adgang til Bygningernes Reparation". (Under 14. s. M. meddeles, at Magelæget, paa Grund af Uoverensstemmelser ophævedes.)

Kronprinsens Besøg i Thisted i 1846.

„Kjøbmand Nielsen med flere af denne Byes Borgere have indgivet et Andragende til Communalbestyrelsen, hvori de anke over, at et Beløb af 52 Rd. 86 Skill. af Kæmnerkassen er udbetalt til Illuminationer, Transparenter m. m. i Anledning af Hans kongelige Høiheid Kronprinsens Overnatten paa Amtsgaarden her i Byen i Septbr. f. A. Bemeldte Andragere have derhos anført, at da det er bekjendt, at Amtsgaarden ligger uden for Communen, og henhører til Landdistrictet, saavel som Pladsen, hvor Arrangementet fandt Sted, samt da Commune Skatterne af disse Eiendomme udredes til Amtsfonden og ikke til Byens Kæmnerkasse, viser dette klart, at disse Udgifter bør udredes af Amtsfonden, og ikke af Kjøbstadens Kasse, hvorfor de nævnte Andragere ogsaa have fundet det naturligere, at Amtet havde henvendt sig til Amtsraadet i den nævnte Anledning, end at foranledige Kjøbstaden forøgede Udgifter.

Dette Andragende er derhos ledsaget med en Erklæring fra Communalbestyrelsens Medlem, J. C. Frost, hvori denne billiger Andragendet og formener, at Thisted Kæmnerkasse bør tilbagetales det nævnte Beløb, hvorhos han henstiller til Cancelliets Bedømmelse, af hvilken Kasse dette Beløb retteligen bør refunderes. I Gjensvar paa dette Andragende maa Bestyrelsen blot bemærke: at i Anledning af Kronprinsens Ankomst hertil, blev af Bestyrelsen bestemt, at Raadhuset skulde illumineres og et Transparent der anbringes, hvilket af Frost var tiltraadt og billiget, men

da Kronprinsens Ophold her i Byen kun var fra Aften til Morgen, og det saaledes ikke kunde ventes

at han kunde tage denne Illumination i Øiesyn, fandt man det meest passende til Ære for den høie Gæst, at anbringe det paa et Sted, hvor dette kunde sees fra Amtsgaardens Vinduer, i hvilken Gaard hans kgl. Høiheid logerede.

At dette Sted ikke laae paa Byens Grund, fandt man ligesaa lidet at kunne komme i nogen Betragtning som den Omstændighed, at Amtsgaarden for endeel ligger paa Landsbygrund, thi da det dog vistnok ikke falder Andragerne ind at nægte, at Kronprinsens var her i Byen, burde denne dog vise sin Opmærksomhed paa en Maade, der kunde bemærkes af den høie Gæst, hvilken ikke kunde skee anderledes end som anført. Communalbest. troer derfor ikke at have gjort andet end hvad den ansaae for sin Skyldighed og Pligt, og man maae aldeles afvise den Beskyldning, at have ladet sig paavirke af Nogen.

Forøvrigt maa Bestyrelsen bemærke, at den ommeldte Udgift i Anledning af foranmeldte Illumination m. v., er anført i Regnskabet, der er revideret af vedkommende Revisorer, uden at derom er skeet nogen Notat. Den comiske Bemærkning, at Commune-Skatterne af Amtsgaarden, og den Plads, hvor Illuminationen fandt Sted, udredes til Amtsfonden og ikke til Thisted Kæmnerkasse, fortjener vistnok intet Svar".

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Kronens Mark.

Til det kgl. danske Kancelli, 29. Aug. 1847: „Det er det Kgl. danske Kancelli bekendt, at denne Kjøbstads Communalbestyrelse havde besluttet i Aaret 1845 at bortforpagte en Byen tilhørende betydelig, uopdyrket Jordeiendom, Kronens Mark kaldet, til Opdyrking, hvilken Bortforpagtning blev billiget.

Af denne Jordeiendom har Kommunen hidindtil ikke havt en høist ubetydelig aarlig Indtægt til Byens Kæmmerkasse. Eiendommen har nemlig i et meget langt Aaremaal henligget udyrket, og har været udleiet til Græsning aareviis, og da Jorderne ikkun give en meget ringe Græsning, fornemmelig til Faarkreaturer, saa har Leien staaet i Forhold dertil, og den har, efter Skatters og Afgifters Fradrag ikkun givet en meget ringe og stundom næsten ingen Indtægt. Efter de Collegiet forelagte Conditioner, blev Eiendommen stille ttil offentlig Auction i Foraaret 1846, til Bortforpagtning i 25 Aar; men det Bud, som da skeete, blev anseet for uforholdsmæssig ringe, og saaledes at det ikke kunde indstilles til Approbation.

Eiendommen blev da paa sædvanlig Maade ved offentlig Auction bortleiet til Græsning for Sommeren 1846 og 1847, og en ny Forpagtningssauktion er afholdt den 5te i denne Maaned, ved hvilken Eiendommen blev opaabt til Bortforpagtning i 25 Aar. Ved denne Auction var det høieste Bud en Afigt af 200 Rd. for det første Aar, med Tillæg aarlig i de følgende Aar af 4 pCt. af det foregaaende Aars Forpagtningssafgift, saaledes at den 25 Aars Forpagtningssafgift vil komme til at udgjøre 512 Rd. 59 Skill., foruden at Forpagteren skulde betale Skatter og Afgifter af Jorderne, men er derimod tilsagt Tiendefrihed. Dette Bud antog Communalbestyrelsen var saaledes, at det burde indstilles til Approbation; men da der efter Auctionen skeete Overbud af 10 Rd. oprindeligt, saa blev en ny Auc-

tion berammet til at afholdes d. 16. Septbr., da det allerede skeete Bud med Overbud er saaledes, at Communalbestyrelsen anseer det fordelagtigt for Communen, at Jorderne derfor bortforpagtes, saa vil det høieste Bud, som gjøres ved den nye Auction, blive indstillet til Approbation, hvis ikke uforudseete Omstændigheder skulde indtræffe, som gjør dette utilraadeligt. Men da det maa være den wordende Forpagter særdeles vigtigt straks efter Auctionen at kunne tage Forholdsregler til at begynde paa Jordernes Opdyrking fra næste første Octbr., fra hvilken Tid de stilles til hans Disposition, saa tillader man sig herved at ansøge det høie Collegium om, at Amtet maa blive bemyndiget til at approbere Bortforpagtningen saasomt Auctionen er afholdt, da det maa være den høistbydende magtpaaliggende strax at kunne forberede sig til det efterfølgende Efteraarsarbejdes Foretagelse ved den paagjeldende betydelige uopdyrkede Eiendom“.

— Ved Auktionen den 16. September afgaves det høieste Bud af Kjøbm. Werner, og i den Anledning skriver Kommunalbestyrelsen til Amtet, under 20. Septbr.: „Naar der sees hen til den ringe Indtægt, som Byen i en lang Aarrække har havt af Kronens Mark, saa er det af Kjøbmand Werner gjorte Bud 360 Rd. i Forpagtningssafgift for det første Aar, med et aarligt Tillæg af 4 pCt., af den Beskaffenhed at man maa anbefale det til Amtets Approbation, og tages det endvidere i Betragtning, at Jorderne under Forpagtningen blive opdyrkede, og derefter formeentlig vil give Byens Kasse en endnu betydeligere Indtægt i Fremtiden efter Forpagtningens Udløb, saa skjønnes ikke rettere, end at Forpagtningen i alle Henseender er fordelagtig for Communen, og man har derfor antaget at kunne med fuld Føje udbede Forpagtningen approberet af Amtet.“

Illuminationen for Kronprindsen.

Til Kjøbmand Nielsen d. 7. Oktbr. 1847: „De har i eget og flere Borgeres Navn atter tilskrevet Communalbest. under 17. Septbr. angaaende det i Anledning af Hs. kgl. Høihed Kronprindsens Nærværelse heri Byen i Septbr. f. A., foranstaltede Transparent. Da denne Skrivelse, saa vidt skjønnes, alene har til Hensigt at bestride, at Hs. kgl. Høihed har været her i Byen

og at vedblive den Paastand, at Refusion for de til hiint Transparent udbetalte 52 Rd. 86 Skill. bør gives Kæmmerkassen af Landjurisdictionen, saa bør Communalbest. ikke undlade at oplyse om, hvad man forresten troede at være velbekendt, at Hs. kgl. Høihed og medhavende tjenestgjørende Suite paa denne Reise tilkom frit Qvarteer leveret af Byen, hvilket Qvarteer ogsaa ved Amtet var requireret afgivet; men da Amtmanden fandt det passende at modtage Hs. kgl. Høihed i Amtsboligen, saa blev naturligviis det requirerede Qvarteer hos Byens Indvaanere uforødent.

Hvorvidt de Herrer Andragere efter denne yderligere Oplysning ville vedblive at paastaae, at Kronprindsen ikke har været her i Byen, og at der fra Landjurisdictionen skal gives Refusion for hiint Transparent, maa vi henstille til dem; men vi formeene fremdeles, at der for Byens Regning ikke er gjort mere end hvad Pluraliteten af Byens Indvaanere fuldkommen billige, og som ikke passende kunde have været undladt.“

Nelleman, Aagaard, P. C. Hundahl. Gjerlach. J. W. Werne. Krejberg.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Tingsvidne over Kronens Mark.

Kommunalbest. tilskrev Amtet under 29. Oktbr. 1847 saaledes: „Da Kommunalbest. agter at lade optage et Tingsvidne til Beviis for, at Kronens Mark ikke i det sidste Tidrum af mindst 30 Aar har været opdyrket, samt at der ingensinde har været svaret Tien- de af denne Eiendom, og da den ordinære Dommer vil blive ind- stævnet qva Medlem af Kirkein- spectionen til at overvære dette Tingsvidne, for at paasee Kirkens Tarv som Eier af den hele Kirke- og halve Kongetiende af Byens tiendepligtige Jord, og af den Grund har erklæret sig villig til at vige sit Sæde, saa tillader man sig at udbede, at By- og Herredsskri- ver Gamborg maa blive constitu- eret til som Dommer at optage det antydede Tingsvidne.“

Erhvervelse af et Dampskib.

Til Amtmand Rosenkrantz, den 29. Oktbr. 1847: „Kommunalbest. er opfordret til at tiltræde en An- søgning til Hs. Maj. Kongen om, at der for offentlig Regning maa blive anskaffet et passende Damp- skib til Fart paa Liimfjorden, samt forøvrigt at virke for denne Sag. Da Ansøgningen indeholder et al- mindeligt og varmt Ønske om at see et meget følt og stort Savn af- hjulpen, saa har den her funden almindelig Deeltagelse, og for saa meget muligt at befordre Sagen, tillader Kommunalbestyrelsen sig, idet den giver sig den Ære herved- lagt at oversende Ansøgningen, ærbødigst at udbede, at Deres Høivelbaarenhed behageligst ville forsyne den med Deres Yttringer og Anbefaling.“

Bortlejning af et Areal udenfor Havnen.

Til Amtmanden d. 8. Novbr. 1847: „Ved Amtets Skrivelse af 10. Maj, modtog Kommunalbest. An- søgning med et Kort, fra Skipper Jacobsen heraf Byen, (Fader til Digteren J. P. Jacobsen), hvori han søger om at blive concederet et Stykke af Liimfjordens Bredde, be-

liggende østen for hans Have, og sønden for Havnedæmningen. Den- ne Ansøgning tilstilledes derpaa Havnecommissionen til Erklæring, som modtoges under 28. Mai, og deri udtalte Havnecom. sig over Sagen med særligt Hensyn til dens indgivne Ansøgning om, at Havnen maatte forundes Concession paa et stort Terrain af Liimfjorden udenfor Havnen, hvoru der det af Jacobsen attraaede Stykke var ind- begreben. Men da der i det samme Moment var indløben Communica- tion af den Kgl. Resolution, som afgjorde Havnecommissionens for- nævnte Ansøgning, og dette Styk- ke Fjordbred, som Jacobsen søger om at maatte concederes, ikke er indbefattet under det, som blev Havnen concederet, saa remittere- de Havnecommissionen dens Er- klæring under 20. Juni med Hen- stilling om, at forandre Erklærin- gen i Henhold til den da indløbne og communicerede allerhøieste Re- solution.

Kommunalbest. har nu paany modtaget Sagen fra Havnecom., og dermed en Ansøgning om, at Hav- nen endvidere maa concederes Fjordbredden fra Havnedæmnin- gen 100 Alen i Syd, og mod Østen saa langt ud som Havnedæmningen rækker.

Efter Havnecommissionens Yt- tring, er dette Stykke af Fjord- bredden meget nødvendig for Hav- nen til et Skibsværft, hvortil her skal være følt Trang, og hvortil det ansøgte Stykke af Fjorden vistnok vil kunne blive velskikket, naar det bliver tilstrækkelig op- fyldt og anlagt, og det vil under alle Omstændigheder være fondeel agtigt for Havnen at eie en saa- dan Plads som dette vil kunne bli- ve.

Skipper Jacobsen ansøger om at blive concederet et Stykke af sam- me Fjordgrund, forsaavidt det nemlig ligger udenfor hans Have, paa hvilken han agter at opføre en Beboelseshygning ud mod Fjorden. Jacobsen er en driftig Mand, og formentlig som Skibsrheder vilde det være meget fordelagtigt for ham at opnaae det ansøgte, men uagtet at dette vel ikke er noget synderlig stort Stykke, han har søgt om at erholde, saa vil det dog, naar det gaar fra Havnen, gjøre Skaar i den Plads der bliver tilba- ge, formentlig hvis den skal an- vendes til Skibsværft, og Commu- nalbest. troer af den Grund, og med særligt Hensyn til Havnen In- teresse, at burde fortrinlig anbe-

fale Havnecommissionens Ansøg- ning.“

Dyrtidstillæg til Vægterne.

Fra Vægterne Madsen og Prahll var indkommet Ansøgning om Til- læg, og herover erklærer Commu- nalbest. til Amtet d. 12. Novbr. 1847, følgende:

„Kommunalbestyrelsens Plurali- tet, Hundahl, Frost, Werner og Kreiberg, anbefale Vægterne Prahll og Madsen til dat erholde et Gra- tiale for Aaret 1847, hver 5 Rd. Idet vi have taget i Betragtning, at alle Livets Fornødenheder vel i Aar have været langt dyrere end de foregaaende Aar, saa er derhos den Betaling Daglønne erhoder for sit Arbeide, saa meget høiere i Aar end ifjor, at de formentlig li- gesaa godt kunne leve deraf nu som da, thi Arbeidsfortjeneste mangler Ingen her som vil arbeide, da her mere er Trang for Arbeide- re end for Arbeide, og af Hensyn hertil og til at den største Deel af de Bidragydendes Kaar er ringe til at udrede Skatter og Skattefor- høielser, finde vi det passende, at de anbefales til det nævnte Gra- tiale, der er lige med hvad der blev dem tilstaaet forrige Aar. Minori- eteten, Nellemann, Aagaard og Gjerlach, erkjender vel Pluralite- tens Grunde for at være overens- stemmende med Sandhed, men vi formene derhos, at naar en Væg- ter skal passe sin Tjeneste som han bør, da kan han ikke udføre fuldt Dagarbejde, og følgelig ikke fortjene fuld Dagløn; men om end- og saa er, da finde vi det dog at være overensstemmende med Bil- lighed og Retfærdighed, at Væg- tene gives et nogenlunde passende Tillæg i Forhold til Livets Fornø- denheders Priis nu, imod som da deres Løn bestemtes, og vi kunne derfor ikke anbefale dem til et mindre Gratiale for i Aar, end al- lenmindst 10 pCt. af deres Løn, el- ler hver 7 Rd. 4 Mark 13 Skilling, og det er kun med særligt Hensyn til den sidste af Pluralitetens Grunde, at vi ikke er gaaet videre.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

—o—

Af Anders C. Svalgaard.

Oprettelse af Dagvogn mellem Aalborg og Thisted.

„Gæstgiver Poulsen i Fjerritslev underrettede i November 1847 Kommunalbestyrelsen i Thisted om, at han vilde indgaa til Generalpostdirektionen med en Ansøgning og Forslag om Dagvogns- og Postbefordrings Oprettelse direkte mellem Aalborg og Thisted, samt om en Postekspeditions Oprettelse i Fjerritslev, og i hvilken Anledning han udbad sig Kommunalbestyrelsens Ytringer, til at vedlægge Sagen. Denne var særdeles villig til at erklære sig, og udtaler følgende: „Hvad Dagvognsbefordringen angaar, da kan det sandfærdigt udtales, at Ønsket om at bekvemmere og bedre Communicationsmiddel end det, som nu existerer imellem Thisted og Aalborg er baade ganske almindeligt og stort. Nu kunne Reisende ikkun een Gang ugentlig blive befordrede her fra til Aalborg med en Pakkepost, og denne Pakkepost afgaar Mandag Aften over Aggersund, Løgstør og Nibe; en Ro te der er lang og besværlig, og hvorpaa den Reisende er udsat for mange Gjenvordigheder, fornemmelig ved Overfarten over Aggersund, der endog i Magsveir ofte medtager lang Tid, og er meget besværlig for de Reisende. Denne Route har været saa meget mere uheldig, som den ikke staaer i Forbindelse med Dampskibets Afgang fra Aalborg til Kjøbenhavn, og den kan derfor ikke benyttes af Passagerer, som ville reise med hiint Dampskib. Da ekstra Befordring er saa overordentlig kostbar, at saare mange ikke kunne overkomme at benytte den, saa er det naturligt og uimodsigeligt, at Ønsket om og Trangen til en anden og bedre Befordring imellem Aalborg og Thisted, directe ad den korteste Landvei over Sundby og Fjerritslev, er almindelig og stor. Efter saaledes at have yttret vor Mening om Trangen til et bekvemt og billigt Communicationsmiddel imellem Aalborg og Thisted, undlader man ikke at yttre sig angaaende Brevpostgangen. For denne

Kjøbstads Vedkommende, og for Beboerne paa dens nærmeste Omegn, fornemmelig mod Syd og Vest, kan det være temmelig Igegyldig, hvad enten Brevposten gaar over Aggersund, Løgstør og Nibe, eller over Fjerritslev og Nr. Sundby til Aalborg, men det er indlysende, at det derimod ikke saaledes forholder sig med en meget stor Deel af den Egns Beboere, som er beliggende imellem Aalborg og Thisted, morden for Limfjorden, og som hidtil — derved at Posterne er gaaet over Nibe og Løgstør — ganske have savnet al mulig offentlig Postforbindelse med Aalborg og Thisted

Dette træffer fornemmelig Han Herredernes Beboere, hvis lydelige Beklagelser derover ofte høres. For dem vilde det være til væsentlig Nytte og Bequemmelighed, at Brev- og Pakkeposterne kommer til at gaae den nordre Landvei over Nr. Sundby og Fjerritslev, med et Expeditionscontoir i sidstnævnte By, for Personers Ind- og Udskrivning og Breves Modtagelse og Udlevering.

Da hiin Egn i de senere Aar er gaaet frem med stærke Skridt i Kultur, og er tiltagen i Folkemængde, saa synes det med Grund at kunne ventes, at dertil vil blive taget Hensyn overensstemmende med Retfærdighed og Billighed, saa meget mere som de attraaede Communicationsmidler ikke formenes at ville komme til at bebyrde Postkassen med nogen betydelig Udgift, da det formenes, at Personbefordringen og Brevforsendelserne ville blive saa betydelige, at de maa kunne dække Udgifterne“.

Ansøgning fra Chr. Hyldgaard i Hinding.

Gaardmand Christen Hyldgaard i Hinding ansøgte Kommunalbestyrelsen i Thisted om Tilladelse til at have Kornoplæg dersteds, saavel af det Korn, som han avler til sin Gaard, som af hvad han opkøber hos andre, for lejlighedsvis at sælge det til Handelsberettigede.

Kommunalbestyrelsen indhente de Handelsforeningens Betænkning og, hedder det i Erklæringen til Amtet, den 18. Jan. 1848, „at man maa være enig med Handelsforeningen i, at naar den ansøgte Ret tilstaaedes Landboerne, vilde Kjøbstæderne videre derved præpiceres, thi Chr. Hyldgaard indskrænker ikke sit Andragende til at have Oplæg for at sælge til Byens Handelsberettigede, men derimod til „Handelsberettigede“, altsaa lige-

saavel til Fremmede, ligemeget hvorfra, og han vil saaledes her etablere en Handel en gros, uden at bidrage noget til Communen, men derimod tage endeel af den Næring fra den hierværende Handelsstand, hvoraf Commune-Bidragene, der stedse blive større og større, skulle udredes. (nævnte Aar paalignedes ialt 655 Rd. 94 Skill.) Efter det anførte, maa Communalbest. andrage paa, at det ansøgte ikke bevilges, og dertil tillader man sig at udbede Amtets gunstige Medvirkning“.

En Anbefaling til Apotheker Dahlerup.

Apotheker Dahlerup i Odder, forhen i Thisted, havde anmodet Kommunalbestyrelsen om en Anbefaling eller Udtalelse om hans Virksomhed i Thisted, og under 19. Jan. 1848 skrev Kommunalbestyrelsen en saalydende Anbefaling: „Denne Kjøbstads Kommunalbestyrelse kan ikke undlade at bevidne, at Hr. Apotheker Dahlerup, efter velvillig at have taget Borgerskab blev valgt til eligeret Borger, og som saadan fungerede fra 1. Jan. 1837 indtil Aarets Udgang, og derefter fungerede han som Borgerepæsentant og Formand for Repæsentantsk. fra 1. Jan. 1838, indtil medio April 1844, da han, efter sit Ønske, og Det kgl. Danske Cancellies Billigelse, fratraadte Repæsentantskabet.

Communalbest. bør ikke undlade at tilføie, at ligesom Hr. Apotheker Dahlerup viste sin Interesse for Communen ved at indtræde i dens Borgeres Række, og deeltage i dens Bestyrelse, saaledes udviste han som Borgerrepræsentant og som Formand for Repæsentantsk. stedse den varmeste Interesse for Communen Vel, og arbejdede ufortrødent og med sand Iver og Kraft for dens Bedste, hvorfor han i fuldt Maal har fortjent sine Medborgeres skjønssomme Tak“.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

—o—

Geværerne var væk.

En Del af Kommunalbestyrelsen, som var sat til at paase Tilstedeværelsen af Borgervæbningens Geværer, havde opdaget, at de fleste var borte. Der skete Indberetning til Amtmand Rosenkrantz, i Marts 1848, og hvori det bl. a. bemærkes, „at paa Armaturkammeret ikkun er forefunden 4 af Borgervæbningens Geværer, samt at det meste Lædertøj og andet mere, ikke heller der var tilstæde. Dette undlader vi ikke ærbødigt at indberette til Deres Høivelbaarenhed som Chef for Borgervæbningen, idet vi udbeder at den fornødne Undersøgelse snarest mueligst maa foregaae, saavel med Hensyn til om Armaturet forefindes hos Borgerne, som med Hensyn til dets Brugbarhed i mødende Tilfælde“.

Nellemann. Aagaard. Hundahl Werner. Kreiberg. Gjerlach. Lundbye.

Heste til Krigsbrug.

Amtmanden tilskrev Kommunalbestyrelsen den 28. Marts 1843: „Justitsministeren har, under 25. d. M. tilskrevet mig saaledes: For at den Afdeling af Armeen, som henhører under Nørre Jyllands og Fyens General-Kommando, kan sættes paa Krigsfod, udfordres, foruden de forhaandenværende Stam- og Districts- eller saakaldte nationale Heste, en betydelig Del Heste, deels Rideheste, deels og forremmelig Trækkeheste, der i det væsentligste maa have samme Egenskaber som ere foreskrevne for Districtshestene, og bliver at tilveiebringe ved extraordinair Udskrivning.

Antallet af de Heste, der saaledes bliver at udskrive, vil nærmere blive bekendtgjort, men antages foreløbigt at kunne bestemmes til 2000, som agtes reparterede, deels paa samtlige Kjøbstæder i Fyen og Nørre Jylland, deels paa Amternes Landdistricter i disse Provindser, i Forhold til Folkemængden eller den sidste Folketælling. Det vil for Kjøbstædernes Vedkommende blive overladt til de respective Kommunalbestyrelser, og for Amts-Landdistricternes Vedkommende til Amtsraadene, at tage Bestemmelse

om Maaden, hvorpaa Hestene af hvert saadant District bliver at tilveiebringe, saasom ved Indkøb for vedkommende CommunalkassesRegning, eller ved at udvælge enkelte af deres Midte, som imod Godtgørelse af de Øvrige, skulle stille Hestene, ligesom og Hestenes millertidige Opstaldning, forsaavidt de ikke strax bliver requirerede. For de Heste, som af Commissionerne erklæres tjenestdygtige; bliver der af den Kgl. Casse at tilstaae Udredningerne Godtgørelse efter de gangbare Priser, dog at samme ei overstiger de Priser, for hvilke Stamheste i de sidst afvigte Aar ere blevne indkøbte af den Remontecommission. — Det formenes, at ikkun endeel af Hestene strax ville blive indkaldte, medens de øvrige blive at holde i Beredskab indtil nærmere Requisition fra vedkommende militære Autoriteter.“

Ved et Møde i Kommunalbestyrelsen den 30. Marts 1848, udnævntes Købmændene Werner og Frost, samt Købmand og Dyrlæge Møller og Vognmand A. Frøkjær, til at tage Beslutning om, hvorledes de Heste, som Thisted By skulde stille, paa den bedste Maade kunde anskaffes, og man vilde antage, der skulde stilles 6. (Senere bestemtes, at der skulde leveres en Ridehest og en Trækhest).

Licitation over den nye Skole.

„Ved den 30. Marts 1848 afholdte Licitation over Opførelsen af en ny Skolebygning ved Havnen, blev Snedker O. Schou mindstbydende med 2600 Rd. Skjøndt denne Sum overstiger Overslagssummen med 43 Rd., finder Kommunalbest. Anledning til at indstille Budet til Approbation, hvornæst bemærkes, at Skolecommissionen i Møde af 3. ds. heri har erklæret sig enig“.

Brandkompsets Indøvelse i Vaabenbrug.

Kommunalbest. tilskrev Amtet d. 9. Maj 1848: „I et samlet Møde Dags Dato, har man taget under Overveielse, hvorvidt det maatte være hensigtsmæssigt at bevæbne Brandcorpset, eller endeel af dets Medlemmer, overensstemmende med Amtets Skrivelse af 24. April, og det af Kammerjunkeren Holstein i den Retning gjorde Forslag, og er man kommet til det Resultat at maatte antage, at der for Tiden ikke er tilstrækkelig Anledning til at foretage nogen saadan Foranstaltning, som den til dette Corps' Bevæbning foreslaaede, fornemmelig af følgende Grunde: At Brand-

corpsets Bestillingsmænd, saasom Assistenten, Rodemestre og flere, allerede ere indtraadte under det frivillige Jægercorps, og gjør med dette Tjeneste, og at endeel af Brandcorpsets andre Medlemmer neppe ville være istand til at equipere sig nogenlunde taalelig med Klæder og Fodtøj, og at endeel ikke er synderlig skikket til at træde under Vaaben af andre forskellige Grunde, saa at de, som derefter blive tilbage, ville blive meget faa. Da Vaabenøvelserne nu tillige ere standsede og ophørte indtil videre, og da selve Vaabnene ville blive at forvare i Tilfælde af Fjendens Nærmelse, saa har man saa meget mere antaget, at det var rigtigst, at der for Tiden ikke foretages videre i denne Sag, hvilket Kommunalbest. ogsaa har erfaret er meest overensstemmende med den almindelige Mening blandt Borgerne“.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

—o—

Jordstykker ved den nye Thisted- Aalborg Landevej.

Til Indenrigsministeriet den 22. Januar 1850: „Ved Anlægget af den nye Landevej fra Thisted til Aalborg gennem Thisted Kjøbstads Mark, er nogle smaae Jordstykker, uregelmæssige Stykker af den gamle Landevej, afskaaren, og ligger mellem den nye Landevej og de tilstødende Markjorder; disse Jordstykker er Byen til ingen Nytte, idet de har været bortleiede flere Aar til Faaregræsning; men da dette er til stor Ulempe for de tilstødende Markeiere, saa tillader Communalbestyrelsen sig at ansøge om Tilladelse til, enten underhaanden at bortsælge samme til de tilstødende Markeiere, eller om det ikke kan skee, da ved offentlig Auction til Fordeel for Byens Kæmnerkasse“.

Navnene paa Byens Gader.

I 1849 fik Landmaaler Buchave overdr. at opmaale og matrikulere Byens Jorder og Ejendomme, til hvilket Brug han ønskede en Fortegnelse over Navnene paa Gaderne i Byen.

I Februar 1850 modtog han den ønskede Fortegnelse, som omfattede ialt 33 Pladser og Gader: „Gaden fra Store Torv vesten ud af Byen saa langt det er bebygget: „Vestergade“. Gaden bagom uden for Vesterbom: „Vesterstræde“. Gaden mellem Madam Holst og Kjøbmand Lyhne: „Amtstræde“. Gaden mellem Kjøbmand Jacobsen og Bager Kjærsgaard: „Kirkestræde“. Gyden mellem Kjøbmand Hannecke og Jensenius Fuglsang: „Raadhússtræde. Gaden bagom fra Lille Torv til Tingstrup Bom: „Skougade“. Gaden mellem Store- og Lille Torv: „Torvegade“. Gaden forbi Kjøbmand Lunds omkring til P. Klastrups: „Bisgaardsstræde“. Gaden fra Lille- til Kringeltorv: „Brogade“. „Kringeltorv“. „Nørregade“. Gyden fra Nørregade forbi Jens Mathiasens og Agent Lützhøft til Østergade: „Mellemgade“. Gyden fra Bager Harkjærs til Kastet: Nyegade“. Veien om bag Byen fra Mellembom til Nørregade:

„Kastet“. Gaden fra Broen ved Rosenbergs til Mellembom: „Kongsgade“. Knakken eller Pladsen udenfor S. Agerholm og P. Riie: „Hjultorv“. Gaden derfra til Bækken: „Strømgade“. Gaden fra Broen ved Rosenbergs til Østerbom langs Stranden: „Strandgade“. Gyden mellem Kjøbmand Bangs og Werners Brænderi: „Dampstræde“. Gaden mellem Werners Brænderi og Farver Christensens: „Farverstræde“. Veien udenfor Østerbom langs med Fjorden: „Under Østerbakke“. Gyden mellem Gjørtler Fuglsang og Kjøbmand Schellerup, helt ned til Havnen: „Havnestræde“. Gaden fra Lille Torv forbi Apothekerens Have til Bækken: „Lillegade“ (førhen Duches Gyde). Gyden mellem Bigums og Apothekerens Have omkring til Broen ved Lunds: „Vinkelstræde“. Gaden mellem Bigums og Gjødmoderen: „Strømstræde“. „Storegade“. Gyden mellem Guldsmed Brinchs og Kjøbmand Schütten: „Skolestræde“. „Store Torv“. „Lille Torv“. Søndergade helt ned til Hospitalet: „Søndergade“. „Grydetorv“. Gaden fra Grydetorv til Havnen: „Toldbodstræde“. Gyden fra Ballins til Fjorden: „Fjordstræde“. „Ved Havnen“. Veien fra Poul Sands til Blindeled: „Munkeveien“.

Ingen Gratiale til Vægterne.

Den 21. Februar 1850 fik Byens 3 Vægtere Besked om, at der var taget den Bestemmelse, at der ingen Gratiale betales for Fremtiden, og mindst „i et Aar som dette, hvor Fødemidlerne er saa billige“.

Dog vil Bestyrelsen ikke være uvillig, hedder det, „til at tilstaae Dem en lille Hjælp til Fodtøi, naar derom indkommer Begjæring“.

Byens Tromme.

Den 5. Marts 1850 tilskreves Amtet: „at da den Byen tilhørende Tromme, som afbenyttes af Politibetjent Agerholm, ved Udtromning af Bekjendtgørelser, er bleven reent ubrugelig, saa tillader Bestyrelsen sig herved hos Amtet at andrage om, at en af de ældre Trommer, der tilhørte Thisted Borgervæbning, maatte udleveres Agerholm til Brug indtil videre“.

Vognmandslauget.

Bager Bigum havde indsendt en Ansøgning eller Besværing angaaende Leje af Vogne, og herpaa erklærer Kommunalbestyrelsen d. 30. April 1850: „Da det er Repræ-

sentantsk. bekjendt, at der siden Vognmandslaugets Oprettelse bestandig har været anket over, at saasnart nogen af Byens Indvaanere skulde reise mere end 2 Miile fra Byen, de da skulde være forbundne til at tage Extrabefordring saa tillader man sig at anbefale Andragendet, dog at det strengt paasees, at saadan Befordring blot afgives for Byens Indvaanere“.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.
Af Anders C. Svalgaard.

Amtmandens Jord.

„Fra Kæmmeren har Communalbestyrelsen modtaget et Brev fra Hr. Kammerherre, Amtmand Rosenkrantz, hvori han ytrer, at den Recognition, som er fordr af hans eiende Jorder paa Thisted Kjøbstads Mark, maa berøe paa en Feiltagelse, og støtter han sin Paa-stand paa Forordn. af 18. Oktober 1811 § 7 og mener, at de her omhandlede Jorder ikke ere i den Klasse, hvorefter der skal svares Recognition, men dette kan dog nok næppe være rigtig, thi Thisted Kjøbstads Jorder paa hviler ifølge Rescript af 31. Juli 1736 den Forpligtelse, at de ikke maa eies af udenbys boende, og de Jorder, som dengang eiedes af andre end Byens Borgere, skulde gaae tilbage til Byens Folk igjen, imod at de derfor betalte hvad de havde kostet første Gang de solgtes fra Byen.

Ligeledes citeres Placaten af 15. Juli 1831, men den kan efter vores Skjøn ingen Anvendelse have her, thi boer Hr. Kammerherren i Landsognet, maa han jo ansees for udenbys boende, og som Følge denaf, svare hvad Anordningen byder, og det kan formeentlig ingen Indflydelse have, at han for at indbyrge sin Avl, skal passere Consumtionsstedet for at faae det ind i hans Lade, da det alene grunder sig i Beliggenheden af hans Gaard. Vi anseer det derfor at være utvivlsomt, at Hr. Kammerherren maa svare den ham affordrede Recognition“. (Afgift?)

Raadhusets Forandring.

Den 3. April 1850 tilskrev Communalbestyrelsen Amtet saaledes: „Ved meget ærøde Skrivelse af 29. Novbr. f. A. har Amtet underrettet Communalbestyrelsen om, at Amtsrådet, i Anledning af Forslaget om en ny Raad-, Thing- og Arresthuus Bygnings Opførelse, har vedtaget at meddele Bestyrelsen, at skjøndt Raadet vel i det hele maatte være enigt i ikke at finde de gjorte Forslag til Tilbygning fyldestgjørende, og det derhos vel i og for sig vilde være det rigtigste at opføre en heel ny Bygning,

maatte man dog fortiden ansee det for betænkeligt at gaae ind paa en Plan, der vilde medføre en Bekostning af ca. 2 Rd. pr. Td. Hartkorn for Landjurisdictionens Beboere, og fandt Raadet det derhos rettest indtil videre at stille Udførelsen he af i Berøe, og derimod som en interimistisk Foranstaltning at søge tilveiebragt den nødvendigste Udvidelse af Arrestlocalet, ved hertil at benytte det nuværende Sprøitehuus, alt omtrent i Overensstemmelse med en Tegning af Murenmester Lund.

Det bemærkes derhos, at Arrestlocalet har indvendig en Høide af 6½ Fod under Bjælkerne, samt at de mindre Arrester ville have et Indhold af ca. 500 Cubikfod; derimod den store ca. 1500 Cbf. Men forinden et saadant Arbejde foretages, tillader man sig at indstille til Amtet, som det for vedkommende Ministerium maatte andrages, hvorvidt de saaledes forandrede Arrestlocaler maatte kunne ansees antagelige, da Bestyrelsen i andet Fald ei kan være eenig i at bidrage til en saa betydelig Bekostning, der rimeligviis vil beløbe sig til ca. 1000 Rd.“

Skovgades Indlemmelse.

Beboerne af Skovgade havde indsendt Andragende om Gadens Indlemmelse under Byen, og hvorpaa erklæres under 30. April 1850: „Langs med Thisted Kjøbstads nordre Side ligger et Stykke Grund betegnet paa Matriculerings Kortet No. 106 af Tingstrup Mark, af nyt Matr. Hartk. 1 Skp. 2 Fdk. ³/₄ Alb., gl. Skat 1 Rd. 57 Skill., hvilket Stykke Jord har den Vedtegning paa Kortet: „Bestemt at underlægges Thisted Kjøbstads Grundtaxt“. Det nævnte Stykke Jord er nu fuldstændig bebygget, og beboes næringsdrivende Borgere, der nyde samme Rettigheder som andre Byens Borgere, og selv har indseet det nuværende i, at de ansees at boe paa Landsbygrund, skjøndt deres Bygninger udgjør den ene Side af den saakaldte Skovgade, der er een af Byens mest befærdede Gader.

De nævnte Beboere have desaaarsag efter Communalbest. Opfordring indleveret 2. Ansøgninger om at maatte fuldstændig indlemmes under Byen, og følger med den ene Ansøgning et Afrids, hvorefter vil ses, at Gaardene fra Nr. 1 til 10 incl., ligger paa den oft-nævnte Grund. Bestyrelsen tillader sig derfor at indstille til det høje Ministerium, at det ansøgte

maatte bevilges for dem, som beboe Gaardene fra Nr. 3 til 10 incl., Nr. 1 og 2 er Amtsgaarden og en dertil hørende Gartner Bolig. Da Thisted Kjøbstads Grunde i denne Tid bliver opmaalte og beregnede til Grundtaxt, kunde det passende skee nu; man haaber, at det høje Ministerium vil lade det paa den oft-nævnte Matriculnummer paa hvilende Hartkorn bortfalde, men hvis saadan ikke kan skee, er Kommunen villig til at udrede de kgl. og andre Skatter deraf.“

Regulering ved Vesterbom.

Amtet tilskreves saaledes den 30. April 1850: „Da Veilinien til Thisted Kjøbstads Vesterbom nu skal reguleres af Veivæsenet, saa har man paatænkt at lade det Stykke Vei fra Vesterbom til Kjøbmand Hundahls Gaard regulere, og agtes der anlagt et Fortoug eller Gangstie lags den nordre Side af samme, og har man bestemt dertil at benytte den Skraaning, som løber langs Veien med Hundahls Toft, samt desuden omtrent ½ Al. af den nævnte Toft langs Veien. Ved denne Forandring vil det gamle Statkitværk, som staar langs Veien, blive nedtaget, og Skraaningens forsynet med en Steendossering, da vi anseer det unødvendigt at bekoste et nyt Statkitværk paa dette Sted, hvor Steendosseringen maa antages at kunne afgive et forsværligt Hegn.

Vi henvende os til Amtet med ærbødig Begjæring om at bevirke, at den fornævnte Steendossering maatte som Consumtionshegn betragtet sættes i Stedet for det Statkitværk, der agtes nedtaget.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

En Invalid fra 1848.

I Krigsaarene dannedes en Centralkomite, som havde til Opgave at understøtte Invaliderne og de faldnes Efterladte, og angaaende en Invalid her fra Thisted erklærede Kommunalbestyrelsen den 29. Oktober 1850 følgende: „I Anledning af Comitens Skrivelse af 16. d.M., hvori forlanges Oplysning om det skulde være nødvendigt, at Anders Christian Jacobsen Elsted her af Byen, tildeles yderligere Understøttelse, end de ham tilstaaede 48 Rd. aarlig, tillader man sig at svare, at da Anders Chr. Jacobsen, som i Krigen har mistet sin høire Arm og er ganske sat ud af Stand til at fortjene noget, og derfor er meget fattig, har han erholdt Tilladelse til at drive Værtshuushold, men er ved en saadan Etablering kommet i nogen Gæld, som det vil være ham meget besværlig at faa betalt, da han som anført intet eier. Vi tillader os derfor at anbefale ham til en Understøttelse een gang for alle, som vist vilde komme meget beleiligt, da hans Fortjeneste ved det nylig begyndte Værtshuushold er ubetydelig“.

Et Tingsvidne om Kronens Mark.

Amtet havde forlangt Afskrift af det kgl. Gavebrev paa Kronens Mark, samt af Lejekontrakten med Købmand Werner til Brug for Stiftøvrigheden, og herpaa meldes under 2. November 1850: „Afskrift af Gavebrevet er det os ikke muligt at finde, da samme ikke har eksisteret maaske i flere Hundrede Aar, derimod findes Afskrift af et Tingsvidne, afholdt i Thisted 1534, samt af et Document fra 1546 dertil hørende, dette er alt hvad vi har desangaaende“.

Bal paa Raadstuen.

Det var ikke ualmindeligt i ældre Tid, at afholde Bal paa Raadhuset, og i December 1850 ansøgte Stadsmusikant Zangenbergs Enke om at maatte afholde et saadant Bal den 2. Januar 1851, og herpaa afgav Kommunalbestyrelsen d. 28. December Tilladelse, mod „at De derfor erlægger den sædvanlige

Betaling og gjør Raadstuen neent“.

Ikke flere Modehandlerinder.

Sophie Frederikke Thisted i Viborg ansøgte om at maatte blive Modehandlerinde i Thisted, men det kunde ikke anbefales, og under 28. December 1850 erklæres: „da Byen er saa tilstrækkelig forsynet med Modehandlerinder maa man paa det bestemteste fraraade Etablering af flere, da de fleste af de, som allerede er her, har meget lidet at bestille“.

Borgervæbningens Ophævelse.

Der havde længe været Utilfredshed med det gamle Borgervæbningskorps, og paa en Ansøgning om den Omdannelse til et Brand- og Politikorps erklærer Kommunalbestyrelsen den 2. Januar 1851: „Man tillader sig herved paa det bedste at anbefale Andragendet, da en Omorganisation af det nu eksisterende Borgervæbningskorps til et Brand- og Politikorps, upaatvivleligt vilde kunne stifte en langt større Nytte. Et Udkast til et Reglement for det paatænkte nye Brand- og Politikorps giver vi os den Ære at vedlægge“. — Da dette Reglement muligvis kan interessere, ikke mindst Nutidens Brand- og Redningskorps, gengives en Del af det her:

„Naar den hidtilværende Borgervæbning i Thisted er ophørt, organiseres i sammes Sted et Brand og Politikorps, der i sig indbefatter en særskildt Afdeling, hvis Bestemmelse det er, saavel at udføre Brandvagter som og at være Politiet til Assistance og vedligeholde god Orden i alle forekommende Tilfælde.

Som en Følge heraf ophører de forhen ved Borgervæbningen ansatte Officerers og Commanderendes Functioner, og den forrige Borgervæbnings Fane, musicalske Instrumenter, Armatur m. v. overleveres til den Officer, der ansættes til Høiestcommanderende ved det nye Brandcorps.

Under Brand- og Politikorpsset hører alle, der forhen var pligtige at høre under Byens Brandvæsen og dens Borgervæbning, og er Enhver forpligtet til at forrette den Tjeneste, hvortil han ansættes af Branddirecteuren efter Overlæg med Politimesteren.

Tjenestepligten ophører med det 50. Aar. Brandcaptainen udnævnes af Amtmanden efter Overlæg med Kommunalbestyrelsen. Corpsets Underofficerer udnævnes af Amtman-

den efter Indstilling af Brandcaptainen, og kunne af Amtmanden igjen afskediges.

Brandcaptainen har første Commando over hele Corpset. Hans Pligt er at lære at kjende alt hvad Brandvæsenet vedkommer og sørge for at Mandskabet, som er pligtig at møde, naar det tilsiges, bliver vel øvet i at bruge Sprøjter, Stiger Brandhager og øvrige Instrumenter. Han bør vaage over, at de offentlige Sprøjter og andre Brandredskaber stedse er paa redeHaand og i forsvarlig Stand, og ligeledes paasee, at det Brandredskab, som Enhver er pligtig at have ved sin Gaard eller Huus, stedse er i god Orden. —

En Premieleutenant, som er Vandinspecteur, har Overtilsyn med, at alle vedkommende møde med Sluffer eller Vandvogne og forsvarlige Tønder, Tragter og Øsekar. Han lader tilsige saa mange tomme Vogne, som fornødent gøres, for at transportere Kar, Stiger og Flybegods, paaseer at Vedkommende kjøre ad de beaueste Veie, og drage Omsorg for, at Vognene blive inddelte til de respective Sprøjter. Endelig holder han Opsyn med, at alle, saavel offentlige som private Pumper, Brønde og Vandstæder, stedse ere i forsvarlig Stand.

Under hans Commando staar et Bud fra hvert Huus i Byen, som møder for at bære og lange Vand. Han besørger enhver Indvaaner underrettet om, hos hvem af de kommanderende reeres Bud har at melde sig.

Til Vandinspecteurens Assistance beskikkes 3de dygtige Underofficerer, som hv. r især have Opsyn med en Afdeling af Vandbærerne, samt hver med en Sprøjte, at dertil ingen Sinde mangler Vandbærerne og Vand. Naar en Sprøjte er saaledes posteret, at Vand ikke kan kjøres lige til den, ma' den forsynes med et større Antal Vandbærere end sædvanligt.

En Underofficer som Anfører for Nedbrydningscorpset, til hvis Bestilling det hører, ved Hjælp af det Værktøi, de medbringer, at nedbryde Bygninger, naar dertil gives Ordre af Politimesteren eller Brandcaptanen. Nedbrydningscorpsets Mandskab bestaar af 20 Mand, hvortil saavidt muligt tages Murere eller Tømrere. Under dette Corps hører endvidere 8 Mand, som møde uden Værktøi for at føre Stiger og Brandhager.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Reglement for Brand- og Politikorpsset.

Ved hver Sprøite ansættes som commanderende Underofficer, en Brandmester. Under ham staar:

a. 1 Sprøitemester, der tilligemed Smeden har Tilsyn med, at Sproiten, dersom den kommer til Sake, strax istandsættes, samt nøie paaseer, at intet ureent eller grumset Vand kommer i Karrene eller Sproiterne, ligesom han ogsaa i Brandmesterens Fraværelse overtager Commandoen i hans Sted.

b. en Straalemester, og c: en Straalemesterassistent, som have at rette Straalen mod Ilden. d.: En Smed med sit Værktøi. e.: En Slangemester med 3 Slangevogne, enten saavidt muligt Skomagere eller Sadelmagere, som sørge for Slangernes øjeblikkelige Reparation, naar behøves, og til den Ende skulle have med sig Skruer, Kapper og fornødent Værktøi, samt under støtte Straalemesterne i at føre Slangerne. f: een ellers to Rodemestre til Brandcaptainens og Vandinspecteurs Assistance. g: fornødent Pumpemandskab i 2 Afdelinger, hvoraf den hvilende Deel kan bruges til at hjælpe ved Vandkarrenes Transport. h.: 4 faste Vandøser, som benyttes til at løfte Vandtønden af Sluffer, og at fylde Karret. I deres Pligters Udøvelse have alle de her nævnte iøvrigt at holde sig Forordningen af 24. Jan. 1761, efterrettelig.

„Til Adjudant og Rulleskriver ansættes en Underofficer, som det paaligger, naar Corpset er samlet til Exercits eller i Ildebrandstilfælde, at være tilstede hos Captainen for at bringe dennes Ordre til Officererne eller de andre Commanderende, hvorefter han strax igjen bør forføie sig til Captainen for at melde det passerede. Han assisterer Captainen ved Mandtalslisternes Forfattelse, hvormed nøie bør passes at ingen Tjenestepligtig udelades“.

„Enhver, som efter de forhen udgangne Kgl. Anordninger hører eller hørte under Brandcorpset eller Borgervæbningen skal uvægerligen og under Straf af Mulct efter Brandanordningen, eller efter Omstændighederne, med Fængsel paa Vand og Brød, møde og gjøre Tjeneste ved Corpset, hvortil han befales, dog tillades det Enhver, som ønsker sig fritaget for at være Officer, at blive forskaaet mod at han vedbliver at gjøre Tjeneste som simpel Mand“.

„Til i Tordenveir at møde ved Byens Raadhus beordres skifteviis hvert Quartal en Sprøite med dens Mandskab“.

„Corpsets Vagtafdeling, hvis Bestemmelse det er i Ildebrandstilfælde at bruges til Redning af Personer og Gods, som og til saavel under Ildebrand, som ellers naar det behøves, og Corpsets Hjælp af Politimesteren forlanges, at haandhæve Orden og Rolighed, bestaae af en Secondleutnant, en Tambour og saa mange Underofficerer og Mandskab, som af Politimesteren efter Overlæg med Brandcaptainen maatte findes fornødent. Ved Ildebrandstilfælde møder stedse den halve Deel af Vagtmandskabet overensstemmende med Brandcaptainens nærmere Ordning, fuldt bevæbnet for at udgøre den egentlige Vagt, og den anden Halvdel uden Gevær for at danne Reningscorpset. Tambouren erholder en passende Løn efter Communalbestyrelsens Bestemmelse.“

„Brandcaptainen har øverste Commando over begge Afdelingers Officerer, Underofficerer, Musicerende og øvrige Mandskab, og den undergivne har i ethvert Tilfælde hver ham af sin umiddelbart eller middelbart Foresatte i Corpset modtagen Befaling Tjenesten vedkommende, at udføre denne med uindskrænket Lydighed“.

„Corpsets Officerer, og ved Vagtafdelingen tillige Underofficerer, Tambour og Mandskab, ere i Tjenestepligtige at bære Uniform, som bestemmes saaledes: En mørkeblaa Frakke med opstaaende Krave og gule Knapper, samt Felthue med den danske Cocarde. Brandcaptainen bærer en Guldgalon om Kraven, Officererne føre Sabel med borgerligt Feltegn, og Underofficererne bære ligeledes Sabel, men uden Feltegn. Iøvrigt bestaar de

Sidstes og Mandskabets Armatur i Gevær med Bajonet og Patronatske i en sort Rem.“

„Brandcaptainen, Premieleutnanten og Rulleskriveren, tilstaaes hver især et passende Honorar af Kæmmerkassen, der bestemmes af Communalbestyrelsen efter derom gjort Indstilling af Amtet.“

„Brandcassen tillægges fremdeles den hidtil havde Indtægter, mod at den ligeledes vedbliver at udrede de Omkostninger, Brandvæsenet betræffende den ifølge Forordn. af 24. Jan. 1761, Cap. 7, bør afholdes af samme. Forsaavidt den dertil maatte være utilstrækkelig, udredes disse Omkostninger af Kæmmerkassen.“

„Brandforordningen af 24. Jan. 1761 bliver Regel for Brandcorpset, forsaauidt der ikke ved dette Reglement er gjort nogen Forandring.

Thisted, i Communalbestyrelsen, den 8. Jan. 1851.

Nellemann. Hundahl. Fjeldgaard.
Werner. Andersen. Jacobsen.
Neuhausen. Lyhne. Lundby.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Byens Opmaaling.

I 1850 begyndte man at opmaale Thisted By til ny Grundtaxt. Det var Landmaaler Buchhave, som havde Opmaalingen, og til Hjælp og Kontrol ved Arbejdet fulgtes han skiftevis af to Borgerrepræsentanter, hvilke i Februar 1851 var Skomager Lundby og Købmd. Hundahl.

Uden for den egentlige By blev enkelte Steder sat i Grundtaxt, bl. a.: Vesten Byen: Skomager Hobolt, Norden Byen: Christianslyst. Ved Mellemmøllevejen: Skomager Bechs Sted. Østen Byen paa Bakken: Jørgen Wostrup. Under Bakken: Christian Justesens Hus, Møllerne hedder det, „finder man det passende at de opmaales efter de i Ministeriets Skrivelse angivne Grundsætninger, at N. Fische's Mølle undtages, er en Selvfølge“.

Det nye Raadhus.

Amtet tilskreves saaledes den 2. Februar 1851: „Ved herhos at sende Forslag til Indretningen af det paatænkte nye Raadhus, udarbejdet af Dhr. Kjøbmænd Werner og Fjeldgaard, hvori vi ere aldeles enige, tillader Bestyrelsen sig herved at gjøre Amtet opmærksom paa at der nu er Lejlighed til at give det store Torv en Udvidelse, som vi ansee for meget nødvendig, ligesom det er meget nødvendigt for Byen at erholde en Gymnastikplads da man efter Stiftets Ordre ikke kan beholde den hidtil afbenyttede Plads vesten for Kirken. (Det senere Frederikstorv).

Da det er af Vigtighed at faae det nye Raadhuus saa rummeligt som muligt, især da det flere Steder har vist sig, at de nye Raadhuuse ere for smaae, saa har vi troet ikke at burde foreslaae det nye Raadhuus opført af mindre Indhold end angivet, og finde vi saameget mere Anledning til at foreslaae dette, som Bygningen, naar den rykkes tilbage til et Punct, som er 5 Alen vestligere end Hjørnet af Brinkmanns Gaard mod Kirkegaarden, derved kunde erholde den fornødne Længde, og er det kun med en saadan Forlængelse og behørig Vidde, at Bygningen kan afgive

de i Forslaget angivne høist nødvendige Localer, hvilket i en Bygning af det gamle Raadhuus'Længde vilde være umuligt“.

Forslaget til det nye Raadhuus lyder saaledes: I Kjældereteagen 3 anordningsmæssige Arrestlocaler, 3 do. fælles, hver til 3 Personer. 1 Sprøjtehuus, ca. 8 og 6 Alen i Kvadrat. Bolig for Arrestforvaren, bestaaende af en Dagligstue, 1 Sovekammer, 1 Pige-kammer, Kjøkken og Spisekammer samt Brændselsplads.

I Stueetagen 1. Sal ca. 18 og 15 Alen i Kvadrat, 1 Tingstue ca. 9 Alen i Kvadrat, 1 Samlingsværelse foran Tingstuen, 6 Alen i Kvadrat, 1 Commissionsværelse til Afbenyttelse for Communalbestyrelsen, Amtsrådet, Forligskommissionen og deslignende, 8 Alen i Kvadrat, 1 Arkiv, ca. 5 Alen i Kvadrat, 1 Gjeldsarrest ca. 6 Alen i Kvadrat. 1 Værelse til Sparekasseforhandlinger 6 Alen i Kvadrat, 1 Værelse til Munderingskammer, som kan anbringes paa Loftet.

For at kunne have disse Localers nødvendige Værelser, vil der udfordres en større Byggeplads end den, hvorpaa den nuværende Raadstuebygning staaer, tillader man sig derfor at henlede Communalbestyrelsens Opmærksomhed paa, deels for at udvide og forskøjne Torvet, at andrage om muligt at faae den nye Raadhuusbygning saa langt rykket tilbage paa Kirkegaarden, at den fornødne Byggeplads kunne opnaas.

Fjeldgaard. Werner.

Pladsen til det nye Raadhus.

Den 6. Marts 1851 skrev Kommunalbestyrelsen til Stiftsøvrigheden i Aalborg angaaende Pladsen til det nye Raadhus:

Efter at der var bleven taget Bestemmelse om, at den her i Byen værende Raadstuebygning, saavel med Hensyn til Arrestlocalers mangfoldige Indretning, som til de øvrige Localers Utilstrækkelighed, burde ombygges, bragte man snarest i Erfaring, at den Plads, hvorpaa den nuværende Raadstue er opført, ei kunde være tilstrækkelig for den nye Bygning, der ifølge Planen skulde medtage en ei ubetydelig Udvidelse. Man maatte derfor være betænkt paa at udfinde et bequent Sted for denne Bygning, og tror, at dette allene vil kunne opnaaes, naar den nye Raadstue opføres længere tilbage paa Kirkegaarden, hvorved ikke alene Bygningen vilde kunne faae den fornødne Plads, men Torvet tillige erholde en høist nødvendig Udvidelse, hvortil der ved mange Lejligheder føles stor Trang. Den Omstæn-

dighed, at den hidtil afbenyttede Kjørevei til Kirken, derved aflægges, kan formentlig ikke komme i Betragtning, da denne Vei nu heretter er bestemt at være i Vester-gade ved østre Ende af Jomfru Reesens Huus, hvorhos det og maa antages at være en Selvfølge, at Vei for Gaende til Kirkegaarden og Kirken vedbliver paa det forrige Sted, og kommer efter en Bøjning til at gaae langs med den paatænkte Raadstuebygning's søndre Endegavl.

Da den Plads paa Kirkegaarden, der forhen har været brugt som Gymnastikplads, nu efter den høie Stiftsøvrigheds Ordre ei mere maa benyttes til saadant Brug, har man ogsaa maattet være betænkt paa at erholde en saadan Plads, og da det ikke har været os muligt at erholde en bequent Plads i eller ved Byen, har man tænkt at dette kunde lade sig gøre, dersom den Plads, som paa Kortet er antydet, maatte overlades til det nævnte Brug. Vi henvender os derfor til den høie Stiftsøvrighed med ærbødigst Bøn om, at samme gunstigt vilde bevirke, at et saadant Stykke af Thisted Byes gamle Kirkegaard maatte overdrages til Thisted Commune mod en passende Erstatning.

Byen havde ingen Kasse.

Amtet og Indenrigsministeriet havde under 3. April 1851 forlangt Oplysning om, hvorledes der forholdtes med den konteante Beholdning af Kæmnerkassen, som ifølge Anordning af 24. Oktober 1837 skulde bero i en særlig dertil bestemt Kasse, meddelte Kommunalbestyrelsen den 9. April følgende: „Aarsagen til at den befalede Kasse ikke er anskaffet, hidrører fra at der ikke paa Raadstuen findes noget passende Sted, hvor den kunde sættes, men da den nye Raadstue nu vil blive opført om faaAar, vil denn Mangel kunne afhjælpes. Den Kassebeholdning, som der hidtil har været, har været beroende hos Kæmneren, der tillige er Fattig- og Skolecasserer, og har den aldrig været synderlig stor, da indtægterne altid næppe har kunnet dække Udgifterne“.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Den nye Sundhedskommission.

„I 1851 oprettedes en Sundhedskommission i Thisted, da det i en justitsministeriel Skrivelse af 9. April s. A. var paalagt at sørge for Sundhedsplejen i Købstæderne, saavel paa Gader og offentlige Pladser som i Husene og deres nærmeste Omgivelser. Kommunalbestyrelsen udnævnte efternævnte Mænd til Kommissionen: Købmændene P. C. Jensen, A. Bendixen, Hancke, Gjørup og A. Dolleriis, Bager Kjærsgaard, Uhrmager Nilsen og Slagter Hillertz. Det første Møde i den nye Kommission afholdtes paa Raadhuset Fredag d. 25. April 1851.

Apothekerens Have.

Kommunalbestyrelsen havde i længere Tid haft et godt Øje til Apotheker Eybers Have, vistnok beliggende bag Ejendommene paa Nordsiden af Storegade, til Anvendelse til et nyt Torv. Storetorv var jo netop ikke „stor“, da Raadhuset jo laa næsten midt paa Torvet, og man havde derfor ment, at Apothekerens Have maatte kunne anvendes dertil, af hvilken Grund Haven var behæftet med Servitut, saa den hverken maatte bebygges eller afhændes til andre. Imidlertid fremkom Planen om at opføre et nyt Raadhus, og lægge dette et Stykke ind i Kirkegaarden, saa Eybers Have blev derved „frigjort“, hvilket skete i følgende Skrivelse af 13. Maj 1851: „Da Communalbestyrelsen har frafaldet sin Plan

om den ommeldte Hauges Anvendelse til et Torv, og ikke agter at anlægge noget Søgmaal i Anledning af at Haugen sælges af Apotheker Eyber til Bebyggelse, haves der saaledes Intet imod, at Afhændelse i den nævnte Henseende foretages, og at Forpligtelsen til ikke at bebygge Haugen, annulleres af Adkomstdocumenterne“.

Vægter Niels Post blev afskediget.

Den 21. Maj 1851 fik Vægter Niels Post følgende mindre behagelige Skrivelse fra Kommunalbestyrelsen: „Paa Grund af deres trængende Forfatning og svagelige Tilstand, er De efter Deres Andragende tilstaaet Deres fulde Gage som Vægter, udbetalt til Udgangen af Maj Maaned, hvorimod De fra 1. Juni næstk. maa ansee Dem som entlediget fra Vægterbestillingen, paa Grund af de Klager, som i længere Tid er indløben over, at De ikke har passet Deres Function som Vægter.“ (Hans Efterfølger var Anders Pedersen).

Thisted—Aalborg Landevej.

I vor Tid med dens gode Veje vil følgende Skrivelse fra Kommunalbestyrelsen i Thisted til Torslev og Øster Svenstrup Sogneforstanderskab af 9. Aug. 1851, sikkert have Interesse: „Undertegnede Communalbestyrelse for Thisted Købstad har bragt i Erfaring, at man har indbudt til et Møde i Fjerritslev Kro Fredagen den 15. ds., for at afhandle om at indgaa til Regjeringen med et Andragende om at foranledige, at Aalborg—Thisted Landeveien bliver forkortet ca. 1½ Mil, ved at forlægges fra Langes-

lund i en lige Linie til Nørresundby, istedet for at den nu gaaer over Aabybroe. Man vil tage sig den Frihed at fremsende nærværende Anmodning om, at de ærede Indbydere vilde lade sig være den paatænkte Sag saa magtpaaliggende som muligt, og virke for den efter bedste Evne, da man ogsaa her anseer samme af særdeles Vigtighed, ikke alene for Byen, men hele Egnen. Naar man seer hen til den betydelige Communication som de mange commercielle Forbindelser, de tvende Byer Thisted og Aalborg har sammen paa Grund af dens naturlige Beliggenhed ved Limfjorden, hvilke Forbindelser lide et stort Skaar, i den lange Tid af Aaret Søfarten standser, dels paa Grund af den mindre gode Vei, som for Størstedelen findes fra Thisted Amtsskjel til Sundby, og naar der endvidere sees hen til den frugtbare og befolkede, og saaledes særdeles vigtige Del af Provindsen, som udgjør største Delen af de Strækninger af Thisted, Hjørring og Aalborg Amter, hvorigjennem Thisted—Aalborg Landevei fører, saa maa det forundre, at Regjeringen i sin Tid ikke ved Reguleringen af Hovedlandeveislønnen i Jylland har funde særdeles Anledning til at optage en Hovedlandeveis Tværlinie imellem Thisted og Nørresundby, som kunde forbinde den vestlige Hovedlandeveislønnen fra Ribe, der nu ender her ved Thisted, og den østre do. fra Kolding, som nu ender ved Hjørring og Frederikshavn, med hinanden, og det saameget mere, som det ikke kan være ubekjendt, at der mellem Thisted og Hjørring ikke engang eksisterer en Landevei, og at der imellem disse to Byer neppe vil kunne anlægges en saadan directe, fordi den paa flere Mile fører langs med Vesterhavets Strand, hvor ingen Landevei kan anlægges, og at Veien til Hjørring altsaa nødvendig de fleste Tider af Aaret maa føre om ad Sundby.

Saalænge den ommeldte Aalborg—Thisted Landevei imidlertid indkrænker sig til at være mindre Landevei, vil Foranstaltningerne

krænker sig til at være mindre Landevei, vil Foranstaltningerne formeentlig blive henviist til det vedkommende Amt, hvorigjennem den Deel af Veien gaaer, som projecteres forandret, men i saa Fald vil det pecuniaire Offer, som Forandringen medfører, mulig endnu i lang Tiid forhindre denne vigtige Sags Fremme, og vi vil desaaarsag herved tillade os at anmode Indbyderne om at stille det Forslag ved Mødet, at Forsamlingen indgaaer til Regjeringen med Andragende om, at det ved Lov maa søges bevirket, at der blandt Hovedlandeveiene i Nørre Jylland, optages Aalborg—Thisted Landeveie, hvorved de østlige og vestlige Hovedlandeveislignier blive satte i Forbindelse“.

Borgervæbningens Geværer.

Borgerkaptain Bigum havde foreslaaet Kommunalbestyrelsen at sælge de gamle Borgervæbningsgeværer, og i den Anledning tilskriver Byfogden den 11. Decbr. 1851:

„Da der endnu ingen Resolution er indløben paa vort Andragende om Ophævelsen af Borgervæbningen, ligesom naar samme indløber, der da rimeligvis skal oprettes et Politicorps, som vi har meent kunne forynes med Armaturaf det vi har, og hvortil de bedste Geværer og det bedste Lædertoi kunne ud-søges, tillader vi os derfor at foreslaa, om De ikke med os vil finde det rigtigst at opsætte Salget af de gamle Geværer, til den ventede Forandring er indtraadt, og ført da at forauktionere hvad der bliver tilovers, eller det, hvortil vi ingen Brug har. Vi finder det nødvendig, at en Mand leies til at pudse og indsmøre de Geværer, hvorom Talen er, da de ellers vil hænge og forruste“.

Et Sygehus i Thisted.

Kommunalbestyrelsen tilskrev under 30. Decbr. 1851 Amtsrådet saaledes: „Da man er kommen til Kundskab om, at Amtsrådet ved sidste Møde har nedsat en Comitee til at behandle Sagen om Oprettelsen af et Sygehus for Thisted Amt, tillader man sig at forespørge, om samme agtes oprettet for Landet alene, eller om Kjøbstæderne ogsaa kunne faa Adgang dertil, i hvilket Fald man tillader sig at foreslaa, at et Par Medlemmer af Kommunalbestyrelsen da maatte tiltræde Comiteens Forhandlinger, da det muligt vilde være heldigst for Sagen, om Anstalten kunde faa et saadant Omfang, at det kunde modtage de dertil Qvalificerede saavel fra Amtets Kjøbstæder, som Landet.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Laan til det nye Raadhus.

Den 28. Jan. 1852 tilskrev Kommunalbestyrelsen Amtmand Rosenkrantz: „Som Deres Høivelbaarenhed bekjendt, vil Thisted Commune komme til at udrede mellem 4 a 5000 Rd. til det til Opførelse bestemte nye Raadhuus, og medens Communalbest. har maattet være betænkt paa Anskaffelsen af denne Capital, har den ikke kunnet finde det hensigtsmæssigt at paaligne Communen en saadan Ekstraskat, fordi man tør antage, at den for Communen i Almindelighed vil være høist trykkende, og for mange af dens Indvaanere næsten uoverkommelig. Bestyrelsen har derfor maattet anset det for heldigt, hvis der kunde opnaaes et Laan, og har troet, at hvis Deres Høivelbh. gunstigst vilde gjøre Deres Indflydelse gjældende til Fordeel for samme, turde man gjøre sig Haab om at erholde det attraaede Laan af en af de under Finansministeriet sorterende Kgl. Kasser. Forsaa vidt der kan være Tale om Garantie for Laanet, da eier jo Communen i Kronens Mark, et mindst tredobbelte Pant. Ligesom Communen er villig til at modtage Laanet saasnart det kan erholdes, saaledes anser Bestyrelsen det for heldigst om det kunde erholdes saaledes, at det kan afdrages med 6 pCt. aarlig af den oprindelige Capital, medens man jo ogsaa maatte finde sig i andre Afbetalings Vilkaar.“

Angaaende et Gasværk i Thisted.

Kommunalbestyrelsen tilskrev Civil-Ingeniørerne English Hansen og Walen den 10. Marts 1852: „Da Thisted Bye endnu savner Gadebelysning, og man agter at foranstalte en saadan, har man troet forinden der alvorligen tages fat paa Sagen, at burde henvende sig til Dhrr. for at forskaffe sig en no-

genlunde Idee om hvad et Gas Anlæg omtrentlig vilde komme til at andrage. Da man indseer at det, forinden Dhrr. ere istaand til at meddele nogen fyldestgjørende Besked, vil være fornødent for Dem at erholde adskillige nærmere Oplysninger, saa tillader man sig herved at forespørge, hvad De behøver, for at sættes istand til at meddele et omtrentligt Overslag over et Gasanlæg for Thisted Bye.“

Vejene fra Thisted.

Den 11. Marts 1852 tilskreves Amtmand Rosenkrantz saaledes: „Ved den Udvidelse af Thisted Bye, som det Aar for Aar viser sig at være stedse mere paatrængende for det saa stærkt tiltagende Indvaanerantal, har man ladet sig det være magtpaaliggende at udfinde paa hvilken Maade denne Udvidelse burde skee, saaledes at den ikke allene vil afhjælpe det opstaaende Savn af Byggeplads, men tillige bidrage til at gjøre de nye Quarteerer af Byen regelmæssige og bringe dem i directe Forbindelse med denne. Da der viser sig storst Tendens til Byens Udvidelse mod den vestlige Grændse, vil det findes naturligt, at man nærmest har rettet sin Opmærksomhed mod denne Kant, og for at tydeliggjøre det Forslag, for hvilket man herved tillader sig at bede om Deres Høivelbaarenheds gunstige Medvirkning, har den ladet optage et Situationskort, som man herved tillader sig at fremsende. Deraf vil ses, at medens den nuværende Landevei langs med et høist uregelmæssigt og bakket Terrain, gjør de ved Veien beliggende Pladse, der uden Tvivl inden lang Tid vilde blive solgte til Bebyggelse, saa uskikkede hertil, og rejse saa mange Hindringer for en kun nogenlunde antagelig Byggeplads, vilde derimod en Forlængelse af Hovedlandeveien, foruden at befrie Veien for de Bakker, der nu gjør den saa besværlig, (Dragsbækvej) bringes den i en smuk og lige Forbindelse med Byen, og navnlig derved, at den bliver lagt høiere, gjør dens Vedligeholdelse lettere, og forebygge, at der samler sig saadanne Snemasser, om om Vinteren ofte spærrer Pasagen paa den nuværende Vei. At dernæst Veien, ved at forlænges i en nordligere Retning, fjernes saa betydelig fra Fjorden, at der ikke, saaledes som det er Tilfældet med den nuværen-

de Vei, er udsat for Oversvømmelse, forekommer Bestyrelsen at være af saa stor Vigtighed, at der herpaa maa lægges særdeles Vægt. Vel er man vidende om, at det er betemt, at der skal anlægges en ny Broe ved Dragsbæk, og at Licitationen over samme alt er foregaaet, men man anser den projekterede nye Vei at være af saa gennemgribende Vigtighed for Byen og dens Fremtid, at man bør haabe, at denne Omstændighed ikke vil træde hemmende iveien for Opnaaelsen af vort Ønske.

Vort Ønske gaar saaledes ud paa, enten at faae et heelt nyt Veianlæg norden om Dragsbæk eller et Veianlæg i lige Linie fra Byen indtil det paa Kortet med A betegnede Punct“.

Nellemann. H. Jacobsen, Købmd. Lyhne, Købmd. Andersen, Hattemager Neuhausen, Fjeldgaard, Verner Kalum, Berck.

Det paatænkte Gasværk.

Antagelig Formanden for Kommunalbestyrelsen i Thisted, Købm. H. Jacobsen, skriver til Civil-Ingeniør C. J. Hansen i Odense, den 25. Marts 1852: „I Besiddelse af Deres ærede Skrivelse af 10. d. M. giver jeg mig herved den Ære at tilstille Dem en Plan over Byens Gader, forsynet med Maalestok, og tillader mig derved at bemærke: At Munkeveien, Østerbakke og Kastet ikke behøver at bringes med i Beregningen over de Gader, der skulle oplyses. Den Deel af Byen, der ligger paa den østlige og nordlige Side af Bækken, har ubetydelig Stigning. Den Deel, der ligger paa den sydlige Side af Bækken og begrænser Havnen og Kysten, har, Havnen til Torvene kun ubetydelig Stigning, hvorimod de Gader, der ligge vesten for Torvene, have en betydeligere Stigning, og antager Høideforskjellen mellem Torvene og den vestlige Grændse af Byen, at andrage ca. 10 a 12 Alen.

Det er ikke sandsynligt, at der i Havnens umiddelbare Nærhed findes en Byggeplads af 40 Kv. Alen, der er erholdelig, men derimod er der større Rimelighed for at en saadan, med god Leerbund, vil kunne erholdes midt i Byen. Alle Byens Gader ere brolagte. Hvad private Gasblus angaaer, da kan derom ingen Mening have, saalænge man ikke veed i hvad Forhold saadanne med Hensyn til Prisen staar til anden Belysning.

Dog antager man, at der kan regnes paa et ikke ubetydeligt Antal, naar Forholdet i saa Henseende stiller sig billigt.“

tal, naar Forholdet i saa Henseende stiller sig billigt.“

En Gyngve ved Vesterbom.

Lars Jensen Smed tilskreves d. 21. April 1852 saaledes: „Det tillades Dem herved at benytte den Plads ved Vesterbom, hvor Toldboden har staaet, til paa den at anbringe Deres Gyngve. Denne Tilladelse gjælder dog kun fra 1. Mai næstk. og indtil de første Efteraars Torvedage tage deres Begyndelse. Af Pladsen har De at indbetale til Kæmnerkassen en Kjendelse af 5 Rd.“

Theatret laante Raadhusets

Lysekronen.

Theatrets Direktion havde anmodet om at faa Raadhusets Lysekronen til Laans for Sommeren 1852, og i Skr. af 23. April tilstaaes dette, mod Direktionens Ansvarlighed for Lysekronen.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Laanet til det nye Raadhus.

Kommunalbestyrelsen tilskriver Amtmanden den 26. Maj 1852: „Hr. Kammerherren har havt den Godhed at communicere et fra Direktionen for Livrente Forsørgelsesanstalten af 1842 i Kjøbenhavn dat. den 19. d. M. indløbet Svar i Anledning af det attraaede Laan til det nye Raad- og Thinghus i Thisted. Deraf erfares, at Laanet kan erholdes mod 4 pCt. Rente, og imod at det afbetales i 16 a 20 Aar, naar Communalbestyrelsen enten paa Byens Vegne giver Prioritet i Kronens Mark, eller uden at pantsætte denne, giver Garantie og erholder Indenrigsministeriets Approbation. Idet Bestyrelsen taknemlig erkjender Deres Højvelbaareheds Bestræbelser for at forskaffe Thisted Commune det attraaede Laan, tillader man sig at modtage det, saafremt det kan erholdes paa de samme Vilkaar, som Communen er istand til andetsteds fra at erholde et lignende Laan, nemlig imod at Communen garanterer det, og der aarlig afdrages 300 Rd. indtil Gjælden er betalt. Laanet ønsker man at modtage i 11. Juni Termin 1853, og dets Størrelse maatte være 5000 Rd.“

De lukkede Stole i Thisted Kirke.

Til Amtet den 20. September 1852: „Idet undertegnede Bestyrelse herme dtilbagesender det den med Amtets Skrivelse af 26. f. M. tilstillede Andragende fra Kirkeinspectionen i Thisted til Stiftsøvrigheden i Aalborg betreffende Borttagelsen af de Thisted Kirke værende indelukkede Stole, tillader Bestyrelsen sig herver at erklære sig enig med Kirkeinspectionen i de nævnte Stoles Borttagel-

se“.

Skolen.

Til Amtet den 20. September 1852: „Amtet har i Skrivelse af 27. f. M. ønsket Bestyrelsens Erklæring i Anledning af den af Skolecommissionen foreslaaede Oprettelse af en ny Klasse til Friskolen Børn Undervining, og maa man hertil tillade sig at bemærke, at man ikke kan være enig med Commissionen i den Maade, paa hvilken denne, skjøndt kun interimistisk, vil søge at bøde paa det Savn til en større Lærerkraft, som Skolen føler. Deels maa nemlig den foreslaaede Skoletid fra Kl. 4 til 6½ ansees for aldeles uhensigtsmæssig i Vintermaanederne.

Derimod maa man da det af Skolecommissionens Indstilling sees, at det fornødne Locale haves, ansee det for langt rigtigere, at nederste Klasse deles i 2 Afdelinger, og at der ansættes en Hjælpelærer, der kan overtage Undervisningen for den ene af disse Afdelinger“.

Den jydsk Jernbane.

Til Indenrigsministeriet den 5. Februar 1853: „Fra den Comitee, der i Viborg er bleven valgt til at varetage Viborg Amts og Byes Interesser med Hensyn til den paa-tænkte jydsk Jernbanes Retning, er man underrettet om, at den nævnte Comitee under 1. d. M. har henvendt sig til det høie Ministerium med et Andragende om, at Ba-

nen fra Aarhus maa blive ført saa langt mod Vest, som kan ventes opnaaet, og derfra nordpaa til Viborg og Hjarbæk, fordi det antages, at disse Puncter ville danne de naturligste Udgangspunkter mod Vest og Nordvest. Da den nævnte Comitee i foranførte Andragende i Et og Alt har udtalt de Anskuelser, der ogsaa hos os gjør sig gældende, og som vi antagee for at være de rigtigste, med Hensyn til den paatænkte Jernbanee, saa tillader vi os herved paa det varmeste at anbefale Sagen til det høje Ministerium“.

Gangstier fra Dragsbæk til Thisted

Kommunalbestyrelsen tilskrev d. 5. Februar 1853 det Kgl. Ingeniørkorps i København saaledes: „Ved den Omlægning af Hovedlandeveien fra Dragsbæk til Thisted, der i afvigte Efteraar har fundet Sted, er man bleven opmærksom paa den Behagelighed, det vilde være for Thisted Byes Indvaanere, der saa meget føler Savnet af Spadseregange ved Byen, om der ved Siden af den nævnte Vei blev anlagt Gang er hjemlet i Rentekammerets Resolution af 15. Jan. 1842, tillader man sig hermed hos det Kgl. Ingeniørkorps at andrage paa, at der maa blive anlagt Gangstiere langs med Hovedlandeveien fra Dragsbæk til Thisted“.

Gangstier Øst for Byen.

Til Amtet den 5. Februar 1853: „Det er det høie Amt bekjendt, at der i Nærheden af Thisted Bye kun findes faae Promenader, og at Byens Indvaanere ofte føler Savnet af saadanne. Man har derfor troet at der netop for Tiden tilbyder sig en gunstig Lejlighed til for en-Del at faa det nævnte Savn afhjulpet, hvis der maatte blive henlagt Gangstier langs med den mindre Landevei, der vil blive anlagt østen for Thisted, og tillader man sig at haabe, at det høie Amt vil gære sin Medvirkning til, at Anlægget af de nævnte Gangstiesr kan komme til Udførelse“.

Opsigelse af Borgervæbningens Eksercerplads.

I Anledning af Borgervæbningens Opsigelse tilskrev man Møller L. A. Schaarup den 2. Marts 1853: „at den ikke længere har Brug for den hidtil af Dem leiede Plads (Kapelsten) til Eksercerøvelser“.

Sygehuset.

Den 2. Marts 1853 tilskreves Stiftsfysikus Lind i Viborg saaledes: „I Anledning af Hr. Justitsraaden meget ærede Skrivele af 11. f. M. tillader Communalbestyrelsen sig herved at meddele, at den tilfulde deler de af Deres Velbaarenhed fremsatte Bemærkninger angaaende Etableringen af et Sygehus i Thisted, men at der intet Forslag denne Sag betræffende har været under Behandling hos Bestyrelsen, har man Anledning til at antage, at prettelsen af et Sygehuus for Byen, og de 2 nærmest beliggende Herreder, kan ventes udført i Løbet af næste Aar“.

Patientens eget Blod som Modgift.

En svensk Læge har anstillet Forsøg med Patienter, som er blevet angrebet af Blodforgiftning. Han har paa selve Infektionsstedet indpodet en betydelig Dosis af Patientens eget Blod, og Forsøgene har hidtil ført til heldige Resultater. Herhjemme er Metoden nok kendt, men ikke særlig benyttet. Man mener dog, at Svenskerens Methode har Fremtiden for sig.

Fra de gamle. Sognearkiver

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Omordningen af Borgervæbningen.

Den 2. Marts 1853 tilskreves Amtet saaledes: „Comunambestyrelsen tillod sig under 26. Mai f. A. at anmode Amtet om at bringe Justitsmin. det under 8. Jan. 1851 indgivne Forslag til en Omordning af det herværende Borgercorps til et Brand- og Politicorps, i Erindring. Man har hidtil forgjæves ventet paa Resolution i denne Sag, som den vedvarende betragter for at være af stor Vigtighed for Byen, og Communalbestyrelsens Anskuelse om den er bleven styrket derved, ved den i disse Dage indtrufne Ildsvaade hvormed den har haft Leilighed til at erfare, hvilket føleligt Savn det er for Byen, at der intet organiseret Brand- og Politicorps haves. Amtet anmodes derfor atter om at paaskynde, at der i denne Sag maa blive afgivet Resolution snarest muligt“.

En Lygte ved Postkontoret.

Amtet havde under 11. Marts 1853 meddelt Comunambestyrelsen, at der skulde anbringes en Lygte ved Postkontoret, og i den Anledning tilskreves Amtet d. 30. Marts saaledes: „I Anledning af Amtets ærede Skrivelse tillader Communalbestyrelsen sig herved at erklære, at den vel maa ansee det for nødvendigt, at der anbringes en Lygte ved Postcontoiret, men tillige formener, at dens Anskaffelse og Vedligeholdelse ikke kan paalægges Byen“. — En af Kommunalbestyrelsens Medlemmer, Købmand Jens Lassen Griishauge, afgav i dette Tilfælde sit særlige Votum, hvori det hedder — „Efter at være enig i foranstaaende Svar, maa jeg tillige i kraftigste Maade paa Communens Vegne protestere imod at Byen belæmres med en Udgift, som slet ikke vedkommer den, thi det er ligesaa urimeligt, at Byen skal bekoste Belysning for Postvæsenet, og en Antænder og Slukker til Postmesterens Disposition, som det var om Vedkommende gjorde Fordring paa, at Communen

skulde lade feie Postmesterens Gaard og Gade eller lade reengjøre Befordringsvæsenets Requisite. Enhver Indvaaner maa jo betale sin Porto uden Godtgørelse, fordi at Postcontoiret ligger her i Byen — stundom i een, og stundom i en anden Gade (Postkontoret flyttedes d. 12. Oktober 1852 til det afdøde Kammerraad Fjeldgaards Bo tilhørende Sted paa Vestergade) — og det falder da indlysende af Sagens Beskaffenhed at vi ikke i fjerneste Maade har med Postvæsenets Udgivter at bestille, enten de ere nødvendige eller unødvendige. En lille Lygte, som Postmesteren hidtil har holdt, antager jeg forøvrigt alt er tilstrækkelig; den gode Mand er uden Tvivl saa godt aflagt, at han nok selv uden Hjælp kan være denne Udgift, og skulde galt være, at han paa denne Contition (?) ikke vilde beholde Embedet, da er Sagen ikke farlig, thi det er udenfor al Tvivl, at det ingenlunde vilde mangle paa ligesaa dygtige og brave Mænd, der er i Skarevis, med Glæde vil anholde derom, og selv afholde den omhandlede Belysning, uden derved at fortrædige og bebyrde en Commune“.

— Formanden for Kommunalbestyrelsen, Hartvig Jakobsen, giver i følgende Skrivelse (som dog ikke ble vafsendt) til Amtet den 1. April 1853, en Næse til Griishauges Protokoltilføjelse: „Idet jeg herved som Formand for Repræsentantskabet fremsender Svar paa Amtets ærede af 21. f. M., finder jeg mig foranlediget til at henstille, om Amtet ikke maatte dele min Anskuelse, at et Medlem af Communalbestyrelsen, naar det har nogen Anledning til at motivere sine Beslutninger i een eller anden Sag, da bør fremsætte denne Motivering under Sagens Behandling, og ikke saaledes, som Hr. Griishauge ved denne Leilighed har gjort, efter at han under selve Sagens Be-

handling intet i saa Henseende har indvendt, maniculerer Expeditionen ved at gjøre Tilføininger paa denne, som baade maa ansees upassende og imod Vedkommende, som har foranlediget Sagen, endogsaa i mine Tanker, i en temmelig Grad fornærmende.

Ligesom nu Communalbestyrelsens øvrige Medlemmer ved deres Underskrift paa selve Expeditionen have viist, at det ikke er de Grunde, der af Hr. Griishauge ere anførte, der har ledet dem til et

Resultat, saaledes troer jeg vel heller ikke, at Hr. Griishauges hele af de øvrige Medlemmer; men jeg troer i det hele taget at burde holde paa, at Comunambestyrelsen ikke bør taale, at noget enkelt Medlem, paa en Maade som den skete, maniculerer hvad der udgaar fra den som en samlet Beslutning, og jeg maa derfor tillade mig at henstille til Amtet, om det ikke maatte finde Anledning til at foreholde Hr. Griishauge det upassende og urigtige, som ligger heri, hvorved jeg haaber, at sligt for Eftertiden vil undgaaes“.

Hartvig Jakobsen, Form.

Torvedage og Torvetid.

Indenrigsministeriet havde forespurgt Amtet, hvorledes det hidtil forholdtes med Torvedag og Torvetid i Thisted, samt med hvilken Hjemmel og hvilke Varer, der ansaas torvepligtige, m. v., og herpaa erklæres under 11. Maj 1853: „Den for Thisted By bestemte Torvedag er Onsdagen, paa hvilken Dag der hele Aaret, især om Efteraaret, afholdes Kjød og Urter samt Fisk; dog falbydes ogsaa Kjød om Løverdagen, som den Dag, der er bedst Afsætning paa denne Artikel. Med Hensyn til Torvetid, existerer her ingen Bestemmelse, ligesaa lidt som om hvilke Varer, der skulde ansees torvepligtige. De Torvesøgende have ikke været affordrede nogen Afgift, Torvet afbenyttes i Regelen kun af Landboeree, naar undtages Slagterne i Byen, der for det meste hver Onsdag og Løverdage falholder Kjød sammesteds; kun nogle faa Onsdage om Efteraaret have enkelte af Byens Haandværkere Plads paa Torvet, uden dog derfor, som ved Markederne, at erlægge nogen Afgift.

Udenfor Torvedagene bnyttes blot Torvet til Udcalg af Fisk, da samme nødvendig maa forhandles ved Ankomsten til Byen“.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.
Af Anders C. Svalgaard.

Hovedlandevejene.

Til Rigsdagen den 5. December 1853: „Communalbestyrelsen har gennem Rigsdagstidende bragt i Erfaring, at Finansudvalget ved Finanslovens 2. Behandling har indstillet, at den Sum, stor 15,600 Rd., der er ansat til at anvendes til Grundforbedringsarbejde paa Vejstrækningen fra Nørre Skjoldborg til Koldby, og skal bestaae af Jordarbejde og Chaussering, samt Stenkistebygning, bør udgaae.

Communalbestyrelsen beklager, at dette Forslag er fremkommen, og det saa meget mere, som der i Forhold til Veiene i Thisted Amt og Landets øvrige Amter, kun er bleven anvendt ubetydeligt paa Veiene i dette Amt, som ogsaa maa bidrage til alle Landets Hovedveie, og kun har ialt en Strækning af 7 Mile til Hovedlandevei, paa hvis Istandsættelse der næppe er begyndt, for der alt viser sig Fare for, at den atter skal standses. Derfor anseer Communalbestyrelsen det for sin Pligt at henlede Rigsdagens Opmærksomhed paa denne Sag, der er af særdeles Vigtighed for Communen, idet der ad denne Veistrækning tilføres Byen næsten alt, hvad den forbruger af Brændsel. Hvad der imidlertid er af langt større Vigtighed er, at den af sin Handel med den søndre Deel af Oplandet, har tabt den største og vigtigste Deel derved, at der i de senere Aar er givet Handelsbevillinger til forskellige i Agger og Doverodde, og man nærer grundt Frygt for, at Byen vil tabe endnu en større Deel af sin Handel med dens søndre Opland, saafremt den ikke ved gode Communicationsveie giver Landmanden Lyst til at søge Byen.

Communalbest. tillader sig saaledes underdanigst at indlade denne Sag for Rigsdagen, med det Haab, at den opførte Sum maa vorde bevilget.“

Hovedvej til Havnen.

Til Indenrigsministeriet, d. 13. Decbr. 1853: „Det er for Thisted Byes Indvaanere et længe næret Ønske at fa Hovedlandeveien, der gaaer fra Odde Sund til Thisted Byes vestlige Grændse, forlænget til Havnen, og dette Ønske er i den senere Tid tiltaget betydeligt derved, at det Kongelige Dampskib „Jylland“ oftere har ladet i Havnen, som i Særdeleshed ved, at et Kongeligt Post Dampskib er sat i Fart paa Limfjorden, og ligeledes flere Gange ugentlig losses og lader her, hvilket atter har til Følge, at en stor Mængde, baade fra By og Land, søger Havnen, som og at der tilføres denne en stor Deel Qvæg og Producter.

Af disse Grunde anseer Communalbest. det for sin Pligt, hos det høie Ministerium at andrage paa, at deri Lighed med, hvad Man seer der for Frederikshavns Vedkommende er foreslaaet, maa blive foretaget en saadan Forlængelse med Hovedlandeveien, at den istedetfor som nu, at ende ved Byens vestlige Grændse, bliver ført gennem Byen og kommer til at ende ved Havnen.“

Sygehuset.

Til Amsraadet, d. 26. Jan. 1854: „Efterat Communalbest. er bleven opmærksom paa, hvad der i den sidste udkomne Tidende fra Thisted Amsraadsforhandlinger, ved Mødet d. 17. Novbr. f. A. er anført som forhandlet betræffende det projecterede fælles Sygehus for Thisted Lægedistrict, vedtog den i Mødet d. 24. ds. ikke at lade staae uimodsaagt, hvad der saaledes er yttret, nemlig, at Bestyrelsen efter en Deel Ventilationer, med Pluralitet er gaaet ind paa Opførelsen af et saadant Sygehus for Thisted Bye og tilhørende Lægedistrict, og indtil videre ogsaa Vester Hanherred, paa de af Amsraadet tilbudte Vilkaar. I hvorvel Communalbest. ikke troer, at den retslig kunde modsætte sig at deltage i Opførelsen af et fælles Sygehus, ogsaa for en større Deel af Amtet med Lægedistrict, og uagtet den i sig selv heller Intet har imod at en saadan større Deel medtages, naar et passende og billigt Forhold, Udgivterne med Sygehuseets Opførelse og Vedligeholdelse bliver lagt til Grund for Fordelingen, paa Bye- og Landdistrictet

efter de sædvanlige Regler for slige Fælles Udgifter, saa maa den dog gjøre opmærksom paa, at det Grundlag, hvorpaa der hidtil har været ventileret mellem Amsraadet og Communalbest., har der aldrig været Tale om Vester Hanherred, eller om en større Deel af Amtet, end Lægedistrictet. Det er ligeledes en Misforstaelse, naar det hedder, at Communalbest., efter en Deel Ventilationer, med Pluralitet er gaaet ind paa de af Amsraadet tilbudte Vilkaar, men denne Antydning synes ogsaa at staae i Modsigelse til hvad Amsraadet i dets Slutningsbemærkning har anført. Communalbest. anerkender vis nok ikke mindre end Amsraadet, det hensigtsmæssige, ønskelige og nødvendige i, at et hensigtsmæssigt Sygehus opføres fælles for Lægedistrictet, eller om saa skal være, for en større Deel af Amtet, og den skulde meget beklage, om den eengang lagte Plan skulde opgives, hvorfor den ogsaa af al Kraft vil arbejde for Sagens Fremme; men den troer ogsaa at have lagt for Dagen en saa stor Redebondhed, til at komme Amsradets Propositioner i Møde som det vel er mueligt, idet Communalbest. i sin Helhed straks er gaaet ind paa at erklære sig enig i et Fællesskab, og en Majoritet derhos har formeent, at Communen for at fremme Sagen, burde bidrage indtil 5000 Rd., naturligvis under den Forudsætning, at det hele Foretagende vilde innskænke sig til en vis Sum, hvorefter en Minoritet har paastaet Spørgsmaalets Størrelse forelagt en Borgerforsamling, noget som Majoriteten har anseet som vilde skee i Henhold til Forordt. 24. Oktbr. 1837, forsaavidt der blev Spørgsmaal om et større Paalæg paa Byen, end efter de sædvanlige Regler for Udgivterne til slige Fællesforanstaltninger. Da Communalbest. saaledes vilde beklage, om denne vigtige Sags Fremme skulde opholdes eller henskydes i en uvis Tid, og det saa meget mere, som alle Parter dog ere enige i Hovedspørgsmaalet, at et Sygehus bør tilveibringes, og da derimod Spørgsmaalet om et saadant Sygehus skal være fælles, eller om det kan anskaffes af den ene Deel med Udelukkelse af den Anden, ligesom og Spørgsmaalet om Udgivterne Fordeling mellem Lan-

det og Kjøbstaden, dog vist er Noget som næppe kan afhænge af den enes eller den andens af disse Communer's egen frie Bestemmelse, al den Stund Bestemmelsen i den Kongelige Resolution af 6. Juni 1806, ikke er forandret ved et Lovbud, eftersom det derefter er Pligt for Amterne og Kjøbstæderne at opføre og bekoste fælles Sygehuuse, og den tillige indeholder en god Norm for Udgifternes Forhold imellem By og Land, saa benytter man Leiligheden til at forestille til det høitærede Amtsraads Overveielser, om det ikke maatte ansee det rigtigst, først og fremmest, at søge en ministeriel Afgjørelse paa det Spørgsmaal: et fælles Sygehuus for Thisted Lægedistrict, eller om det maatte ansees hensigtsmæssigere for en større Deel af Amtet og Byen — skal bekostes og opføres, og, i hvilket Forhold Udgifterne til dette Sygehuus' Opførelse og Vedligeholdelse, der da skal bæres af Bye og Land.

Det er en Selvfølge, at Communalbest. i saa Fald vil forbeholde sig yderligere Motivering af sin Indstilling, men den anseer det for Byens Vedkommende saa meget mere nødvendigt, at faae det sidste Spørgsmaal klaret, forinden den skrider videre, da i Følge Cancelliskrivelse 23. Febr. 1805, Udgifterne for Kjøbstæderne skal lignedes paa Grundtaxten.“

En Bro over Aaen.

Til Indenrigsministeriet den 8. Marts 1854: „Da det stedse har været et følt Savn, at der ikke har været nogen Broe over det gennem Byen førende Aaløb paa det Sted, hvor Strømgaaarden støder til samme, men derimod kun et, noget sydligere anbragt Gangbrædt, saa saa har Comunalbestyrelsen allerede for flere Aar tilbage gjort Indkjøb af den fornødne Grund til Gade paa den modsatte Side af bemeldte Strømgade. Imidlertid er Opførelse af en Bro dersteds bleven udsat tildels som Følge af Ventilationer om Regulering af den Deel af Aaeløbet, som er beliggende mellem Broen ved Smiths og A. Lunds Gaarde, samt forrige Krigsraad Wittendorffs Gaard, fra hvilken Deel Byens Pladser og Gader er tilstødende paa den hele østre Side, og for den allerstørste Deel ogsaa paa den vestre Side, hvis årsag Bestyrelsen har forment, at det maatte blive Comunens og ikke enkelte Grundeieres Sag at regulere denne Deel af nævnte Vandløb, og til den Ende har man allerede forrige Sommer ladet forfatte Kort

og Overslag over Aaløbets Regulering og Broens Opførelse.

Da Grundeierne's aVndløb trænger til Oprensning og de forskellige Arbeider antages rettest at burde foretages under Eet, tillader Bestyrelsen sig herved at fremsende Planen til disse Arbeider, til Ministeriets gunstige Approbation, idet man tillige tillader sig at anholde om, at der til de fornødne Arbeiders Udførelse maa søges optaget et Laan af 1000 Rd. mod Forrentning og Afbetaling med 6 pCt. aarlig.“

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.
Af Anders C. Svalgaard.

—o— Bro over Aaen.

Til Indenrigsministeriet den 8. Marts 1854: „Da det stedse har været et følt Savn, at der ikke har været nogen Broe over det gjen-nem Byen førende Aaløb paa det Sted, hvor Strømgade støder til samme, men derimod kun et, noget sydligere anbragt Gangbrædt, saa har Kommunalbestyrelsen allerede for Aar tilbage gjort Indkjøb af den fornødne Grund til Gade paa den modsatte Side af bemeldte Strømgade. Imidlertid er Opførelse af en Broe dersteds bleven udsat, tildels som Følge af Ventilationer om Regulering af den Deel af Aaløbet, som er beliggende mellem Broen ved Smiths og A. Lunds Gaarde, samt forrige Krigsraad Wittendorffs Gaard, fra hvilken Deel Byens Pladser og Gader ere tilstødende paa den hele østre Side, og for den allerstørste Deel, ogsaa paa den vestre Side, hvisaarsag Bestyrelsen har forment, at det maatte blive Komunens og ikke Grundejerens Sag at regulere denne Deel af nævnte Vandløb, og til den Ende har man allerede forrige Sommer ladet forfatte et Kort og Overslag over Aaløbets Regulering og Broens Opførelse. Da Vandløbet trænger til Oprensning, og de forsjellige Arbejder antages rettest og burde foretages under Eet, tillader man sig herved at fremsende Planen til disse Arbejder til Ministeriets gunstige Approbation, idet man tillige tillader sig at anholde om, at der til de fornødne Arbejders Udførelse maa søges optaget et Laand af 1000 Rd. mod Forrentning og Afbetaling med 6 pCt. aarlig“.

Et Medlem af Kommunalbestyrelsen suspenderet.

Til Kirkeinspektionen i Thisted den 15. April 1854: „Efter at det er kommet til vor Kundskab, at det Medlem af Kommunalbestyrelsen, som er valgt til at have Sæde i Byens Kirkeinspektion, skal ifølge Stiftsøvrighedens Resolution være suspenderet fra nævnte Function, finder man herved foranlediget til at begjære sig meddelt Sagen, for at man kan komme til Kundskab om, hvilket Forhold det er, det nævnte Medlem har gjort sig skyldig i, og som har havt en saadan Medfart til Følge. Repræsentantskabet har ikke kunnet andet end anerkjende det nævnte Medlem, Hr. Kjøbmand W.s Fortjenester af Communen, baade paa Grund af den Iver og Omhu, han stedse har vist i deres Tjeneste, og specielt som Medlem af Kirkeinspektionen, og tillige som Følge af den særdeles Virksomhed, han udfolder i Communen som Næringsdrivende, til Nytte for Byen og for den arbejdende Klasse i Særdeleshed, og det har derfor i høi Grad forbauset Repræsentantskabet, hvad den saaledes erfarer at have været skeet, men da den deraf maa slutte, at der maa foreligge saadanne Data,

at der tillige kan blive Spørgsmaal om H. W. tillige bør vedblive at være Medlem af Repræsentantskabet, saa er det af saa meget større Interesse, at man snarest muligt kan blive bekendt med Sagen, for at kunne tage samme under Overveielse, da vi lige saa vist vil anvende den Ret, der tilkommer os til at fordre hans Udtrædelse af Repræsentantskabet, hvis vi dertil finder Anledning, som vi ere fast besluttede af al Magt at vi vilde søge at beskytte et Medlem for en saa høi Grad af Krænkelse, hvis den, som vi haaber, vil vise sig skulde være foranlediget ved urigtige Forestillinger hos Autoriteterne, bibragte disse ved lav Insinuation af Personer, som kan have ønsket at tilfredsstille en personlig Hævn“.

Fra de gamle. Sognearkiver

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Dampskibsforbindelsen til Københ. i Koleratiden.

Kommunalbest. tilskrev Amtet d. 5. Aug. 1853: „Da de nuværende beklagelige Sygdomsforhold i København har havt en uheldig Indflydelse paa Provindsens Dampskibsforbindelse med Hovedstaden, ide der for Tiden kun findes meget faa Reisende, som foretage Reisen directe til og fra denne, har Savnet af en Forbindelse med det øvrige Sjælland hidtil været afhjulpet ved det nye Dampskib „Freyer“, som Postvæsenet har sat i Fart mellem Korsøer og Aarhus, hvorfor Bekjendtgørelsen derom ogsaa blev modtaget med almindelig Paa-skjønnelse. Men da Aarhus desværre nu ogsaa er angreben af Sygdommen, synes dette Gode ligeledes hed for en Tid at ville komme Provindsen mindre til Nytte, hvorfor vi tillade os at andrage for det ærede Generalpostdirectorat, om den førstnævnte Dampskibsfart ikke interimistisk maatte kunne ændres saaledes, at dette Dampskib, saalænge Choleraen vedværer i Aarhus, maatte komme til at gaae imellem Korsøer og Aalborg, hvorved vi troe, at et almindeligt Ønske vilde være opfyldt for denne Provinds, og antage vi at saadant tillige vilde være i Postvæsenets egen Interesse, idet mange flere Passagerer vilde benytte Dampskibet paa denne Route, ligesom vi heller ikke skjønte, at Aarhus derved vilde lide noget væsentligt Tab, da denne Kjøbstad har en directe ugentlig Forbindelse med Sjælland over Kallundborg. — — Griishauge tillader sig atter en privat Bemærkning: — Naar Dampskibe kommer til at ligge i en passende Observations-Quarantaine ved Hals, hver Gang før den indløber i Liimfjorden, tiltræder jeg Ansøgningen.“ J. L. Griishauge.

Vægterne i Thisted.

Til Amtet d. 29. Aug. 1853: „Paa Grund af den Udvidelse Thisted Kjøbstad i de senere Aar har modtageet, finder man det hensigtsmæssig, at der i Stedet for de ansatte 2 faste og 1 Reserve-Vægter, fra 1. Jan. n. A. at ansætte 3 faste Vægtere, og tillader man sig derfor at indstille, at den nævnte Forandring maa finde Sted. Lønnen foreslaas ansat til 100 Rd. for hver af Vægterne, dog skulle disse for den nævnte Betaling være forpligtede til at passe Byens Lygter, og skiftevis at afholde Brandvægterne i Kirketaarnet i Tordenveir“. Nellemann. Jacobsen. Fjeldgaard. Werner. Neuhausen. Sørensens. Griishauge. Kalum. Berck.

En Assistens Kirkegaard.

I Anledning af en Skrivelse fra Kirkeinspektionen, eerklaerer Kommunalbestyrelsen d. 21. Septbr. 1853: „Nærværende Bestyrelse maa ansee det for hensigtsmæssigst, at der anlægges en Assistens-Kirkegaard paa et paende Sted udenfor Byen“.

Kanonnade paa Kongen Fødselsdag.

Kaptajn Bigum tilskreves d. 28. Septbr. 1853: „I Anledning af Dets Skrivelse af 21. d. M. tilmeldes Dem herved, at Communalbestyrelsen selv drager Omsorg for Kanonnaden paa Hs. Majestæt Kongens Fødseldag den 6. Oktbr. d. A.“

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Sygehuset.

Til Amsraadet, d. 7. Febr. 1854:
„Communalbest. finder sig i Anledning af Slutningen i Amtets gunstige Skrivelse af 30. f. M., foranlediget til herved at gjentage for det høitærede Amsraad, hvad den i Skrivelse af 26. næstforan har bemærket, at den intet har imod, at en større Deel af Amtet end Lægedistrictet medtages i Fællesskabet, om det projecterede Sygehuus, saafremt Amsraadet finder saadant hensigtsmæssigt, og naar Udgifterne til Opførelsen og Vedligeholdelsen stilles i et passende Forhold mellem Bye og Land. Bestyrelsen skal dernæst tillade sig i Anledning af Amtets yttrede Formening om, at den Kgl. Resolution af 6. Juni 1805, ikke i dette Tilfælde er anvendelig, fordi den angaar Oprettelsen af Sygehuse for det hele Amt, Kjøbstæderne og Landet i Fællesskab — at bemærke, at den formener, at ligesom Resolutionen gjør det til Pligt for ethvert Amt med dets Kjøbstæder, at oprette et fælles Sygehuus, saaledes kan der efter dens Ord og hele Indhold, neppe være noget til Hinder for, at et Amt paa Grund af dets loyale Forhold, og fordi det har flere Kjøbstæder, opføres flere Sygehuse; men det forekommer os aldeles klart, af nævnte Resolution og Cancelli Skrivelse af 23. Febr. 1805, at Land og Kjøbstad skal have fælles Sygehuus, ligesom og at den afgiver en Rette- snor for Forholdet i Udgifterne for dette fælles Anliggende mellem Bye og Land. Dersom den ene Commune kunne udelukke den anden, da ville saadant let kunde medføre, at mangan Kjøbstad vilde aldeles afskjæres for at faae Sygehuus, fordi Oprettelsen og Vedligeholdel-

sen medfører langt større Udgifter, end en mindre Bye formaar at bære. Hvad der saaledes er Hovedsagen, formener Bestyrelsen endnu at være dette, at faae en ministeriel Afgørelse for hvilket Forhold Amtet og Kjøbstaden skal deeltage i Udgifterne, thi naar det høitærede Amsraad i Skrivelse af 11. Octbr. f. A. har tilbudt en bestemt Sum af 5000 Rd., og derhos har udtalt, at det Hele næppe vil kunne have under 10,000 Rd., saa troer vi, selv om dette er at forstaae saaledes, at Amtet vil bidrage Halvdelen, at turde bemærke, at Kjøbstaden med en saadan Fordeling vilde være aldeles brøstholden, hvorfor dette Spørgsmaal er helt aaben, uden forsaavidt Bestyrelsen har erklæret at ville stille et Bidrag af indtil 5000 Rd.; men som den dog ikke troer vil gaae til for Byens Vedkommende. Vi troer nemlig, at naar der er Spørgsmaal om slige fælles Anstalter for Land og Kjøbstad, gaaer det ikke an at stille disse Communer lige imod hinanden med Hensyn til Udgifter, da Forskellen i hver til at udrede disse, og i Antallet til at bidrage og til at nyde godt af slige Anstalter, er saa overordentlig stor.

Amsraadet har vel anført de forskjellige Hensyn, som har foranlediget det til at antage, at Kjøbstaden burde tage lige, eller maa- ske en større Deel end Landdistrictet; men naar det saaledes er udhævet, at det fælles Sygehuus vil blive opført i Kjøbstaden, og derved blive langt beleiligere beliggende for dette, end for største Deelen af Landdistrictet, da troer vi, at ihvorvel den nære Beliggenhed medfører en Bequemlighed, dette dog ikke som noget tilfældigt kan komme i Betragtning; thi i saa Fald maatte jo, consequent en forskjellig Fordeling foretages for Landet, mellem de nærmere og fjærnere liggende Sogne, og tilmed er Opførelserne ved Kjøbstæderne, deels paabudt, deels ligefrem en Nødvendighed, fordi Lægen og Apotheket findes der; endvidere, at det efter al Sandsynlighed vil blive meget

hyppigere benyttet af den mere sammentrængte Befolkning i Kjøbstæderne, end paa Landet. Naar der kan sees hen til den sunde Beliggenhed Thisted Bye har, og at epidemiske Sygdomme hersteds ere sjældne, hvilket derimod ingenlunde kan siges om Landdistrictet, hvor saadanne Sygdomme vise sig hyppigt og temmeligt vedvarende, og naar det derhos vel tør antages, at det under Omstændigheder, hvor Epidemier udbryder paa Landet, neppe altid vil beroe paa den Syge selv, om han vil benytte, da Lægen vist som oftest vil foranledige slige Patienter henlagt sammesteds, for at kunne overkomme at behandle dem, saa troer vi ikke, at Amtsradets Forudsætning kan være rigtig. Det antages vel, at Landboerne ere mindre tilbøjelige til at benytte Lægehjælp i almindelige Tilfælde, end Kjøbstadbeboerne, men det bør ikke oversees, at Adgangen til Lægehjælp er langt besværligere og flere Gange bekosteligere for de første, end for Kjøbstadbeboerne, deels som Følge af den dobbelte Reise, deels fordi Lægen maae hjem, en høiere Betaling for at være borte fra sit Hjem i længere Tid, end for et Sygebesøg i Byen, og derfor troer vi, at naar den Syge veed, at ved at indlægges paa Sygehuset, kan nyde et noget billigere og et hyppigere Tilsyn af Lægen, vil dette utvivlsomt bevirke en langt anden Afbenyttelse fra Landet, end Amtsraadet har antaget, samt at Amtet har efter Bestemmelsen at erholde et Sygehus i hvert Lægedistrict, vil faae den nævnte Sum at udrede $3\frac{1}{2}$ Gange dobbelt mod Kjøbstaden.

Denne Beregning troer vi ikke er rigtig, som vi skal tillade os at godtgjøre: Det allerede opførte Sygehus i Vestervig har, efter hvad der er yttret, kostet Amtet 5000 Rd. Antager vi, at et Sygehus for Thisted Lægedistrict vil koste 10,000 Rd., og dette Beløb deels efter Amtsraadets Proposition, halvt for Landet med 5000 Rd., og halvt for Byen med 5000 Rd., og dernæst at der opføres et lignende for Nykøbing Lægedistrict efter samme Norm for Landet, til 5000 Rd., og for Byen 5000 Rd., samt endelig et for Hanher-

red, som Forhold til Amtets Omfang vel kan anslaaes til 4000 Rd., bliver Resultatet for Kjøbstæderne 10,000 Rd., og for Landet 19,000 Rd., hvilket ikke er een Gang dobbelt for Landet eller for Amtet, imod Kjøbstæderne, og det uagtet Amtet derved vil opnaae, hvad der jo sættes saa megen Priis paa, nemlig at erholde 4 Sygehuse, men naar der nu sees hen til, at Folkemængden for hele Amtet, Kjøbstæderne inclusive, udgjør 48,532, hvoraf derf paa begge Kjøbstæderne Thisted og Nykøbing, kun kommer 3893, eller noget mindre end en Tolvtedeel af den samlede Befolkning, saa synes det indlysende, at Kjøbstæderne med et saadant Forhold maa ansee sig aldeles brøstholden.

Vi har tilladt os at bemærke, at det neppe gaaer an at opstille Kjøbstæderne lige med Landdistrictet med Hensyn til Deltagelse i Udgivterne ved slige Leiligheder, og skal vi tillade os nærmere at paavise, hvilket Modforhold en saadan Fordeling vil medføre.

Antages det, at det projecterede Sygehus vil komme til at koste 10,000 Rd., og at denne Sum halveres imellem Landet og Byen, da vil af Lægedistrictets 3905 Tdr. Hartkorn hver Td. komme til at bidrage mellem 7 og 8 Mark, men for Kjøbstaden, saafremt Udgivten lægges paa Grundtaxten, vil der paa hver Rd. Grundtaxt komme 7 Rd., og medens altsaa den største Herregaard i Landdistrictet næppe vil komme til at udrede 40 Rd., vil den største Gaard her i Byen, som har henved 20 Rd. Grundtaxt, faae at bidrage ca. 140 Rd. Kommer Hanherred med, bliver det samlede Hartkorn 5321 Tdr., og Forholdet stiller sig da langt gunstigere for Landet. Dersom Byens Andeel bliver at udrede deels efter Grundtaxten deels efter Formue og Leilighed, bliver Forholdet ikke meget bedre. Denne store Sum er omtrent liig med et Aars Skatter, som udredes efter samme Paaligning, og der vilde saaledes falde paa enkelte større Næringsdrivende og høiere lønnede Embedsmænd Paalægning af indtil 100 Rd., hvilket i Forhold til Landet vilde være lige saa uforholdsmæssig.

Sees der hen til Folketallet, bliver Misforholdet ikke mindre. Landets Befolkning i Lægedistrictet er 12,119 og i Hanherred 6238, ialt 18,357, medens den i Kjøbstaden er 2342, hvorfra endog kan regnes den Deel, som ved Folketællingen optaltes med Byen, men som henhører til Landsognet, og medens de 5000 Rd. for Landets Vedkommende vil blive mellem 1 og 2 Mark pr. Mand, bliver den samme Sum for Kjøbstaden ca. 18 Mark pr. Mand, og lægges der nu endelig Mærke til, at Landdistrictets Beboere henhører 900, altsaa $\frac{3}{8}$ mod Byen, til de imiddelbare til Kjøbstadens Grund grænsende Land og Annexogn, samt at Folkemængden i de Sogne, som ligger indenfor 1 Miils Afstand fra Byen, udgør 5000, eller over det dobbelte af Kjøbstadens Befolkning, saa troer vi ikke, at der behøves flere Oplysninger til, for at paavise det overordentlige Misforhold i, hvad der fra det høitærede Amtsraads Side er foreslaet.

Vi har hele Tiden staaet i den Formening, at 10,000 Rd. ikke vilde tilstrække til et Sygehus med Recvisitter, og vi har forudsat, at Byens Andeel mueligen kunde naae en Sum af indtil 5000 Rd., men ihvorvel Folketallet vist her bør være den nærmeste Rettesnor, er Comunen dog villig til at afvige betydeligt derfra, idet den, saafremt Sygehuset bliver for Lægedistrictet alene, i hvilket Fald Byens Befolkning udgjør imellem $\frac{1}{5}$ og $\frac{1}{6}$ imod Landet, er villig til at bidrage $\frac{1}{4}$, eller saafremt Hanherred tages med, i hvilket Fald Byens Folkemængde er $\frac{1}{8}$ imod Landet, vi da er villig til at deltage med $\frac{1}{5}$.

Disse Oplysninger og Bemærkninger tillade vi os hermed at henstille til Amtsraadets gunstige Overveielse, idet vi sluttelig gjentager den Formening, at vi antage at Sagen bedst og hurtigst fremmes ved en ministeriel Opgørelse om det omdisputerede Punkt". Nellemann. Jacobsen. Fjeldgaard. Werner. Neuhausen, Kalum. Berch. Sørensen.

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Købmand W.s Suspension.

Til Ministeriet for Kultus- og Undervisningsvæsenet den 30. April 1854: „Undertegnede Repræsentantskab for Thisted Bye er bleven meddelt Ministeriets Resolution af 31. f. M., hvorved det bestemmes, at Købmand W., der er valgt som Medlem af Kirkeinspektionen, bør suspenderes fra sit Sæde i bemeldte Inspektion, indtil en Sag mellem ham og Opsigtsbetejnt Knudsen er paadømt i den Kongelige Landsoverret i Viborg, og er denne Suspension støttet paa modtagne Beretninger, betræffende et formeentligt misligt Forhold, hvori bemeldte Hr. W. skal have gjort sig skyldig, ved Bortlicitation af noget Arbejde ved Kirken. Repræsentantskabet er kommet tilhænde 2. Communicationer af ovennævnte Resolution, den ene fra Amtet og den anden fra Kirkeinspektionen, hvilke Communicationer adskiller sig fra hinanden deri, at kun den sidste oplyser, at de indkomne Beretninger er fra Amtmanden over Thisted Amt, og fra tvende af Medlemmerne af Inspektionen. Man er dog derhos fra de nævnte Medlemmer bleven tilstillet Conceptet til den Erklæring af 20. Februar sidstleden, som de har afgivet ifølge Stiftsovrighedens Skrivelse af 27. Jan., med Tilføiende, at alt, hvad der ligger udenfor den nævnte Erklæring denne Sag betræffende, er Inspektionen aldeles ubekendt. Dersom den Anerkendelse, som Hr. W. ellers har nydt blandt de Medborgere for Flid og Nidkærlighed i Communens Tjeneste og ikke mindst som Medlem af Kirkeinspektionen, og for den overordentlige Virksomhed, som han som Borger i Byen udfolder til Gavn for det Almindelige, for Communen og for de mange, som han beskæftiger, havde paa en eller anden Maade funden Paaskjønnelse, vilde saadant ikke have forundret nogen, men derfor har det ogsaa saa meget mere forbauset alle, hvad der er skeet.

Repræsentantskabet troer ogsaa at have al Grund til at ansee sig krænket ved saaledes som skeet

at være udstødt fra den Deltagelse i Kirkens Bestyrelse, som tilkommer det, og saa længe Repræsentantskabet nærer den Overbeviisning, at det skete er uforskyldt, og at de indkomne Beretninger kun kan være fremkaldte af Motiver, som Ministeriet ikke kan kjende, saa troer det ogsaa at skyldte et saa agtet Medlem som Hr. W. at søge at beskytte ham mod en Infamie, som den, der ligger i at blive suspenderet af en Stilling, hvori Medborgeres Tillid har sat ham, saa meget mere da det har været en reen Hemmelighed, saavel for ham som for os andre, hvad der er passeret imod ham, og det uagtet, at det ikke gjaldt mindre end en Beskyldning om misligt Forhold i hans offentlige Stilling, altsaa noget, der ligefrem berører hans borgerlige Ære og Agtelse.

Vi har intet Kjendskab til de Forretninger, som har foranlediget denne Forholdsregel mod Hr. W., og vi kan saaledes ikke for Øieblikket yttre os videre derom, men vi betvivler ikke, at jo Ministeriet vil give os Ret i, at dersom der har været Anledning til at suspendere ham fra hans Sæde i Kirkeinspektionen, saa maa de samme Grunde medføre hans Udtrædelse af Borgerrepræsentationen, og vi haaber derfor, at det høie Ministerium vil gjøre os bekendt med de indkomne Beretninger. Vi antager vel snarete, at vi vil være i Stand til at oplyse Ministeret saaledes om Forholdet, at det vil blive klart, at det er en uforskyldt Krænkelse, der er tilføjet Hr. W., selvom hele Repræsentantskabet, og som vi troer, vilde være undgaaet, hvis man havde hørt os førend man dømte. Repræsentantskabet har stedse holdt sig overbeviist om, at Hr. W. har gavnet Kirken ved at overtage Arbejderne, ikke alene derved, at de ere blevne meget godt udførte, men ogsaa derved, at han nedbød disse til en Priis, som hverken Hr. Knudsen eller nogen af de andre tilstedeværende ved Licitationen vilde overtage dem til, ja, det er endda nogle af os bekendt, at han ved Licitationen gjorde Underbud paa sit eget Bud for at anspore de andre tilstedeværende til at byde, rigtignok uden Virkning. Om nu ogsaa Hr. Knudsen, som vi veed senere har søgt at komme i Interessentskab med Hr. W. om Arbejdets Udførelse, saa kan vi dog ikke fortænke denne i, at han har funden Betænkelighed i at indlade sig derpaa, og vi troer heller ikke, at man vilde have undladt at fordre Sikkerhed af Hr. Knudsen, hvis han

ved Licitationen var tilstaaet Arbejderne. Har Hr. Knudsen virkelig havt i Sinde at gjøre Underbud, saa burde han jo derom have meldt sig paa rette Sted, hvortil han ogsaa skal have været henviist af W., men maa vi antage, at sidstnævnte ganske anderledes har opfattet Knudsens Hensigt med hans Udeladelse i saa Henseende, og at det har været W. bekendt, at Knudsen ved andre Lejligheder, hvor han har gaaet frem paa samme Maade, aldeles intet har foretaget, uagtet han slet ingen af de Betingelser har opnaaet, som han har stillet til andre i lignende Retning, for at undlade, hvad han som sagt ellers gav det Udseende af at ville foretage.

Vi formaae heller ikke at fatte hvilken Forbindelse der er mellem Hr. W.s Forhold til Kirken og den mod ham af Knudsen anlagte Sag, og vi maa derfor antage, at der er ganske andre Omstændigheder til Stede, som vi ikke kjender. At der maa være noget sært hemmeligt og vigtigt ved Sagen selv, kan vi ikke betvivle, eftersom vi hører, at der er givet Knudsen fri Proces til dens Udførelse i Overretten, thi dette kan kun være af Hensyn til Sagen, da Mandens hele Maade at leve paa, og navnlig hans stadige Deltagelse i meget høit, og som oftest for ham uheldigt, Spil, noksom tyder paa Formue, men hvorom alting er, skal vi, da Suspensionens Varighed er gjort afhængig af Sagens Udfald i Overretten, dog gjøre Ministeriet bekendt med, at vi veed af Hr. W.s egen, saavel som af hans Sagførers Erklæring, at W. vilde have aqviseret (?) ved Underrettsdommen og aflagt Eeden, men at han ved Forestilling af sin Sagfører om, at han troede med Føie at vente aldeles Frifindelse, og et helt andet Resultat med Hensyn til Omkostningerne, appellerede Sagen. At Hr. W. ligeledes tidligere har funden Anledning til at indgive Klage over Knudsens Varetagelse af sine Pligter til hans Foresatte, er noget, som vi heller ikke skal lade ubemærket“.

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.
Af Anders C. Svalgaard.

De mange Møller i Thisted.

Indenrigsministeriet havde under 16. September 1854 forlangt Oplysning om Vanskelighed ved at faa samlet Brødkorn i Thisted. Anledningen dertil var en i „Berlingske Tidende“ indrykket og derefter af „Thisted Amtsavis“ optaget Artikel om denne Sag, og hertil erklærer Kommunalbestyrelsen, „at da der inden en Afstand af ca. $\frac{1}{8}$ Miil fra Byen befindes 5 hollandske Vindmøller, hvoraf de 3 nye, saa kan der under almindelige Forhold ikke være Tale om Vanskelighed ved at faae formalet, men da ingen Vandmøller findes i lang Afstand, er det en Selvfølge, at Mangel paa Blæst i længere Tid kan her som andre Steder under lignende Forhold fremkalde Forlegenhed for at faae malet, hvilket Savn dog ikke vil kunne afhjælpes ved en Hestemølle, men paa den anden Side er Forholdene ikke saaledes, at nogen af Møllerne tænker paa at forbinde Dampkraft med sin Mølle“.

En Sygehus-Komitee.

Den 10. Oktbr. 1854 meddeler Kommunalbestyrelsen til Amtet, at den har valgt Prokurator Lykke, Kjøbmd. Werner og Kjøbmd. Birch til Medlemmer af Komitteen for det nye Sygehus' Opførelse.

Gadelygter i Thisted.

Den 10. Oktober 1854 tilskrev man „Komitteen for Brandlygte- og Vægtervæsenet i Helsingør“ saaledes: „Efter at Deres meget ærede Skrivelse af 2. ds. har været fremlagt i Bestyrelsens Møde, har man besluttet at modtage det deri gjorte Tilbud om at erholde 25 Stkr. af de Gadelygter, hvorfør Helsingørs Comune ved Indførelsen af Gadebelysning ikke længer

har Brug mod en Betaling af 5 Rbd. Rigmønt pr. Stk., saavel som og de Jernstænger, hvorpaa Lygterne har været anbragte, mod en Betaling af Jernets Værdi pr. Pd. Af Hjørnelygter udberes 16 Stk., og forventer Bestyrelsen, at Komitteen vil drage Omsorg for, at der udtages af de bedste Lygter her til Byen, samt at de kan erholdes senest ved denne Maanedes Udgang, for at de kunne faes her til over Kjøbenhavn med Dampskibslejlighed. Lygterne ønskes indpakkede i Kasser og sendes for vor Regning til Kjøbenhavn under Adresse: H. L. Rees Sønner, til videre Besørgelse her til, medmindre der fra Helsingør skulde gives directe Skibslejlighed til Aalborg, i hvilket Fald denne bedes benyttet“. (Senere bestiltes endnu 10 Stk. Lygter sammesteds).

Byens Vægtere.

Kæmner Sørensen tilskreves saaledes den 14. Decbr. 1854: „Det tilmeldes Dem herved, at Kommunalbestyrelsen har anlediget fra 1. Januar at regne, efter Ansøgning, fast Vægter Peder Chr. Pedersen fra den nævnte Bestilling, og i hans Sted ansat fra samme Tid at regne Skomager Poul Chr. Pedersen til fast Vægter, for en Sum af 100 Rd. (Peder Chr. Pedersen var Hattemager).“

Vægter N. C. Nors afskediges som Vægter efter Ansøgning fra Udgangen af December 1854.

P. Tamboe ansættes som Vægter fra 1. Januar 1855 og tilskreves saaledes 29. December 1854: „At De i Følge tagen Beslutning er antaget som fast Vægter, med Bemærkning at Lønnen er 100 Rd., at De kan opsiges med $\frac{1}{4}$ Aars Varsel, at De er underkastet samme Bestemmelse som de øvrige Vægtere, saavel med Hensyn til Deres Bestillings Udførelse som Vægter, ved efter Omgang at afgive Vagt-tjeneste som Taarnvægter i indtræffende Tordenvejr, som og med Pasning af Byens Lygter, samt at De har at efterkomme Politimesterens og Brandinspecteurs Ordre“.

Side 6.

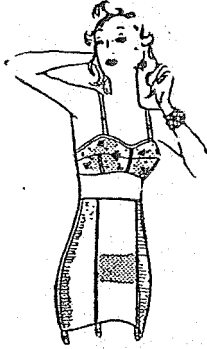
THISTED AMTSAVIS

Lørdag den 4. Marts.

Spirella,

naar det gæl-
der Figuren.

Ring til Frk.
Marie Nielsen,
Telefon **44**
Hørdum

**Fra de gamle
Sognearkiver.**

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Det nye Sygehus.

Til Amtet, den 29. Maj 1854:
„Under 13. ds. har Amtet tilstillet
Comunalbestyrelsen en Udskrift af
Thisted Amtsraads Forhandlings-
protocol, hvorefter Amtsraadet, i
Anledning af den endelige Beslut-
ning, som blev foretaget ved sidste
Raadstuesamling angaaende det
projecterede nye Sygehuus, har
vedtaget at svare, at det ikke an-
seer sig berettiget til at gaae vi-
dere end til det eengang tilbudte,
og at det altsaa vil see sig nødsa-
get til, saa meget som man maatte
beklage det, at opføre Sygehuus
for Landet alene, og har Amtet
derhos ovennævnte Skrivelse til
nærværende Bestyrelse, atter fore-
holdt dem, at $\frac{2}{3}$ skulde være alt,
hvad der med Billigelse turde for-
langes for Landdistrictets Vedkom-
mende, naar ses hen til, at Amtet
har tvende andre Sygehuuse at op-
føre, og at et Sygehuus i Kjøbsta-
den upaatvivlelig vil blive langt
mere benyttet af denne end af
Landet. I denne Anledning undlader
Bestyrelse ikke at bemærke, at da
Indenrigsministeriets Skrivelse af
5. f. M. har været fremlagt ved et
Raadstuemøde, hvor det samlede
Borgerskab endelig besluttede som

det yderste at komme Amtet imø-
de ved at nedsætte det tidligere
gjorte Forslag fra $\frac{1}{5}$ til $\frac{1}{4}$ eller
ogsaa at ansees som Deltagere med
 $\frac{1}{3}$, naar den Sum, som gjøres for-
nøden til den første Opførelse og
Anskaffelse af Requisiteer etc. for
Byens Vedkommende ansættes til
4000 Rd., saa har Bestyrelsen ikke
funden sig berettiget til at gjøre
nogen Forandring i, hvad der af
det samlede Borgerskab saaledes
er vedtaget, ligesom det heller ik-
ke fandt Anledning til at sammen-
kalde nogen ny Raadstuesamling,
blot for at underrette Borgerne om,
at Amtsraadet ej heller har villet
antage dette Forslag, saa meget

(Resten mangler)

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Kirkens Sprøjte.

Kirkeinspektionen havde forlangt Kommunalbestyrelsens Erklæring om, hvorvidt Brandvæsenets Tilstand i Thisted nu maatte være saaledes, at Kirken kan fritages for selv at holde Sprøjte. Herpaa svarede under 18. Jan. 1855, „at hvorvel Byens Brandvæsen efterhaanden er forbedret, staaer disse Forbedringer dog ikke i Forhold til Byens betydelige aarlige Udvidelse, og at man allerede af den Grund maatte ansee det betænkeligt at opgive den Sikkerhed for Kirken, som i paakommede Tilfælde haves derved, at den har sin egen Sprøjte, hvorfor Kommunalbest. ogsaa maa formene, at Byen maa have Fordring paa, at Kirken ikke fravender det Forhold, som har bestaaet fra Arilds Tid, med at den har havt og vedligeholdt sin egen Sprøjte“.

Ledsagere til Postvognen i Snevejr.

Til Generalpostdirektionen d. 30. Jan. 1855: „Ifølge Requisition fra Postcontoret hersteds, afgives undertiden i indtræffende Snevejr, Mandskab til at ledsage de afgaaende Poster.

Kommunalbestyrelsen formener, at saadant Mandskab kun rettelig kan fordres af Thisted By til nærmeste Sogn, men da det i høj Grad vilde forsinke Posten, hvis den skal opholdes paa hvert Sted indtil nyt Mandskab kan skaffes tilveje, især da Afgangstiden herfra er seent paa Aftenen; saa blev for nogen Tid siden tilsagt 2de Mænd af Byen, til at ledsage den herfra til Aalborg afgaaende Pakkepost, til Østerild Kroe, som ligger 2 Mile herfra, og imellem hvilket Sted og Thisted er 3 Sogne.

Da Kommunen vistnok ikke kan være forpligtet til at afgive Mandskab til at ledsage Posten længe end over dens Grund, eller til nærmeste Sogn, men da det tillige erkjendes, at slige hyppige Ophold vilde standse Posten i en overordentlig Grad, inden nyt Mandskab kan skaffes tilveje ved Natfætid, saa finder man Anledning til

at henstille til den højtærede Direction, om den ikke, af Hensyn til det Ophold en modsat Fremgangsmaade vil medføre, maatte ville foranledige Kommunen godtgjort to Trediedele af, hvad den udbetaler for Ledsagelse af Posterne, imod at man da afgiver Mandskab med Aalborg Posten lige til Østerild Kroe, og med Sydposten lige til Vilsund.

Da Turen altid præsteres om Natten, og da Mandskabet saaledes ved Ankomsten til nævnte Steder maa tage Qvarteer, saa at det først kan komme tilbage næste Dag, foraarsages de Udgifter, og spilde en heel Dags Arbejde, af hvilke Grunde man har ansat Betalingen for en Mand til Østerild Kroe til 2 Rdl., og til Vildsund til 8 Mark“.

Portene til Kirken og Kirkegaarden

Kommunalbestyrelsen tilskrev Amtet den 10. Marts 1855: „Som det kgl. Amt bekjendt, blev der i sin Tid afkjøbt Kirken et Stykke Grund til den nye Raadstusbygning i Thisted for en Købesum af 150 Rdl., og imod at Arrestgaarden indhegnes med Brandmur, og Gymnastikpladsen med Stakit, samt at der opføres og vedligeholdes 2 Porte til Kirken og Kirkegaarden. Efter at Kommunalbestyrelsen er bleven opfordret til at foranstalte dette Arbejde udført inden Juni Maanedes Udgang dette Aar, have vi ved en dertil udvalgt Committee ladet undersøge, paa hvilken Maade dette Arbejde hensigtsmæssigst kunde udføres, og er man enig med Committeeen i at indhegne Pladsen med Grundmuur og 2 støbte Jernporte, der formenes at ville koste cirka 985 Rdl. 5 Mark, men forinden der skrives til Udførelsen af dette Arbejde tillade vi os ærbødigst at bede os meddelt Amtets nærmere Bestemmelse for, hvorvidt der herimod findes noget at erindre, og om de $\frac{3}{4}$ af Udgifterne paa sædvanlig Maade kunne ventes betalte af Landjurisdictionen, samt at en Del af Grundstykket benyttes af Kjøbstaden alene til Gymnastikplads. Kjøbstaden har alene udredt Udgifterne ved Udgravningen og Tildannelsen af den Deel af Grunden, som benyttes til Gymnastikundervisningen“.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Grundene Vest for Byen.

10. Maj 1855 tilskreves Indenrigsministeriet: „Ifølge Ministeriets Skrivelse af 21. f. M. er der forlangt Erklæring af Communalbestyrelsen om, hvorvidt den Grund, som støder til den Deel af Vestergaden, og paa hvilken Grund, efter Eieren, Hr. Konsul Nyborgs Foranledning er afsat Byggelinier af Bygningscommissionen hersteds, utvivlsomt ligger udenfor Byens egentlige Grænselinie eller udenfor samme, og i sidste Fald om den paatænkte Bygning agtes indrettet behandlet og anvendt som Landbygning, eller i nogen Henseende som Kjøbstadsbygning etc.

Bestyrelsen finder sig foranlediget til foreløbig at bemærke, at den Grund, hvorpaa den projecterede Bygning agtes opført (den store Ejendom paa Hjørnet af Sofievej og Vestergade, med Købmand T. Ovesen, Hedegaard og Hilligsø) vel udgjør en Deel af de under Mtr Nr. 49a, 2, som Mark benyttede Jorder, men at der paa disse Jorder langs med Vestergade paa samme Søndre Side er opført en fortsat Række af Bygninger, som alle ere indrettede til Kjøbstadsbrug, og hvoraf flere benyttes til borgerlig Næringsbrug, hvorfor man maa tilføie, at man egentlig ikke rettelig kan benævne det som Vei, hvortil de nævnte Bygninger støder, men maa ansee det som en Deel af Vestergaden, som paa nordre Side tildeels har været bebygget i langt over Arildstid, og paa hvis søndre Side i de senere Aar er opført en Mængde sammenhængende Bygninger, af hvilke vel en Deel af de vestligste ligger udenfor den Grænselinje, som tidligere har været anset for Byens egentlige Grænse. Hvad derimod angaar den projecterede Bygning, da anseer Communalbestyrelsen det for utvivlsomt, at denne ligger inden-

for Byens egentlige Grænselinje. Bestyrelsen maa derhos tilføie, at det er den bekjendt, at Bygningen alene vil blive indrettet og anvendt som Kjøbstadsbygning til Beboelse for en Haandværker, og til borgerlig Næringsbrug, at Bygningen efter dens Beliggenhed ikke kan indlemmes under nogen anden Brandforsikring end Kjøbstædernes, ifly. Forordningen af 6. April 1832 samt at de øvrige paa samme Grundstykke opførte Bygninger ganske ere behandlede efter de for Kjøbstadsbygninger og disses Opførelse gældende Forskrifter.

Bestyrelsen tillader sig derfor at tilføie, at den med Bygningscommissionen maa være enig i, at det vilde være uheldig, hvis ikke den af samme Commssion afsatte Linje bliver fulgt, thi saafremt det tillades at opføre Bygningen efter den Linje, som Hr. Consul Nyborg attræer, for at kunne erholde uhindret Udsigt, naar den øvrige ubebyggede Grund bebygges, fra at i hans Steds vestre Ende værende Fag Vinduer, da vil derved sidstnævnte Sted komme til at springe 4 a 5 Alen udenfor den hele Række Bygninger, som allerede er opført og fremdeles vil blive opført vesten for nævnte hans Sted. Vi troer ogsaa, at det vil være uheldigt med Hensyn til Gadens Brolægning, om Linjen blev saaledes, at Consul Nyborgs Sted kom til at springe flere Alen udenfor de tilstødende Bygninger, og det saa meget mere, som Brolægningen af denne Grund som udgjørende en Deel af Hovedlandeveien, vistnok meget snart vil blive foranstaltet af Ingenieurcorpset, og vi kan heller ikke finde, at der i de af Hr. Nyborg citerede Bestemmelser findes noget somhelst Støtte for hans Mening, tværtimod antage vi, at Bestemmelsen i Forordningen af 6. April 1832, snarere er et Argument imod end for hans Anførte, da den Betingelse, under hvilken en Eier berettiges til at indrykke sin Bygning, ikke er tilstede, eftersom Gaden her har en saadan Bredde, at endog den høieste Bygning som nævnte Anordning tilstede, vil kunne opføres paa dette Sted.

Markedspladsen (Frederikstovr).

Til Indenrigsministeriet den 19. Juli 1855: „Efterat Kjøbmand Jens

Lassen Griishauge hersteds har besluttet at afhænde en Deel af den sønden for hans Gaard paa Vestergade beliggende Toft til Byggepladser og til den Ende at udlægge fornøden Grund til en Gade, som igennem hans Gaard og over Toften forbinder Vestergade med Søndergade, har der imellem Communalbestyrelsen og Griishauge været forhandlet deels om at lade den Deel af Toften, som bestemmes til Byggegrund, inddrage under Byens egentlige Byggegrænse, deels om af afstaae til Communen en Plads beliggende umiddelbar op til søndre Side af hans Gaards Bygninger og til Kirkegaardens vestre Hegn, ca. 11,900 Kvadratalen, til Heste- og Kvægmarkeds-Torv, hvor til denne Plads er særdeles heldig beliggende, og hvortil Trang haves, da den Grund, hvorpaa Hestemarkederne fortiden holdes, er beliggende i temmelig lang Afstand fra Byen, og derhos opgravet, saa at den ikke kan benyttes til Markedsplads uden en ikke ringe Bekostning anvendes paa den i Planering, samt da Kvægmarkedspladsen dels er for indskrænket, dels beliggende paa privat Eiendom, og som kun tildeels haves med contractmæssig Ret, men tildeels uden anden Hjemmel end længere Tids Sædvane.

Disse Forhandlinger, hvori nævnte private Eiere har deeltaget, nemlig D'Hrr. Kammerherre, Amtmand Rosenkrantz, Kjøbmand P. C. Hundahl og Kjøbmand Møller, hvem det af ovennævnte Grunde, og for at faa deres Eiendomme frie paa den derpaa hvilende Servitut interesserer, at en anden Kvægmarkedsplads anskaffes, har ledet til, at de har tilbudt for deres Vedkommende privat at yde et Bidrag af ialt 600 Rdl., og efter at Communalbestyrelsen har modtaget skriftlig Proportion af Griishauge af 3. ds. om de Vilkaar, hvorpaa han vil afstaae tilmeldte Plads til Communen, samt udlægge Grund til en 12 Alen bred Gade, har man i Betragtning af den ikke ringe Vigtighed, som en saadan Ordning ansees at have for Byen i det Hele, og for ikke at lade den gunstige Leilighed, som netop nubydes, gaae bort ubenyttet, besluttet at bidrage for Communens Vedkommende et Beløb af 600 Rdl., saa at denne Sum i Forening med de private tilbud-

Fra de gamle Sognearkiver 27-4-39
(fortsat)

te 600 Rdl. udbetales Griishauge paa følgende Vilkaar: „At Gaden og Torvepladsen udlægges saaledes som samme findes betegnet paa Situationskortet, og bestandig forbliver Communens Eiendom. At Griishauge paa egen Bekostning udgraver og nivellerer Torvet, ganske efter den Plan, som ligeledes medfølgende Nivellements-kort udviser. At han udreder den Erstatning, som efter Overenskomst eller Taxation maatte tilkomme Consul Lund for Afstaaelse af Jord til Gadens Forlængelse over hans ubebyggede Grund, hvorfor denne foreløbig har forlangt 200 Rdl., samt at al den Grund, som er bestemt til Byggegrund, inddrages under Byens egentlige Byggetlinje“.

Efter at Communalbestyrelsen har underrettet Griishauge om denne Beslutning, og han i Skrivelse af 7. ds. har antaget samme, tillader man sig herved allerunderdanigst at indstille denne Sags Ordning som anført til Ministeriets høigunstige Approbaton.“

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.

—
Af Anders C. Svalgaard.

En Bygnings Opførelse over Bækken.

Købmand L. B. Jacobsen m. fl. havde indsendt en Besværing til Indenrigsministeriet ang. Opførelse af en Bygning over Bækken ved Kringeltorv (nuv. Nytorv) og paa denne erklæres under 16. Septbr. 1855 saaledes: „Idet vi remitterer den os med Amtets Skrivelse af 23. Juli tilstillede Besværing fra Købmand L. B. Jacobsen m. fl., hvori de anker over den for Stolemager Larsen bestemte, af Amtet approberede Byggelinie, ved hvilken det med Kommunalbestyrelsens Samtykke er vedtaget, at hans Bygning maa føres ud over den langs søndre Side af Kringeltorv løbende Bæk, paa en muret Bue, undlader vi ikke foreløbig at bemærke, at Bygningen allerede var opført og under Tag, da vi modtog Besværingen, samt at vi har fundet det hensigtsmæssigt at ledsage vor Erklæring med et Kort over Stedet med Omgivelser. Hvad angaar de Motiver, hvorpaa Besværingen er støttet, og navnlig det som gaar ud paa, at Farver Andersens Skildt ikke længer kan sees fra Torvet, da troer vi, hvis det iøvrigt forholdt sig som anført, hvilket ingenlunde er Tilfældet, dertil at kunde svare, at ingen kan gjøre Fordring paa, at et Skildt fra hans i en Gade beliggende Bygning skal vedblivende kunne sees fra en anden Gade, hvilket vilde lade til den allerstørste Indskrænkning i Retten til at opføre Bygninger i en Kjøbstad, men forøvrigt forholder det sig ingenlunde som paastaet, og det medfølgende Kort udviser tydeligt det urigtige og ugrundede i, hvad der er anført om, at den opførte Bygning forhindrer Landboere og andre, som forsamle sig paa Lille- eller Kringeltorvet, Udsigt til hans Sted.

Naar der endvidere er anført, at der ved stærk Tøbrud eller Oversvømmelse er Fare for, at Vandet standses, skal vi blot bemærke, at Buen, hvorpaa Bygningen hviler, har samme Omfang som Broens Sidevægge, og at Bygningen er opført paa det høieste Sted ved Bækken over 400 Alen fra Fjorden, saa at Oversvømmelse, som naaer dertil, vil lægge en stor Del af Byen i Gruus først. At Bygningen vil forhindre Broens Udvidelse, er ligesaa urigtig, idet der deels er taget Hensyn hertil ved at aflægge fornøden Grund til Regulering af Broen, da det dog vel næppe kan falde nogen ind at bygge Broen bredere end Gaden. At Bygningen ikke vilde blive til Vanziir var utvivlsomt, og det viser sig nu, at den er til megen Ziir for Torvet, foruden den dækker Bækken, som af Mangel paa Vand ligner hele Sommeren en sumpig Grøft end et Vandløb, og dog hindrer den ikke i mindste Maade Bækkens Rensning. At den i Ildebrandstilfælde skulde være til Hinder, er ifølge de locale Forhold ligesaa ugrundet, og navnlig er det Gjørupske Bryggeri saaledes beliggende for Bækken, at Sprøiteredskaber meget bekvemt kan anbringes sammesteds, hvis der ellers maatte findes Vand, naaer Ulykken skulde indtræffe. Endelig betræffende Spørgsmaalet om, hvorvidt Kommunalbest. kan ansees beføiet til at bortgive af Byens Grund, da maa vi, næst at bemærke, at den her omhandlede Grund — Aabunden — hverken er bortskjenket eller gjort utilgjængelig, fordi en Bygning staaer over den paa en Broe, som ikke i mindste Maade forhindrer, at nævnte Grund fremdeles kan opfylde sin Bestemmelse at aflede Vandet; endvidere tilføies, at vi ikke antager, at enhver ubetydelig Grundafstaelse, som skeer ved Bestemmelse af en Byggelinie, er af den Slags, hvortil Ministeriets Approbation udfærdres efter Forordningen af 24. Octbr. 1837 § 35, da ellers de fleste eller vel mange Byggeplaner maatte forsynes med saadan Approbation, eftersom der lige saa ofte kommer Tilfælde, hvor en Bygning rykkes frem paa det offentlige Grund, som hvor den rykkes tilbage.

Sluttelig foranlediges vi til den

Bemærkning, at Bestyrelsen paa Forespørgsel fra Stolemager Larsen om det kunde tillades ham at bygge over Bækken, herved at tage Hensyn til forskellige Omstændigheder, hvoraf det var os klart, at saadant vilde være en Vinding for Byen, erklæret, at vi for vort Vedkommende intet havde derimod, saafremt Bygningscommissionen fandt en saadan Byggelinie hensigtsmæssig, og naar Amtet vilde approbere den. Dette er skeet, og vi har derfor aldeles ikke betragtet denne Sag anderledes end enhver anden Bygningssag, hvorved en Udrykning finder Sted, alene med den Forskjel, at det blev paalagt Larsen, saafremt en saadan Byggelinie afsattes for ham, han da havde at opføre Buen, hvorpaa Bygningen hviler, af et saadant Omfang og Beskaffenhed, som maatte bestemmes af den Komite, som fører Tilsyn med Kommunens Broer“.

(Huset, der laa omtrent midt paa Nytorv, kan de fleste ældre erindre).

Vægterne i Thisted.

Kæmner Sørensen fik den 28. September 1855 Besked om, at Vægter Poul Nibe er entlediget fra den nævnte Bestilling, og at i hans Sted er antaget til fast Vægter hidtilværende Reservevægter Niels Christian Moelsgaard, hvorhos Christian Nors er antaget som lønnet Reservevægter.

Ligeledes meddeles, at Kommunalbestyrelsen har afsluttet Accordt med de 4 lønnede Vægtere om at passe og pudse Lygterne imod en aarlig Betaling af 25 Rd. til hver Vægter, hvilken Betaling bliver at udbetale dem i de 6 Vintermaaneder med en Sjettedel maanedlig.

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.

—
Af Anders C. Svalgaard.

Skorstensfejere.

Til Kæmner Sørensen 28. Septbr. 1855: „Communalbestyrelsen skal herved underrette Dem om, at man ifølge Andragende fra Lars Christian Veie har entlediget ham som Skorstensfejer her for Byen fra 1. Juli at regne, og har man fra samme Tid tilstaaet ham en aarlig Pension af 16 Rd., hvilken Pension i Forventning af Indenrigsministerets Approbation kan udbetales ham uden speciel Anvisning ved hvert Quartals Udgang. Man har derhos antaget Skorstensfejersvend Adolph Theodor Ahlberg til Skorstensfejer her for Byen, ligeledes fra 1. Juli at regne, imod en aarlig Løn af 100 Rd., som ogsaa udbetales Quartaliter“.

Besikkelse og Instruks for Skorstensfejeren.

Ifølge Deres derom indgivne Andragende har Communalbestyrelsen antaget Dem til Skorstensfejer her for Byen i den afgaaede Skorstensfejer Lars Chr. Weies Sted, mod en aarlig Gage af 100 Rd. Rigmønt, regnet fra 1. Juli sidstleden, og som Quartaliter udbetales Dem af Kæmneren. For denne Løn har De at opfylde alle de en Skorstensfejer ifølge de gjældende Lovbestemmelser paaliggende Pligter, og navnlig skal De derhos aarlig tvende Gange som sædvanlig feje forsvarelig alle Byens almindelige Skorstene.

De saakaldede russiske Rør derfra undtagne, for hvilke en billig Betaling efter Rorenes Omfang kan tages. Ligeledes tilkommer Dem den i Forordningen af 24. Jan. 1761 § 2 bestemte Betaling hos vedkommende Eiere for de Skorstene, som De maatte feje oftere end 2 Gange om Aaret. Under de bestemte halvaarlige Fejninger har De forud at avertere Byens Indvaanere om, hvad Dag De indfinder Dem for at feje, ligesom De ogsaa saa ofte nogen iøvrigt maatte ønske

Deres Assistance ved Skorstensfejning har at møde, saa snart De derom underrettes.

I Ildebrandstilfælde, saavel ved Huusild som Skorstensild, skal De straks indfinde Dem paa Brandstedet forsynet med de til Deres Haandtering fornødne Redskaber for at foretage hvad der ifølge Politimesterens eller Brandinspecteurens Bestemmelse maatte ansees for fornødent, og maa De ikke forlade Brandstedet forinden de fornævnte Vedkommende dertil har meddelt deres Samtykke. Saa ofte som De enten har at foretage Fejning paa Landet, eller af anden Grunde maatte vilde forlade Byen, har De derom at henvende Dem til Brandinspecturen som Deres nærmeste Foresatte, og med ham at træffe fornøden Aftale i saa Henseende. Denne Deres Ansættelse som Skorstensfejer er uopsigelig saavel fra Kommunens som fra Deres Side med et halvt Aars Varsel“.

Nedtagelse af Dige ved Raadhuset.

Til Amsraadet 1. Febr. 1865: „Fra Snedkermester Støkler heri Byen er fremkommet Skrivelse, hvori han anholder om Tilladelse til at nedtage Diget imellem hans Grund og Raadstuegrunden, sønden for Raadstuebygningen samt at opføre Bygning langs med Linien af Digets nordre Side samt i denne Bygning anbringe Vinduer. Da Communalbestyrelsen for sit Vedkommende intet har imod, at Støkler opfører Bygning som ansøgt, saa meget mindre som en saadan Bygnings Opførelse vil give et smukkere Syn for Pladsen end det nuværende gamle Steendige, finder man heller ikke Betænkelighed ved at tillade ham Anbringelse af Vinduer ud til nævnte Plads“.

Det forrige Konsumtionssted.

Til Indenrigsministeriet den 2. Februar 1856: „Thisted Commune ejer et Grundstykke, Mtr. Nr. 28a og b, beliggende hvor Vestergade tidligere endte, og paa hvilken Grund den forrige Told- og Konsumtionsbod var opført. Ved Konsumtionens Ophævelse blev Bygningen solgt til Nedbrydelse, og siden den Tid har Pladsen, som ligger umiddelbar op til de private Grunde, hvor Qvægmarkederne afholdes, ogsaa været benyttet dertil. Da Kommunen ved den Ordning, som

med Ministeriets Samtykke i Skrivelse af 16. Octbr. f. Aar er truffet med Kjøbmand og Consul Griishauge om Afstaaelse af en Plads til Markedsplads, ikke længere har nogen Anvendelse for det ovennævnte Grundstykke, men da samme derimod er bekvemt beliggende som Byggeplads, anseer Bestyrelsen det for hensigtsmæssig, at den afhændes ved offentlig Auction, og tillade vi os desaaarsag at indstille til det høje Ministeriums Approbation, at saadan Afhændelse maa finde Sted, og at den Sum, som for samme indkommer, maa anvendes til Dækning af den Kjøbesum, som Kommunen skal udrede til Hr. Griishauge for den ham afkjøbte Plads.“

Markedspladserne.

Til Kjøbmand, Consul Griishauge den 2. Februar 1856: „Ifølge Foranledning undlader man ikke herved at tilmelde Dem, at Communalbestyrelsen er villig til paa det med Dem truffne Arrangement om Afstaaelse til Byen af et Markedstov (Frederikstov) at fraskrive Kommunen Ret til for Fremtiden at holde Markeder paa de private Ejeres Jorder, nemlig D'Hrr. Kammerherre Rosenkrantz og Kjøbmand P. C. Hundahls, hvor samme hidtil har været afholdt (Hjørnestykket mellem Vestergade og Rosenkrantzgade) saa snart som den mellem de nævnte Herrer og Dem truffne Accordt er berettiget, og De derom underretter Communalbestyrelsen“.

Thisted Amts Avis 26. Januar 1940

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.

—
Af Anders C. Svalgaard.
—

Den Kommunerne paahvilende Befordringspligt.

Til Amtet den 30. Marts 1856:

„I Anledning af Indenrigsministeriets Skrivelse af 8. f. M., om det var ønskeligt, at de hidtil gjældende Bestemmelser i Henseende til den Kommunerne paahvilende Befordringspligt søges modificerede, skal man ikke undlade at bemærke, at hvad der er udtalt i Ministeriets Skrivelse som talende imod tvungen Vognmandslaug, ere vi aldeles enige i, idet vi tilføier, at de Ulemper, som den tvungne Vognmandskjørsel medfører, ere i den Grad utaalelige for de kjørepligtige, og generende for de Reisende, at det synes nødvendigt, at en Forandring heri foregaar. Vi skjønner derhos heller ikke rettere end at den Udvikling af Forholdene, som er indtraadt siden Forordningerne 1804 og 1810, og navnlig i de senere Aar, taler tilstrækkeligt for at fritage Kjøbstæderne for den Byrde, som en saadan tvungen Befordringspligt medfører, og vi troer, at dette vil kunne skee ved at normere Taxterne for Vognmandskjørsel til enhver Tid, og efter de forskjellige Steders Forhold, saaledes at det kan lønne sig for enkelte at overtage den som Entreprise. Dette har næppe hidtil været Tilfældet, da Betalingen for Extrapostbefordring er eens for de forskjellige Stationer, og har mange Steder ikke staaet i Forhold til de stedlige Omstændigheder og de stigende Priser paa Heste, Havre og Folkelønninger, hvis Aarsag der paa mange Steder kan opstaae Vanskeligheder ved at vedligeholde de frivillige Vognmandslaug, men der synes heller næppe tilstrækkelig Anledning til at paalægge Kommunerne en Byrde, for at de Personer, som reiser med Extrapost, kan befordres for en billigere Pris, end hvad der kan ansees for et passende Æquivalent for den Befordring, som fordres af dem, især da den Reisende nu paa de fleste Router kan finde billig Befordring med Poster og Dag-

vogne, Dampskibe etc. næsten hver Dag. Det er vistnok i Reglen Kjøbstæderne udenfor Hovedrouterne, som fornemmelig ere i det Tilfælde, at der maa gribes til tvungen Vognmandslaug, og dette finder vist sin Grund i de mindre gunstige Forhold, som finder Sted der, frem for paa Hovedrouterne, hvor Veiene ere bedre, Stationerne bedre afpassede, saa at der findes stadigere Anvendelse for de dertil anskaffede Befordringer, saa at en Entrepreneur vist med mere Fordel kan bestaa paa slige Steder, end paa Stationerne udenfor Hovedrouterne, som i flere Henseender ere mindre heldig situerede i den Retning.“

Kronens Mark.

Til Indenrigsministeriet den 22. April 1856: „Idet undertegnede Communalbestyrelse herved tillader os at fremsende Andragende fra Kjøbmand Werner, hersteds, som Forpagter af den Kommune tilhørende Kronens Mark, hvori han anholder om Samtykke til at optage et første Prioritets Laan i de Bygninger, som han har opført, og fremdeles agter at opføre paa nævnte Mark, saaledes at den Sikkerhed, som Kommunen er reserveret for Forpagtnings Afgiften, træder tilbage for det eventuelle Laan, undlader vi ikke ved at anbefale Andragendet, herved at fremføre vore Grunde derfor. Ved Konditionerne for den nævnte Forpagtning, som blev bortauktioneret findes bestemt, at Forpagteren skal opføre fornødne Bygninger, at disse Bygninger mindst skal have en Værdi af 1600 Rd., og at Kommunen ved Forpagtningens Ophør skal overtage Bygningerne efter Taxation.

Da Bortforpagtningen skete, var der ingen, som antog, at den nævnte meget betydelige Eiendom, som er over 200 Tdr. L. geom. Maal, vilde blive opdreven anderledes end efterhaanden ved dens egen Hjælp, og man havde ikke nogen Mening om at den vilde blive taget saa kraftig fat paa, at den paa faae Aar vilde blive bragt i god Kulturstand. Som Følge heraf antog man ei heller at det vilde være hensigtsmæssigt at gjøre store Forandringer til Forpagteren med Hensyn til Bygningernes Omfang, men indskrænke saadant til en mindre Værdi, og iøvrigt overlade det til Forpagteren i saa Henseende at gaee saavidt som han selv fandt fornødent. Da Hr.

Werner imidlertid straks tog fat paa Eiendommens Opdyrkning med betydelig Kraft, saa at han nu i de 9 Aar, som er hengaaet, tildeels ved Hjælp af et betydeligt Dampbrænderie, som han har her i Byen, har bragt Markerne i fuld Kulturtilstand, saaledes at den allerede nu er en god Avlsgaard, har det været nødvendigt for ham straks at opføre Udhuusbygninger, Lade og Stald efter en meget større Maalestok end der tidligere var paatænkt, og da han nu agter at etablere et temmeligt stort Meieri paa Gaarden, er det nødvendigt dertil og til Bolig for Meieriforpagter eller Bestyrer at opføre Vaaningshuus med Meieriindretning, efter Tidens og Eiendommens Fordring.

Da Bestyrelsen nu erkjender, at det kan være særdeles ønskeligt for Hr. Werner at kunne erholde nogle af de mange Penge disponibel, som han har siddende i disse betydelige Bygninger, samt at Kommunens Sikkerhed for Forpagtningsafgiften er tilstrækkelig garanteret i Eiendommens bedre Tilstand, samt da man formener, at det vilde være heldigt for Kommunen, naar den Tid kommer, at Eiendommen overtages, om der da kunde have en fast Prioritet i Bygningerne, saa tillade vi os underdanigst at anbefale Andragendet.“

Overlærer ved Borgerskolen.

Til Skolekommissionen, d. 23. April 1856: „I Anledning af Skolekom. meget ærede Skrivelse af 5. ds., hvori henstilles til Communalbest. at tage den Indstilling tilbage, som forrige Aar blev indsendt om en Kathekets Ansættelse som Overlærer ved Borgerskolen, naar den residerende Kapellans Forhold er afløst, undlader man ikke herved at meddele, at man er enig i, hvad den ærede Kommission i saa Henseende har udtalt, og at den som Følge heraf vil tiltræde og anbefale en Ansøgning eller Indstilling i den nævnte Retning.“

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.

—
Af Anders C. Svalgaard.
—

Dampskibsfarten.

Til Amtet den 23. April 1856: „Ved hoslagt at remittere dem os med Amtets Skrivelse af 7. ds tilstillede Skrivelse fra Nykjøbing Postcontoir af 18. f. M. indeholdende Forslag til en forandret Route for Dampskibets Fredagstour fra Aalborg til Thisted og Nykjøbing og om Løvedagen fra Thisted, hvorover er forlangt vor Erklæring, undlader vi ikke at bemærke: Forsaavidt der er tilsigtet at høre Communalbestyrelsen med Hensyn til den Indflydelse, som den projecterede Forandring i Routen maatte antages at have for denne Kommune ene, eller for de Reisende herfra, da finde vi vel ikke denne at være af en saadan Betydning, at man af den Grund kunde have Føie til at modsætte sig samme, om man end hellere ønsker at den Fartplan vedbliver, som nu gjælder, og vi skal af den Grund ei heller videre insistere paa, at denne Plan bliver uforandret. Derimod troer vi med Hensyn til Sagens Almindelighed at burde bemærke, at vi ingenlunde ere enige i, at de Fordele, som ere fremstillede i Forslaget, vil opnaa lige som vi ogsaa holder for, at langt det største Fleertal af de Reisende til Nykjøbing vil foretrække den ca. 7 Mile lange Sætour for den ca. 3½ Mil lange Landtour.

Vi skal nemlig gjøre opmærksom paa, at Fæggesund med de større Vande Liv- og Thisted Bredning paa begge Sider er et høiest uheldigt Sted for Passagererne at komme til, og forlade Skibet. Med

mindste Blæst er Søen altid urolig og Strømgangen bestandig meget stærk, hvisaarsag Skibet saa godt som aldrig vil kunne benytte den paa søndre Side opførte Landingsbroe.

Naar det nu indtræffer, at der er mange Passagerer og meget Reisesods, vil Skibets Ophold paa dette Sted som oftest blive nødvendigt længere end ønskeligt er, og til sine Tider længere end det kan resiquere at blive liggende i denne Snevring, og Følgen vil da sikkert blive, at Skibet maa afgaae derfra før dens Udlosning kan tilendebringes, til Forstyrrelse og Ulempe for Passagererne, som udsættes for at blive skilt fra deres Gods. Endvidere vil Følgen blive, naar der er mange Passagerer til Nykjøbing, at de vil komme til at vente utilbørlig længe paa Befordring, de Fæggeklit som et aldeles isole-ret Sted næppe kan afgive mere end een eller to Befordringer, hvorfor der da maa skaffes Bondebefordring fra nærmeste Bye Hesselberg, som er ¼ Mil derfra, og denne Landbefordring maatte jo da besørge for Skibets Regning, da Passagererne ellers vilde faae en høiere Fragt til Nykjøbing end til Thisted, men vi kan saaledes ei heller antage, at den projecterede Forandring vil være til Fordeel, enten for Passagererne, eller for Skibet.“

Klokkeringningen ved Guds-tjenesten.

Kommunalbestyrelsen sendte 20. Maj 1856 følgende Skrivelse til Provst Paludan Møller:

„Ved at remittere den med Deres Høiærværdigheds meget ærede af 2. ds. sendte Skrivelse til Dem fra flere Borgere her i Byen, betræffende den foretagne Forandring i Ringningen til Gudstjeneste, undlader vi ikke at bemærke, at efter hvad Bestyrelsen har bragt i Erfaring, maa det ansees som et almindeligt Ønske, at der herefter

som tidligere, maa med Ringningen forholdes saaledes, at der første Gang ringes 1 Time før Gudstjenesten og 2. Gang ½ Time før, og anseer man det saaledes af den Grund ønskeligt, om Hr. Provsten vilde foranledige, at denne Skik atter indføres.“

Vejene fra „Hotel Europa“.

Til Ingeniør, Løjtnant Kolderup Rosenvinge sendte Kommunalbestyrelsen i Maj 1856 følgende Skrivelse: „I Anledning af Deres meget ærede Forespørgsel af 14. Maj betræffende hvorvidt Kommunalbestyrelsen maatte ønske Strækningen fra forrige „Hotel Europa“s vestre Hjørne til Hundborg Veiens Tilslutning optaget paa Forslaget om Hovedlandeveisgaden Omlægning, og om Bestyrelsen ønsker Sætningen af Fortougsfliser paa Hovedlandeveisgaden besørget af Veivæsenet, undlader man ikke at meddele, at Bestyrelsen ikke finder Anledning til at foranledige Strækningen fra „Hotel Europa“s vestre Hjørne til Hundborg Veiens medoptaget paa Forslaget, hvorimod man ønsker Sætningen af Fortougsfliser paa Hovedlandeveisgaden besørget af Veivæsenet.“

(„Hotel Europa“ var, hvor nu Købmand Tage Ovesen har forretning).

Bestyrelsen for de Fattiges Kasse.

Hospitalsforstander Christensen, Skolelærer Munch og Kæmmer Sørensen fik 25. Maj 1856 Meddelelse om, at „d'Hrr. er valgte til paa 3 Aar at bestyre de fattiges Kasse i Henhold til Loven af 8. Marts sidstleden, og at indsamle de Gaver, som maatte blive givne i de Bøsser, som De herefter vil foranledige udstillede ved Kirkens Indgang istedetfor Tavlerne.“

Fra de gamle Sognearkiver.

—
Thisted By 1768—1878.

—
Af Anders C. Svalgaard.
—

Handelsprivilegier paa Landet.

Kommunalbestyrelsen sendte under 4. Juni 1856 Indenrigsministeriet følgende Skrivelse: „Undertegnede Kommunalbestyrelse tillader os herved at formene, at det høie Ministerium ikke vil finde det uden Betydning, naar vi tager os den Frihed at henlede Opmærksomheden paa en Sag, som vi veed har været til Forhandling i det i afgivte Uge afholdte Amsraad, og som, ihvor ubetydelig den end synes, dog indeholder noget langt mere, og noget, som vilde kunne bevirke en ikke ringe Indflydelse paa denne Bye.

Det er noksom bekjendt, at de Personer, som ville benytte den Ret til at drive Høkerhandel paa Landet, som Loven af 8. Marts hjemler, studerer paa, hvorledes de med denne Handel skal kunne forene Udsalg af Brændviin og andre spirituøse Vahrer, og der vil desaarsag Tid efter anden fremkomme Ansøgninger om slige Tilladelser under forskjellige Paaskud.

Vi har saaledes bragt i Erfarning, at der i det nys afholdte Amsraadsmøde har været flere Ansøgninger til Erklæring, som gaar ud paa at etablere Udsalg af Brændviin ved Gudnitzstrand, hvilket Sted er beliggende 2 Mil syd for Thisted ved Fjorden midtvejs imellem Thisted og Doverodde, paa hvilket sidste Sted et fuldstændig privilegeret Handels-etablisement eksisterer. Disse Ansøgninger gaa ud paa, at endeel Veifarende anløbe dette Sted, og derfra skeer endel Udskibning af Producter fra Omegnen, og saa vidt vi veed, har ogsaa een af de der boende tidligere havt en sli-

Tilladelse, men opgivet den, men ligesom Udskibning finder Sted og kan finde Sted ved ethvert Sted paa Fjordkysten, saaledes er den Grund i sig selv uden anden Betydning, end ved samme at søge en Tilladelse erhvervet, som under de stedfindende Forhold vilde blive af stor Værdifor den Vedkommende.

Iblandt de nævnte Ansøgninger skal der være een fra en Hr. Simonsgaard, Handelsbetjent hos Hr. Kjøbmand Thomsen i Doverodde, og med denne besvovret, hvilken Supplicand skal have anskaffet sig en Plet Jord der paa Stedet i Gudnitzstrand, til Bebyggelse. Ved en Majoritet, skal det være vedtaget at anbefale Stedet som egnet til slikt Udsalg, og blandt Ansøgerne at anbefale Simonsgaard, men vi holde os forvissat om, at Pluraliteten i Amsradet, som har stemt saaledes, ikke har tænkt paa, hvad der ligger bagved, thi hvor uskyldig og ubetydelig det end kunde synes, og ihvor beskeden den Fordring end tager sig ud, at et Menneske, som har lært Handelen, og vilde være berettiget til at etablere sig i Kjøbstaden, vil indskrænke sin Fremtids Virksomhed til at sælge Brændviin ved Gudnitzstrand til nogle faa Søfolk, som af og til anløber Stedet, saa vil dette Udsalg dog langt fra komme til at indskrænke sig dertil. I Forening med den Ret, som Høkerloven hjemler, vil der ved en slikt Tilladelse kunde drives saa megen Handel med alle de Hovedgjenstande, som Landmanden bruger af den Slags Vare, som er fornøden, thi den Indskrænkning, som Loven indeholder med Hensyn til Kvantiteten, som paa eengang maa sælges, er let at omgaae, og umulig at kontrollere, og der fattes altsaa i dette specielle Tilfælde ikke andet end Ret til Handel med grove Vahr, men ogsaa dette Punct vil man let hjælpe sig over, da saadant vil gaa under Beskyttelse af Hr. Thomsens Privilegium i Doverodde, nemlig under Paaskud af Bestilling fra denne til Leverance ved Gudnitzstrand.

Saasnart som Simonsgaard har den ansøgte Tilladelse, er han derved, og i Forening med den Ret Høkerloven giver, etableret paa Stedet, og ved Hjælp heraf, og det som Thomsen selv kan foretage under Beskyttelse af sit Privilegium i Doverodde, vil der fremstaae et nyt Handels-etablisement kuns 2 Mil herfra i den bedste Deel af det Opland Byen endnu har tilbage, og til stor Indgreb og Skade for Byens Handel. Idet vi henledes Opmærksomheden paa disse Omstændigheder i dette specielle Tilfælde, tør vi nære det Haab, at det høie Ministerium vil gaa ud fra at den Trang, som antoges at være tilstede tidligere for Landboerne til en lette Adgang til Fornødenhedsartikler, er afhjælpet, og at al Bevillingsmeddelelse til ny Handel, eller udvidet Handel paa Landet, maa som Følge heraf stilles i Beroe, indtil hele Handels Forhold kan ordnes ved Lov.“

Fra de gamle Sognearkiver.

—
Thisted By 1768—1878.
—

Af Anders C. Sv al g a a r d.
—

Ansøgninger om Manufakturhandel paa Landet.

Til Amtet den 16. Juli 1856:
„Fra Amtet har Communalbestyrelsen underdanigst Ansøgninger — rølsen modtaget til Enklæring, 3 fra Handelsmand C. K. Kjeldgaard af Slettesbrand, om Udvidelse af hans Handelsprivilegium til ogsaa at omfatte alle Slags Manufacturvahrer — fra Handelsbetjentene P. W. T. Frølich i Kjøbenhavn og I. W. Brinchmann i Thisted til at drive Manufakturhandel ved Doverodde.

Vi tillader os foreløbig at bemærke, at vi fra Amtsraadets tidligere Forhandlinger har erfaret, at der flere Gange forhen har været ansøgt af de tvende sidste Supplicanter om lignende Privilegier ved Doverodde, men som Raadet da ikke har anbefalet, og at vi tør formene, at der ikke siden er indtruffet noget, som kan give Anledning til en Anbefaling af de foreliggende Ansøgninger. Vi skjønner ei heller, at der er den mindste Grund, ved Privilegier at tillade Etablering af Handel med Manufacturvahrer paa Landet, da slige Vahrer aldeles ikke kan siges at være saadanne FornødenhedsGjenstande, at der er Trang for Landboerne til at erholde disse nærmere end i Kjøbstaden. Den Trang til en lettere Adgang for Landboerne til de Vahrer som i ethvert Huus daglig forbruges, har Lovgivningen afhjulpen ved Loven om Høkerhandel, og vi nærer desaaresag det Haab, at en yderligere Udvidelse af de allerede bestaaende

Privilegier vil blive stillede i Beroe, og skjønner vi heller ikke rettere, end at den nævnte Lovs Indflydelse aldeles ikke giver de tidligere Privilegier herved mindste Beføielse til yderligere Begunstigelse, da i modsat Fald disses Stilling vilde blive langt fordelagtigere end de Handlendes i Kjøbstæderne. Vi tør saaledes haabe, at de ansøgte Bevillinger ikke vil blive meddeelt.“

Lærere som Kirkesanger, Klokker og Graver.

Til Min. for Kirke- og Undervisningsvæsenet, 13. September 1856:
„Det er i Loven af 8. Marts d. A. § 15 bestemt, at den Indtægt, som de Skolelærere oppebære for kirkelige Forretninger forsaavidt de besørge saadanne, ikke skal komme til Afdrag i deres Løn som Skolelærer fra Udgangen af 1856, men at Min., hvor Omstændighederne tale derfor, kan bevilge en Udsættelse af denne Bestemmelses Udførelse, naar Andragende derom indkommer, hvilket Andragende for at komme i Betragtning, skal gives inden 1. Oktober 1856.

Da det her i Byen forholder sig saaledes, at tvende af Skolens Lærere besørge kirkelige Forretninger, den ene — Christensen, som Klokker og Graver, med hvilken Stilling Indtægten af Tegnepenge (Indskrivning til Altergang) er forbunden, og den anden som Kirkesanger, og da disse Bestillinger, og navnlig for den sidstes Vedkommende afgiver betydelige Indtægter, saa er Communalbestyrelsen bestemt paa at andrage om, at den ovennævnte Lovbestemmelse maa udsættes for disse Læreres Vedkommende, men da det er anset ønskeligt, at en Adskillelse af de kirkelige Forretninger fra Skolen finder Sted, og da Underhandling med de paagældende Lærere i saa Henseende er indledet, saa formener man af den Grund at bur-

de ved Fremsendelsen af nærværende, reserverer Kommunen Ret til at udvikle de Omstændigheder, som vi formener taler for at en sliig Udsættelse tilstaas i dette specielle Tilfælde, naar det ses, hvorvidt den paatænkte Adskillelse af nævnte Forretninger lader sig ordne ved Overenskomst med de vedkommende Lærere.“

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.

—
Af Anders C. Svalgaard.

Byen laaner Penge .

Til Indenrigsministeriet den 23. Oktober 1856: „Efter i sin Tid skeet Indstilling har det høie Ministerium under 16. November 1854 tilladt denne Kommune at optage et Laan, stor 6000 Rd, til Bestridelse af Byens Andeel af Udgifterne til et i Fællesskab med Amtet opførende Sygehuus, samt til nødvendige Arbejder ved den igjennem Byen løbende Bæk. Da Indstillingen indgaves, kjendte man ikke tilstrækkeligt Omfanget af de Arbejder, som skulde foretages, men efter at Planen til Sygehuset havde erholdt Approbation, og Materialerne samt Arbeidet var bortliciteret, og efter at Arbeidet med Bækken af Vandbygnings Inspektøren var bleven foreslaet udført efter en anden Plan end den, man før havde tænkt sig, saa blev det klart, at det tidligere tilladte Laan langt fra vilde være tilstrækkeligt, og hvad Omkostningerne ved Arbeidet angaar har Ministeriet derfor paa senere Indstilling under 21. April d. A. tilladt et Laan optaget til disse Arbejder alene, stor 3000 Rd. Arbejderne med Sygehuset ere paabegyndte, og efter den Oversigt, man nu kan have for denne Kommunes Vedkommende, til mindre end 10,000 Rd. Foruden disse Udgifter foranlediger de senere Forhold, at der forestaar Kommunen andre nødvendige Foretagender, som kræver temmelig betydelige Udgifter. Det er saaledes bestemt, at Hovedlandeveisgaden her igjennem Byen skal brolægges om foie Tid, og da denne Gade gaar over Byens største Torv, som kun

for enddel er brolagt med raa Sten, vil det være nødvendigt, at dette Torv brolægges i Forbindelse med Gaden og paa samme Maade med kvadrede Sten.

De derved forbundne Omkostninger saavel som de Udgifter, som Fortougenes Omlægning og Rendeestens Anskaffelse vil medtage, er calculeret til ca. 5000 Rd.

Ligeledes vil en Udvidelse af Byens Borger- og Almueskole være nødvendig for at opfylde Bestemmelserne i den nye Skolelov, og da der til denne Udvidelse maa indkjøbes en Grund, vil Udgifterne til denne Branche ikke kunne anslaaes mindre end til 6000 Rd.

Kommunen vil altsaa til samtlige forannævnte Arbejder være i den Nødvendighed at optage et Laan af ialt 24,000 Rd., hvortil man herved tillader sig at anholde om Ministeriets Approbation. Da det ikke er tænkeligt hos nogen privat Mand at erholde et saadant Laan, og da der ei heller her findes nogen offentlig Institution, hvor Kapitalen kan faaes, saa tillader man sig at forespørge, om ikke Ministeriet maatte kunne henvise Bestyrelsen til en eller anden offentlig Kasse, hvor et slikt Laan maatte kunne ventes. I modsat Fald er man saa fri at henstille til det høie Ministeriums Bestemmelse om det ikke maatte tillades Kommunen at forsøge at erholde Laanet i Kjøbstædernes Kreditforening imod at pantsætte den Kommunes tilhørende saakaldte Kronens Mark. Vel vil dermed lides et ikke ubetydeligt Kurstab, og Afbetalingen vil medtage en længere Tid end sædvanlig, men da det som berørt aldeles ikke er muligt at tilveiebringe Laanet her, seer man ingen anden Udvei, saafremt det høie Ministerium ikke maatte kunne henvise Kommunen til en eller anden offentlig Kasse, hvor Laanet kan faaes.“

Byggegrunde i Thisted.

Til Amtet den 2. December 1856:

„Under 15. Octbr. forrige Aar blev af Bygningscommissionen bestemt en Byggelinie for Avlsbruger P. Thøgersen ved Opførelsen af hans Staldbygning paa den Deel af Justitsraad Carocs forrige, nu Justitsraad Bertelsens Plantage, stødende til Korsegaden, hvilken Byggelinie blev approberet af Amtet og fulgt med bemeldte Bygnings Opførelse.

Siden er under 3. Juli sidstleden ved et ifølge Amtets Foranledning aholdt nyt Møde af Bygningscommissionen, vedtaget en anden Linie, som griber ca. 4 Alen ind paa den ovenfor nævnte Staldbygning. I den Anledning, og navnlig af Heshyn til den oeconomiske Side af Sagen, da vi holde os forvissede om, at den paatænkte Grundafstaaelse vil blive meget dyr, uden at det efter vort Skjøn kan siges at være nødvendigt, tillade vi os at anmode Amtet om at frafalde den sidstnævnte Linie. Vi haabe, at Amtet vil finde saa meget mindre Betænkelighed herved, dels af den Grund, at de med de nu foretagne Forandringer med Kjøbmand Nielsens og Skræder Simonsgaards Grunde paa den modsatte Side af Gaden, viser sig, at den først afsatte Linie er hensigtsmæssigst, dels fordi Grundstykket ikke er indlemmet under Byens egentlige Byggegrund, men umatriculeret Kjøbstadjord, hvorpaa Eierne ikke er indskrænket af de ellers gældende Bestemmelser om Bygningers Opførelse.“

Side 4.

THISTED AMTSAVIS.

Fredag den 12. April.

PATENTER

Varemærker og Mønstre

udtages i alle Lande.

Alle Oplysninger gratis.

Nørrejydsk Patentbureau,
Ingeniør, cand. polyt. **Lenler**,
Danmarksgade 26, Tlf. 2377,
Aalborg.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Sv al g a a r d.

Søndre Kirkegaard.

Til Amtet, d. 12. Decbr. 1856:
„Communalbestyrelsen er affordret Erklæring over en Indstilling fra Kirkeinspectionen angaaende Valget af en ny Kirkegaard. Forinden vi udtaler os om det egentlige Spørgsmaal, finder vi Anledning til at bemærke, at denne Sags endelige Afgørelse er saa paatrængende nødvendig, at den ikke taa-ler nogen længere Opsættelse, da den ikke optagne Plads paa den nuværende Kirkegaard kun er tilstrækkelig for faa Maaneder, ligesom vi ogsaa maa beklage, at Afgjørelsen ikke er bleven bragt til Ende straks da Sagen kom for, eftersom Konjuncturer og Forholdene i de sidste Par Aar har forandret sig saaledes, at Kirken nu faaer enøntrent ligesaa kostbar Grund til Kirkegaard paa en dertil mindre skikket Plads, som den da vilde have faaet til Ethvervelsen af den heldigste og mest bequeme-

Af de tilbudte Pladser har Kirkeinspectionen, som maa antages at have anseet sig bunden til en bestemt Priis, foreslaaet 7 Tdr. Land af en Hr. Kammerraad, Ridder Hansen tilhørende Lod, beliggende vesten for den her ved Byen værende Plantage (Halden). Denne Plads's quadrat Figur kan der ikke være noget at indvende imod, men den er beliggende paa en Bakkeskræning, der er meget stærk, saa betydelig, at vi maa antage det fornødent, at Gravstederne maa anlægges paa Terrasser, saa at al Jordarbejde muelig vil blive nødvendigt af en saadan Beskaffenhed, at det bliver et Spørgsmaal, om ikke denne Plads derved bliver ligesaa kostbar som nogen anden. Til Pladsen fører kun en smal Markvei paa 4 Alens Bredde, med høie Gjærder og levende Hegn paa begge Sider, saa at den med Sne-lag kan være ufremkommelig i længere Tid (Tingstrupvej), hvorfor Inspectionen har paatænkt at erhverve Vei til Kirkegaarden igjennem Anlægget eller Plantagen. Men om det nu endog antages, at saadant vil blive indrømmet fra Amtsraadets Side, da Amtet og Kommunen i Forening eier Plantagen, saa turde det da maaske være et Spørgsmaal, om der ikke var noget anstødeligt i at lægge Veien til Kirkegaarden langs igennem Lyktanlægget, i det mindste synes det ikke ganske uden Grund, om de, som besøger dette Anlæg, vilde finde det mindre behageligt, at denne Vei fører igennem netop den mest besøgte Del af Anlægget. Disse Grunde har vi at anføre imod den af Kirkeinspectionen valgte Plads, og vi maa tilføie, at ved en Raadstuesamling, som har været afholdt i nævnte Henseende, var Borgerne eenstemmig for, at den først valgtes som Nr. 3, hvis ikke Konsul Griishauges (nuværende søndre Kirkegaard) eller Kjøb-

mand Møllers kunde faaes. (Købmand Møllers Grund er formentlig hvor nu Fayer Alle, Elmegade, J. P. Jacobsensgade til Rosenkrantz-gade er anlagte, samt Dyrskuepladsen).

Vi har i en tidligere Erklæring indstillet Konsul Griishauges ubetinget, og naar vi nu atter opfordres til at udtale os om Valget, saa kan vi kun ansee vor Erklæring at have Hensyn til, hvad der for Byens Indvaanere er det beqvemste og heldigste, og vi maa derfor vedblivende holde paa denne Plads. Pladsen ligger tæt ved Byen, ikke over 200 Alen fra den gamle Kirkegaard, med hvilken den kommer i Forbindelse ved en Vei. Lodden er en jævn Mark, som ikke behøver anden Jordarbejde end Indhegning; den ligger saa beqvemt for Byen som kan tænkes, og beqvemt for Kirkens Embedsmænd, af hvilke Sognepræsten sandsynligvis vil komme til at boe tæt derved. Det vil som bemærket af Inspectionen være nødvendigt, at en Opsynsmand ansættes ved den nye Kirkegaard, og han vilde da let kunne føre Tilsyn med begge Kirkegaardene, naar denne Plads vælges, hvilket han derimod ikke kan, naar een af de andre vælges, og hvad man sætter megen Pris paa, er, at Kirkegaardene ikke bliver adskilt fra hinanden længere end nødvendigt. Hvad Indkjøbsprisen angaaer, 800 Rd. pr. Td. Land, da er dette vel en ikke ubetydelig Forskjel for Kirken, men en Td. Land til Gravsteder indbringer Kirken ca. 1000 Rd., og det er et Spørgsmaal, hvor meget lettere Kirken faaer den indstillede Plads, hvis et Jordarbejde paa denne skal udføres, som vi troer vil blive Tilfældet. At dette Grundstykke er langt kostbarere end noget af de andre i Handel og Vandel, er ganske vist, dels paa Grund af dens Beliggenhed, dels paa Grund af Jordens Beskaffenhed, og i sanitair Henseende kan der intet være at indvende. Den har Fjorden beliggende paa 2 Sider, og Underlaget er som paa den anden Kirkegaard, der ligger midt i Byen, Kalkbund. Eieren er villig

til at afstaae den til den nævnte Pris imod Udbetaling af 3000 Rd. og at lade Resten indestaae mod Obligation og 1 Aars Opsigelse. Uanset den forhøiede Indkjøbspris indstiller vi saaledes denne Plads, idet vi sluttelig gjentager, at Sagens endelige Afgjørelse ikke taa-ler længere Udsættelse.“

Gymnastikpladsen ved Raadhuset.

Til Amtet den 24. Oktober 1856:
„I Anledning af den os communicate-ede Stiftsovrigheds Skrivelse af 26. f. M. angaaende Hegns Opførelse for den fra Kirkegaarden til Raadhusets Udvidelse erhvervede Grund undlader man ikke herved at meddele, at Grunden til, at det nævnte Hegn ikke er opført, er, som Amtet bekjendt den, at Bestyrelsen har staaet i den vistnok rigtige Formening, at Grunden, som er erhvervet under et af denne Kommune i Forening med det Landdistrict, med hvilken den har Thing- og Arresthuus tilfælles, maatte bekoste indhegnet for fælles Regning af Kjøbstad og Landcommune, uanset at Kjøbstaden fortiden benytter en Deel af Grunden til Gymnastikplads for Borger-skolen. Dette har Amtet gjentagende modsat sig, idet det er gaaet ud fra den Formening, at Pladsen maatte ansees som denne Kommune tilhørende, og man havde des-aarsag paatænkt at lade Pladsen indhegne, og senere lade Spørgs-maalet om Landdistrictets Forpligtelse afgjøre ad Rettens Vei, men de nuværende Forhold har atter udsat denne Bestemmelses Udførelse.

Den nye Skolelov gjør det navnlig nødvendigt for at opfylde dens Bestemmelse, at foretage en Udvil-

delse af det herværende Skolelo-cale, hvortil det muligt vil blive fornødent at indkjøbe et ved Siden af Skolen beliggende Sted. Naar dette sker, da vil man kunne indrette sig saaledes, at Gymnastik-pladsen kan henlægges til Skole-gaarden, hvilket vilde være langt bekvemmere, saavel for Læreren som for Børnene og langt heldigere for Gymnastikundervisningen i det hele taget.

Derved vilde da Pladsen blive en aldeles overflødig Eiendom for Kommunen, og da Amtsrådet som bemærket anseer den som Raadstuen uvedkommende og Kjøbstadcommunen tilhørende, saa har man som Følge af ovennævnte Omstændigheder besluttet at erhverve Tilladelse til at afhænde Pladsen, hvilket da vil ske med Forpligtelse for Kjøberen til at opføre Hegnet.“

Kirkens Sprøjte.

Til Amtet den 24. Oktober 1856:
„I Anledning af Amtets gunstige Skrivelse af 5. Juni sidstleden og 20. ds., hvori affordres Bestyrelsen Erklæring om, med hvilken Hjemmel det kan paalægges Kirken at holde Sprøjte, undlader man ikke herved at meddele: „Det er Be-

Kirkens Sprøjte.

Til Amtet den 24. Oktober 1856:
„I Anledning af Amtets gunstige Skrivelse af 5. Juni sidstleden og 20. ds., hvori affordres Bestyrelsen Erklæring om, med hvilken Hjemmel det kan paalægges Kirken at holde Sprøjte, undlader man ikke herved at meddele: „Det er Bestyrelsen ubekjendt, med hvilken Hjemmel det er paalagt Thisted Kirke at holde sin egen Sprøjte, men da Kirken blandt sit Inventarium har en saadan og har haft den fra Arildstid, saa maa det vistnok med Føie antages, at Kirkens Forsvar ikke uden Hjemmel i sin Tid har anskaffet bemeldte Sprøjte. At Kirken vedligeholder samme Sprøjte, dette synes derimod at finde sin tilstrækkelige Hjemmel saavel i den Omstændighed, at den eengang har dette Inventarium, som i Bestemmelserne i Lovens 2. Bogs 22. Kapitel, der jo gør det til Pligt for Kirkens Forsvar at paasee, at Kirkens Inventarium og Eiendele conserveres og vedligeholdes. Forsaavidt som der sees at være anraget af Stiftsovrigheden, at Kirken maa fritages for at holde Brandsprøjte, og at dens nuværende Sprøjte afgives til Byens Brandvæsen, da finder vi Foranledning til at bemærke, at Kommunen holder det Antal Sprøjter, som den lovmæssig skal holde, og at man desuagtet ingen Anledning finder til at paatage sig Vedligeholdelsen af dette Kirkens Inventariestykke. Sluttelig bemærkes, at Brandvæsenet er ordnet saaledes, at der er ansat fornødent Mandskab til bemeldte Sprøjters Betjening, saa at Kirkens Udgift reduceres til Sprøjtenes aarlige Vedligeholdelse, hvilket ganske vist ikke kan være uden en Ubetydelighed for den formuende Kirke, og vi skjønner derfor saa meget mindre nogen beføiet Grund for Kirkens Bestyrelse til at andrage paa at fritage Kirken for Vedligeholdelsen af et een Gang anskaffet Inventariestykke, som dog i paakommende Tilfælde ansees for at yde en Sikkerhed for Kirken, ligesom vi ogsaa for Kommunens Vedkommende maa holde for, at Byen har enholdt et berettiget Krav paa, at Kirken vedligeholder en Sprøjte, saaledes som Tilfældet har været fra Arilds Tid.“

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.
—

Af Anders C. Svalgaard.
—o—

Summen for Raadhusets Opførelse.

Til Amtet den 17. December 1856: „I Skrivelse af 27. f. M. har Amtet meddelt undertegnede Bestyrelse en Opgjørelse over de Udgifter, som ere medgaaede til det nye Raadhuus, hvorefter disse Udgifter beløber sig til 19,648 Rd. 91 Skilling, og hvorefter denne Kommune skal have at tilsvare 369 Rd. 10 $\frac{3}{4}$ Skilling.

Da denne Opgjørelse er blot summarisk, idet den kun viser de samlede Summer, der hvert Aar er anvist, og da den overstiger Licitationssummen med flere Tusinde Rd., saa anseer Bestyrelsen det nødvendigt at enholde det fuldstændige Regnskab, som viser, saavel hvilke Requisitter der ere anskaffede, som hvad enhver Deel har kostet, med Oplysning om efter hvilken Bestemmelse af Amsraadet og Kommunalbestyrelsen Komiteen har anskaffet alt, hvad der ligger udenfor Licitationen, hvilket Regnskab er for os saa meget mere nødvendigt, som vi lader føre nøiagtig Inventarieliste over alle de Gjenstande, som vedkommer Kommunen.“

Udvidelse af Skolen.

Til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet den 18. December 1856: „Da de Bestemmelser, som Skoleloven af 18. Marts d. A. indeholder, gjør en Udvidelse af den herværende Skolebygning nødvendig, saa har Bestyrelsen taget under Overveielse, hvorledes den Mangel af Plads i Skolens Locale, som allerede finder Sted, og som ved Folkemængdens Forøgelse end ydrligere vil blive Tilfældet, hensigtsmæssigst kunde afhjælpes. Da den til Skolen hørende Gaardsplads allerede er indskrænket, vil en Tilbygning paa denne Grund yderligere indskrænke den, hvorhos en saadan Tilbygning, som vilde blive Fløi til den egentlige Skolebygning, vilde betage, eller tildeels meget genere Lysningen i tvende Klasser,

Thisted Amts Avis

10. May 1940.

en i hver Etage, har Bestyrelsen anseet det hensigtsmæssigst og for Fremtiden mest besparende, at benytte en Lejlighed, som netop gives nu, til at købe et umiddelbart op til Skolens vestre Side beliggende Sted med Bygning og Grund, 625 Kvadratalen, til Skolens Udvidelse.

Ved denne Eiendoms Erhvervelse kan Skolen gives en Tilbygning af 18 Alen i samme Flugt, og Gaardspladsen kan derved udvides saaledes at den vil kunne blive tilstrækkelig ogsaa til Gymnastikplads, hvortil man tidligere har benyttet forskellige fra Skolen beliggende Pladser.

En saadan Udvidelse af Skolens Locale vil for lang Tid kunne afgive det Rum, som Loven bestemmer, hvilket derimod næppe paa anden Maade vil kunne skaffes tilveie, især naar det Forhold i Folkemængdens Forøgelse vedbliver som i de sidste 10 Aar har fundet Sted, og antage vi derfor, at Erhvervelsen af denne Eiendom er for Kommunen det heldigste og mest økonomiske.

Kjøbesummen for denne Eiendom, som er afkjøbt Sadelmager Mønsen, er 3400 Rd. og Betingelserne saaledes, at den overtages af Kommunen til 1. Juli næstkommende, betales i 11. December Termin 1857.

Idet vi henstiller dette Kjøb til Ministeriets Approbation, beder vi denne vor Indstilling ledsaget med Skoledirectionens Erklæring.“

Trykning af de kommunale Forhandlinger.

Til Amtet den 23. Januar 1857: „I Anledning af, at de kommunale Autoriteters Forhandlinger, saavidt de udgaar i Trykken, forlanges indsendt aarlig i 6 Exemplarer, undlader vi ikke at meddele, at ingen af de kommunale Forhandlinger hersteds udgives i Trykken. Deels vilde saadant forvolde Kommunen ikke ubetydelige Udgifter, og deels vilde en kommunal Tidendele eller Udgivelse af en sammentrængt Fremstilling af de kommunale Bestyrelsens Forhandlinger for hele Aaret, medføre et ikke ringe forøget Arbejde for de enkelte Medlemmer, som saadant vilde blive paalagt ved Siden af det, som de allerede har at varetage i Kommunens Anliggender. Derimod har Formanden for Kommunalbestyrelsen i de senere Aar ved det aarlige Borgermøde efter Nytaar meddelt Borgerne en mundtlig Oversigt over saavel Byens økonomiske Til-

stand, som over saadanne Sager i det foregaaende Aar har været foretagne af større oconomisk Betydning, hvilkken Fremgangsmaade vi ere forvissede om har for Borgerne Vedkommende større Interesse end en trykt Fremstilling af Forhandlingerne.“

Det ønskede Laan af 24,000 Rd.

Til Indenrigsministeriet, d. 20. Jan. 1857: „Da Indenrigsmin. i Anledning af Kommunaltbest. allerærb. Andragende af 23. Octbr. f. A., om at meddeles Tilladelse til at optage et samlet Laan, stor 24,000 Rd., mod Kommunens Garanti, deels til at bestride Udgifterne til dens Andeel i et nyt Sygehuus, deels til andre forestaaende Arbeider med Brolægning af Byens Torv etc., har forlangt nærmere Forslag til Fastsættelsen af Terminen til Laanets Afbetaling, undlader vi ikke herved at meddele: „De Foretagender, hvis Udførelse forestaae Kommunen, ere af den Beskaffenhed, at de vil komme Efterkommerne tilgode, og det synes derfor ikke saa ganske billigt at paalægge den nuværende Generation en saa kort Udbetalingsfrist, som den Ministeriet har antydnet i Skrivelsen, saa meget mindre, som Skatterne her i Kommunen, med den Forhoielse i Skolelærernes og andre Kommunens Bestillingsmænds Lønninger, har fundet Sted, i Aar ere stegne med en Trediedel, saa at der i Aar paa lignes ca. 13,000 Rd. paa en Kommune med neppe 2700 Indvaanere, og disse Skatter, med Optagelsen af det nødvendige Laan, samt til Afdrag af, hvad Hovedlandeveis Gadens Omlægning, dens Andeel — Udgifterne med Løgstøers Kanalen, og en Telegraphlinie, vil stige meget betydeligt om føie Tid. Vi har derfor anseet det magtpaaliggende for Kommunen, at erholde det fornødne Laan saa billigt som muligt, og at det ønskeligste vilde være, om Laanet kunde erholdes mod Forrentning og Afbetaling af 6 pCt. af det oprindelige Laan, men da det ikke har været Ministeriet muligt at anvise Kommunen noget Sted, hvor Laanet kan ventes, og da vi anseer det ugjærligt at opnaa det hos nogen privat Mand, som da her ingen offentlige Stiftelser findes med saadanne Midler, at et

saadant Laan af samme kan erholdes, saa indseer vi ikke, saafremt det høie Ministerium ei maatte kunne bevirke os Laanet tilstaaet ved en eller anden med beydelige Midler udstyret offentlig Stiftelse, eller mulige Livrente- eller Livsfor sikrings Anstalter, at der er andre Udveie for Kommunen end at indtræde i Kreditforeningen med Kronens Mark. Vi erkjender fuldkommen det mindre heldige for Kommunen, at tilveiebringe Kapitalen paa sidstnævnte Maade, nemlig paa Grund af det Kourstab, som dermed til enhver Tid vil være forbunden, og vi har derfor ogsaa formeent, at Kreditforeningsobligationer i saa Fald ikke burde realiseres for Tid efter anden, naar Pengene absolut skal bruges, hvilket vil skee i Løbet af dette Aar. Siden vor Indstilling, er denne Kommune i Forening med Nykøbing, Skive og Viborg bleven enige om at anlægge en fælles Telegraphlinie til Statstelegraphen, et Foretagende, som for de Kommuners Vedkommende, der ligge udenfor Statstelegraphen, og især for de afsides liggende, maa ansees for at være aldeles nødvendigt, og at de Udgifter hermed som alt ere calculerede til 32,000 Rd., skal reguleres med $\frac{1}{4}$ Deel paa hver Kommune, altsaa med 8000 Rd. for dennes Vedkommende, tillader vi os underdanigst at anholde om, at denne Sum maa laanes i Forening med det øvrige nødvendige Laan, saa at samme bliver ialt 32,000 Rd. Vi tillader os dernæst underdanigst at foreslaae, at Laanet maa optages mod Forrentning af 4 pCt. og Afdrag 2 pCt., ialt 6 pCt. af det oprindelige Beløb, hvis et saadant Laan er at erholde, eller i modsat Fald at det maa tillades Kommunen at indtræde i Kreditforeningen for Kjøbstæderne med den Byen tilhørende Kronens Mark, imod at der foruden det statutmæssige Afdrag amortiseres aarlig 300 Rd. ved Indkjøb af Foreningens Obligationer. Sluttelig tillader vi os at bemærke, at Ministeriets Tilladelse af 16. November 1854 til Optagelsen af et Land, stort 6000 Rd., var tilstaaet en Afbetalingstid af 20 Aar.“

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.

—
Af Anders C. Svalgaard.

Den nye Kirkegaard.

Til Kultusministeriet den 12. Februar 1857: „Undertegnede Kommunalbestyrelse for Thisted Kjøbstad finder det ikke forsvarligt længere at udsætte med at anholde for det høie Ministerium om, at det vil foranledige Tilendebringelsen af en Sag, som i flere Aar har været omventileret, men som ikke nu taaler længere Opsættelse. Sagen angaar nemlig Indkjøb af Jord til en ny Assistens Kirkegaard, som i flere Aar har staaet paa, og som er blevet udsat det ene Aar efter det andet som Følge af de Betæneligheder, som Stiftsøvrigheden i Aalborg har havt ved at gaae ind paa Autoriteternes Forslag herfra, hvilke Betæneligheder imidlertid ikke skjønnes at have ledet til andet, end at Kirken nu som Følge af Tidsforholdene faar en flere Tusinde Rigsdaler kostbarere Kirkegaard, end den vilde have faaet, hvor det ikke havde fundet Sted, og at det kun er kommet dertil, at der paa den nuværende Kirkegaard kun findes Plads til ca. 50 Liig, saa at vi om faa Maaneder ikke længere har noget Sted til at begrave flere Døde.

Vi skal tillade os at gjøre Ministeriet en kort historisk Fremstilling af det passerede: „Det sees af Skrivelse af 19. Oktober 1855 fra Stiftsøvrigheden til Kirkeinspektionen, hvorved meddeles en ministeriel Skrivelse af 11. s. M., at der er bibragt Ministeriet den Fremstilling, at 3 Tdr. Land geom. Maal til en Kirkegaard skulde være tilstrækkelig. Hvorfra denne Opgivelse til Ministeriet skriver sig, kan Bestyrelsen ikke vide, men man formoder, at den er fra Stiftsøvrigheden.

Den er i hvert Fald urigtig og kan ikke være sluttet paa nogen Beregning, men maa være grundet paa et Skjøn, som ikke holder Stik.

Efter at den nærværende Kirkeinspektionens tvende Medlemmer, Byfogden (Henry Theodor Gad, 1855—1860) som kom her til Byen i Begyndelsen af Aaret 1855, og Sognepræsten (Jens Paludan Møller, 1855—1864) som kom i Slutningen af samme Aar, vare blevne bekendte med Sagen og Forholdene, forhandlede om Erhvervelsen af det tidligere paatænkte Jordstykke i Foraaret 1856. Der indstilledes af Kirkeinspektionen under 16. Aug. f. A. til Stiftsøvrigheden, at Kirkeinspektionen maatte bemyndiges til at slutte Handel om dette eller et andet Jordstykke, da Inspektionen havde Betæneligheder med det tidligere paatænkte, hvorpaa Stiftsøvrigheden svarede, at naar Indstilling gjordes som enedes til Anbefaling, vilde den fremsende den til Approbation.

Sagen toges da atter for og ny Indstilling gjordes under 18. November om tvende Jordstykker, hvorpaa denne Indstilling sendtes fra Stiftsøvrigheden til Amtet og Kommunalbestyrelsens Erklæring, og disse enedes da med Inspektionen om det af alle Parter som hensigtsmæssigst anseete Jordstykke, og Sagen indstilledes da med gjentagne Bemærkninger om det høiest patrængende ved Sagen. Nu indløber Sagen atter tilbage fra Stiftsøvrigheden til Erklæring med den gjentagne Bemærkning, at 3 Tdr. Land er tilstrækkelig, og der er saaledes god Udsigt til, at den atter skal trækkes i Langdrag for et Spørgsmaal, som er urigtig og som, hvis den vandt Bifald, vilde inden 20 Aar frømkalde den samme og maaske langt større Vanskelighed. Vi maa derfor paa det bestemteste protestere imod dette Stiftsøvrighedens Skjøn, og for at modbevise dette fremsender vi Genpart af een Stiftsøvrigheden tilstillet nøiagtig Beregning over det nødvendige Areal.

Da det jo nu er indlysende, at der behøves en ikke ganske kort Tid for at have en Kirkegaard indhegnet og sat i en saadan Stand, at den sømmelig kan benyttes til Begravelsesplads, og da Ministeriet vistnok vil erkjende det usømmelige i, at Byen kommer i det Tilfælde ikke at have nogen Kirkegaard, hvilket indtræffer efter al Sandsynlighed med Udgangen af Mai, allersnest Juni Maaned, saa tør vi haabe, at Ministeriet vil

forhjulpe Kommunen til at faae den Sag ordnet og de Vanskeligheder hævet, som Stiftsøvrigheden stedse har opstillet.

Vi bemærker derhos, at selv at det af Stiftsøvrigheden maatte ansees for at være en kostbar Grund, saa maa vi dog holde paa, at den foreslaaede i Virkeligheden bliver lige saa billig som nogen af de øvrige, som har været tilbudte, og hvilke Tilbud desuden ere tagne tilbage. Det kan ikke nytte at ville tvinge Konjunkturerne og Forhold, og der kan ei heller siges noget imod, at en Mand vil have en noget større Pris for at lade udskjære et Stykke midt i en kostbar Jordlod, end have den samlede Lod forholdsviis efter Arealet kan taxeres til. Det er ei heller ligegyldigt for en Eier, om han kan afhænde et saadant Stykke af Lodden, som af alle herfra er indstillet, eller blot 3 Tdr. Land, og man kan saa meget mindre fortænke ham i, at han ei vil dette, som for Veis Skyld lader sin øvrige Lod overskjære, og til samme Pris, som Kirkegaardsjorden koster pr. Td. Land, afstaa til Vei tvende Bygegrunde paa 800 Kvadratalen hver, som har en Værdi af mindst 700 Rd. Med disse Bemærkninger anbefaler vi atter Sagen, som nu ogsaa er tilstillet Stiftsøvrigheden.

Fra de gamle Sognearkiver.

—○—
Thisted By 1768—1878.

—
Af Anders C. Svalgaard.

Indlemmelse af Grunde under Købstaden.

Til Indenrigsministeriet den 12. Februar 1857: „Efter at Kommunalbestyrelsen var indgaaet med en Indstilling til det høie Ministerium om, at en Deel af den Kjøbmand, Konsul Griishauge tilhørende Tofts (Frederikstov) umatriculerede Hartkorns Jorder, maatte indlemmes under den egentlige Bygrund, har Ministeriet under 5. April f. A. henstillet, om ikke en Deel af det øvrige Nord og Syd for Vestergade beliggende Terrain, maatte ønskes ved samme Leilighed inddraget under den egentlige Købstadgrund. Denne Ministeriets Henstilling, i Forbindelse med den Omstændighed, at der i de senere Aar er skeet Udvidelse af Byen ved Opførelse af Bygninger, ogsaa paa andre Steder end Vestergade, og navnlig paa Steder, hvor Hartkornsjorder støder umiddelbart op til Gaden, har foranlediget, at Bestyrelsen maa ansee det ønskeligt, at den hidtil gjældende Linie for Bygrunde paa flere Steder kan udvides, hvortil vi nu formener at kunne blive enige med de vedkommende Lodsieiere.

Imidlertid findes der en Hindring for en hensigtsmæssig Ordning af Byens Grundlinie, som i en Række Aar har været søgt hævet, hvilket ikke er lykkedes, og som vi derfor atter tillader os at forbringe Ministeriet. Som medfølgende Kort udviser, findes der inde i selve Byen og omgivet af Thisted Købstads Hartkornsjorder, en ubetydelig Lod, som udgør en Deel af den saakaldte Bisgaard Nødertoft, under Tingstrup Bye. Denne Lod, som oprindeligt har havt 1 Skp. 2 Fdk. $\frac{3}{4}$ Alb. Hartkorn, er nu helt igjennem bebygget og udgjør den nordre Side af Skovgaden, og ifølge vedlagte Attest fra Amtstuen, har den nu 1 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. Hartkorn, hvilken Forøgelse af 1 Fdk. $\frac{1}{4}$ Alb. er skeet

derved, at det dertil svarende Areal af Matr. Nr. 100m, Plantagen, er tillagt Amtsgaarden. En Deel af Grundens vestre Ende, hvorpaa Amtsgaarden nu befindes, hører nu imidlertid under Byen og er grundtaxtpligtig for et Areal af 1122 Kvadratalen, uden at dog Skjellene for denne Deel nu nøiagtig kan udfindes, som Følge af de i Tidens Løb skeete Bygninger og Forandringer.

Naar undtages, at Overkrigscommissær Faye som tidligere har eiet den nuværende Amtsgaard, gjorde gjeldende, at en ham tilhørende Ladebygning var beliggende paa Landsbygrund, for derved at undgaae Forpligtelsen til Tegltags Opbyggelse, saa har de faae Bygninger, som fra ældre Tid har staaet paa de paa Amtstueattesten anførte Parceller Nr. 106a, 106b og 106c stedse været betragtede som hørende til Købstaden, og Købstad Næring dersteds været drevet, uden at der har været svaret nogensomhelst personlige Kommuneskatter til Landsognet, efter Foranledning først paabegyndt at paalægge Beboerne efter at afdøde Overkrigscommissær Fayes Eiendom var bleven kjøbt til Amtsgaard, og den nuværende Amtmand (Gottlob Emil Georg Frederik Rosenkrantz, 1842—1866) havde faaet udvirket, at Gaarden ved det daværende Rentekammers Resolution blev betragtet som henhørende til Tingstrup Sogn, uanseet at 1122 Kvadratalen af dens Tilliggende var grundtaxtpligtig Købstadgrund.

Siden den Tid ere samtlige øvrige paa Amtstue-Attesten anførte Parceller bebyggede, og eies med Undtagelse af 2, af næringsbrugende Borgere.

Spørgsmaalet om dette Grundstykkets Inddragelse under Byens Grund, har som foran bemærket, gjentagne Gange været gjort til Gjenstand for høiere Autoriteters Afgørelse, første Gang i Aaret 1844, da Amtsgaarden blev indkjøbt til dette Brug, og sidste Gang i Aarene 1850 og 1851, hvorpaa Ministeriets Svar af 30. Marts 1854 gaaer ud paa, at Min. ikke for Tiden finder Anledning til at bevirke nogen Jurisdiktionsforandring. I det vi tillader os at henvisse til Kommunalbest. Fremstilling om de tidligere Forhold forsaavidt Amtsgaarden angaar, i Skrivelsen til det kgl. Rentekammer af 17. Decbr. 1844, som Svar

paa bemeldte Kollegies Skrivelse af 26. Oktbr. næstforan, samt til det senere passerede i Anledning af Andragende indgivne fra Beboerne i 1850, om at indlemmes under Byen, tillader vi os paa Grund af den Anledning som nu gjøres til at faae forannævnte Matr. Nr. 106 af Bisgaard Nødertoft indlemmet under Byens Grund, atter at andrage om at saadant ei er skeet. Vi tillader os yderligere at bemærke, at dette Forhold, saaledes som det nu bestaar, er høist uheldig, og let kan give Anledning til meget betydelige Forviklinger. Saaledes skal vi gjøre opmærksom paa, at imedens Grunden er og ansees i visse Henseender for Landsbyjord, saa driver de derpaa boende Borgere fuld borgerlig Næring, og de, som ikke ere Borgere, nyde godt af alle Byens Indretninger, uden at bidrage dertil.

Forholdet holdes ei heller i andre Henseender adskilt, og saaledes betragtes alle som der fødes, som født i Thisted, hvilket jo i paakommende Forsørgelsestilfælde kan have stor Betydning, og hvor der f. Eks. har været Spørgsmaal om forskelligt efter Købstædernes Folketal, har Beboerne dersteds været henregnet til Byen. Alle de private Eiere af disse Parceller ansee det ogsaa af sær Vigtighed for deres Ejendommers Værdi, at disse betragtes som Købstad eiendomme, da de jo nogenlunde kan være sikker paa, hvis Forholdet ikke kan forandres, at beholde Tilladelse til der at drive borgerlig Næring, til hvilken de ogsaa alle ved den nye Grundtaxts Ansættelse, som foregik for Byen i Aaret 1851, begærede Eiendommene indlemmede under Grundtaxten.

En Overenskomst med Landsognet er ifølge Ministeriets Foranledning truffet, angaaende en aarlig Erstatning af Byens Kasse for det Tab, Sognet kan have i Kommune Indtægter, og da man saaledes turde vente, at Intet vilde være til Hinder for Indlemmelsen, havde man næret det Haab, at Ministeriet ikke vilde have været imod at en Ordning kom i Stand, som vilde hæve mange Forviklinger, som deraf kan opstaa.

Ej heller tør vi antage, at Min. vil være derimod, fordi en offentlig Bygning — Amtsgaarden — er beliggende paa endeel af Grunden,

Fra de gamle Sognearkiver (fortsat)

31. Juli, 1940

saa meget mindre som vi vistnok med Føie tør formene, at Spørgsmaalet om Amtmandens Fritagelse for Kommuneskat, her til Beviis rettelig maatte kunne anhängiggjøres for Domstolene, paa Grund af at en betydelig Deel Eiendomme er grundtaxtpligtig og hører under Byen. Endelig tillader vi os at tilføie, at da vi af Ministeriets Skrivelse af 14. Octbr. 1851 seer, at vistnok den væsentligste Grund til, at Ordningen ei er skeet maa være den, at Finansministeriet har vægret sig ved at tilstede Afgang af det paa de paagjældende Grunde hvilende Hartkorn og Gammelskat, saa har vi troet at dette kunde ordnes, saafremt man kunde formaae en Eier af Byens Hartkornsjorder til at lade det dertil svarende Areal med samme Hartkorn og Gammelskat indlemme under Landsognet, hvilket vi troe at kunde opnaae, og at denne Vanskelighed derved vilde kunne hæves.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Legater til Skolevæsenet.

Til Skoledirektionen d. 30. Juni 1857: „Efter at Skoledirectionen har communiceret Communalbestyrelsen Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenets Skrivelse af 19. f. M., betræffende, hvorvidt Bestyrelsen maatte have noget at erindre imod at de til Skolevæsenet henhørende Legater, nemlig det Caspergaardske, Ane Søer 2de, Didericksens og Holsts, anvendes efter Lov af 8. Marts f. A., § 12, undlade vi ikke i den Anledning at meddele, at da det af den lagte Skoleplan fremgaar, at Communen ikke alene rundelig har aflagt alle ved Borger- og Almueskolen hersteds ansatte Lærere, men man der hos for at faae Leilighed til at forbedre Communens Skolevæsen udover det lovbestede Minimum, har havt betydelig Bekostning ved Indkjøb af een til Skolen stodende Gaard, som maae ombygges, og som i Et og Alt vil medføre en Udgift af henved 7000 Rd., saa finder vi det vilde være alt for haardt om disse Indtægter skulde fratages Communen.

Vi maa derhos tilføie, at saavel Holsts som Didericksens Legater maa ligefrem antages at være skjænkede i den Hensigt at lette Communens Byrder, ved et forbedret Skolevæsen, at Caspergaards er givet til frie Skolegang for fattige Børn, hvilket jo nu afholdes af Communen, og til Ane Søes er knyttet en Forpligtelse for den Lærer, som skulde oppebære samme, som efter Forholdene forlængst er ophørt.“

Bygning over Bækken.

Til Indenrigsministeriet d. 27. Aug. 1857: „Ved Opdæmning af den gennem Byen løbende Bæk, indvindes et Stykke Grund imellem L. Hundahls Enkes og Mads Nielsens Eiendomme. Dette Grundstykke ønske saavel begge de nævnte tilstødende Lodseiere, som andre af Byens Indvaanere at erholde til Bebyggelse saaledes, at Bygningen tillige opføres over selve Bæktillø-

bet, paa en muret Broe af samme Størrelse som selve Løbet. Da der intet kan være til Hinder for, enten med Hensyn til Bækkens fremtidige Oprensning, eller i andre Henseender, at der paa dette Sted opføres Bygning over Bækken, men saadant endog vil være til Ziir for Byen, da Bygningen vil betage Synet af flere mindre smukke Omgivelser, saa tillader Communalbestyrelsen sig herved at anholde om

Ministeriets Samtykke til, at de fornævnte indvindende Grundstykker, maa afhændes til Bebyggelse som anført.“

Den købte Ejendom til Udvidelse af Skolen.

Til Kæmner Sørensen d. 27. Decbr. 1857: „Kjøbesummen, 305 Rd., for den ved Auctionen bortsolgte gamle Bygning, tilhørende forrige Bager Vestergaards Sted, som er kjøbt til Kommunen til Udvidelse af Skolen, hvilken Bygning blev tilslaget Hr. Skrædermester N. Andersen til Nedbrydelse, anmodes De herved om at modtage til Indtægt for Kæmnerkassen.“

Ekstraposter og Vognmandslauget.

Til Amtet d. 17. Febr. 1858: „Efter at Indenrigsmin. Circulaire af 11. f. M., om og hvorvidt det maatte ansees tilraadeligt, at lade Ekstrapostbefordringen bliver en aldeles frivillig Sag, saaledes at de nu bestaaende Vognmandslaug ophæves, har været forhandlet i Kommunalbestyrelsens Møde, undlader man ikke i den Anledning at erklære, at man ikke for Tiden har troet at turde tilraade, saal. som Forholdene ere her, at ophæve Vognmandslaugene, forsaavidt angaaer deres Eneret til at befordre fremmede Reisende og disses Reise-gods, hvorimod man maatte ansee det ønskeligt, om deres Ret, som Lauget har til ogsaa at befordre Indenbyesboende ud over en vis Veilængde, kunde falde bort.“

Brandvæsenets Opstilling af offentlige Pumper.

Til Amtet d. 10. April 1858: „I Communalbestyrelsens Møde den 6. dennes, blev fremlagt Amtets Skrivelse af 25. f. M., betræffende den af Brandcapitain Holm gjorte Indstilling om Anskaffelse af adskillige Requisitter til Brandvæsenet, og Sagen forhandlet, hvorved Bestyrelsen var enig om at erklære, at den, som allerede i dens Skri-

velse af 9. Febr. f. A. ikke kunde erkjende, at Anskaffelsen af de foreslaaede meget kostbare Apparater skulde være nødenvideg efter Byens Størrelse og locale Forhold, navnlig da der i enhver Gaard findes Brønd eller Pumpe, og da man ikke kan antage, selv om man vilde anskaffe flere offentlige Pumper, at disse under indtræffende Vandmangel, skulde holde Vand bedre end de private.

Iøvrigt fandt Bestyrelsen Anledning til den Bemærkning, at man i de tvende Ildebradstilfælde, som har eksisteret i de senere Aar, ikke har befundet, at der har været Mangel for at kunne faae Vand, hvorimod der snarere kunde ankes over god Ordning af Brandmandskabet, forsaavidt angaaer den Afdeling, som er bestemt til Vandfyldning, da dette Mandskab i Regelen har manglet paa de Steder, hvor det skulde være tilstede. Bestyrelsen vilde imidlertid nærmere tage under Overvielse, om man muelig skulde anbringe 1 eller 2 offentlige Pumper paa bekvemme og hensigtsmæssige Steder.“

Fra de gamle Sognearkiver.

—
Thisted By 1768—1878.
—

Af Anders C. Svalgaard.

Geværer fra Krigen sendt her til Byen.

Til Amtet den 19. Juni 1858: „I Anledning af Amtets gunstige Skrivelse af 18. Mai, hvori henstilles til Bestyrelsen om man aatte vilde andrage paa, at de Geværer, som i sin Tid under Krigen ere sendte hertil fra Arsenalen i København, maatte overlades Byen til Afbenyttelse for Politicorpset, da de i modsat Fald vilde blive foranstaltet tilbagesendte, undlader man ikke herved at meddele, at da Byen selv har meer end tilstrækkelig Armatur til Politicorpsets Bevæbning, saa finder man ingen Føie til at søge om Erhvervelse af det nævnte Armatur, hvis Vedligeholdelse med Pudsning etc. allerede har medført ikke ubetydelige Udgifter for Byen“.

Den ny Kirkegaard. (Søndre)

Til Stiftsøvrigheden i Aalborg. 24. Juni 1858: „Ved at remittere de med Stiftsøvrighedens gunstige Skrivelse af 12. ds. modtagne Documenter, navnlig en Indstilling fra Kirke-Inspectionen hersteds om, at det maa tillades samme at modtage Skjøde fra Consul J. L. Griishauge paa Jorden til den nye Kirkegaard, med Reservation af Ret for ham og efterfølgende Eiere af hans Grunde, som støder til Veien, der fører fra Frederiksgaden til Kirkegaarden, til at befære nævnte Vei til og fra disse Grundstykker, imod at disse Eiere deltagere med det halve i Veiens fremtidige Vedligeholdelse, og uagtet Griishauge skal have forglemt ved den endelige Handels Afslutning udtrykkelig at reservere sig en saadan Ret, undlader vi ikke i Anledning af den til samme skete Opfordring herved at erklære, at den ganske tiltræder Kirke-Inspectionens Indstilling om dette Punct a f 26. Marts.“

Favnsætning.

Til Vægterne N. C. Nors, P. Justesen og P. C. P. Tranum 13. Oktober 1858: „Ifølge Deres Begjæring i Skrivelse af 29. August om at ansættes som eneberettede Favnsættere her i Byen, meddeles Dem herved, at da Ministeriet ved en tidligere Leilighed har tilkjendegivet Bestyrelsen, at Favnsætning er en fri Næring, saa kan man ikke foranledige Dem meddelt den ansøgte Eneberettigelse“

Sten til Brolægning.

Til Ingeniørkaptajn Helemann, Aalborg, den 7. November 1858: „I behagelig Skrivelse af 1. ds. har Deres Velbaarenhed underrettet Bestyrelsen om, at der efter Brolægningsarbejdets Udførelse i Thisted haves en Restbeholdning af 39¼ Kvadratfavne spaltede Broesten og derhos forespurgt, om Communen maatte ønske denne Beholdning overdraget til Brug i dens Gader, imod at den hele Bekostning ved Anskaffelsen af bemeldte Kvantum Sten i Repartitionen føres paa Byens Conto. I Anledning heraf undlader man ikke, idet vi takker Hr. Captajnen for det gjorte Tilbud, at meddele, at da Communen for Tiden kun har Brug for 16 a 18 Favne til Afslutning af Brolægningen paa Torvet, saa vil man nødigt have flere Sten end nødvendig dertil. Ifald ikke et saadant Kvantum kan udleveres Communen, er vi saa frie at anmode Hr. Captajnen om at bevirke, at de udlaanes, imod at Veivæsenet tilbageleveres et lignende Kvantum til Foraaret. Vi antager nemlig, at Veivæsenet ikke kan føre de tiloversblevne Sten i Brug i Vinter, og da Communen har en stor Deel store ukløvede Sten i Behold, som vi ikke kan faae udspaltede saa betids, at de kan nedlægges i Efteraaret, saa vil Communen ske en stor Fortjeneste med at udlaanes saa mange af de i Behold værende Sten, idet vi i saa Fald forpligter os til at levere et lignende Kvantum til en nærmere af Dem bestemmende Tid til Foraaret“.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Berettigelse til Handel.

Til Indenrigsministeriet, 9. Febr. 1859: „Loven af 29. Decbr. 1857 om Haandværks- og Fabriksdrift, samt Handel og Beværtning, m. m., udvider i dens Paragraf 37 den Frihed som Forordn. 23. April 1845 er givet Landboerne til herefter ogsaa at gjælde Kjøbstadboerne, under Iagttagelse af, hvad bemeldte Forordning iøvrigt foreskriver, ligesom den ogsaa ophæver de tidligere bestaaende Forbud imod at opkjøbe Landmands Producter paa Veien til Kjøbstaden.

Da flere Besvælinger ere indløbne fra Handlende hersteds om den Maade, hvorpaa en Deel Personer paa Landet driver Kroehandel her i Byen, saa tillader man sig at anholde om Ministeriets Udtalelse om følgende Punkter: 1. Om det er tilladt Personer, som ikke ere handelsberettigede, og som vel har deres Boepæl paa Landet, men som saa godt som bestandig opholder sig her i Byen, at gjøre Opkjøb i Kjøbstaden, paa dens Gader af Korn, som tilbringes Byen, for der at sælges? 2. Om det er slige Personer tilladt i Kjøbstaden paa leiede Pakhuse at opsamle Oplag i Quantiteter af hele Lædninger, indtil disse udskibes? 3. Om slige Personer kan drive en saadan stadig Handel og Næring i Kjøbstæder, uden i al Fald at være pligtig til at betale Skat til Byen?

Det forholder sig nemlig saaledes, at en stor Deel, deels unge Personer, deels bosiddende Mænd fra Landet, driver en omfattende Handel med Producter i denne Egn.

Saalænge denne Forretning indskrænkede sig til Opkjøb i Bondens Hjem eller paa Veien til Kjøbstaden, var den efter Loven tilladelig; men da den drives i et saadant Omfang, at enkelte af disse Personer har oplagt og herfra afskibet flere Ledninger ved at faae udkla-

reret i ældre Kjøbmænds Navn, som vel har Borgerskab, men som ellens ingen Handel driver, saa har Bestyrelsen formeent, at den ikke bør undslaae sig for i Anledning af de gjentagne Besvælinger, at udbede sig Ministeriets Yttring angaaende de ovennævnte Punkter, idet man maa erkjende, at en slig Handel, drevet i et saadant Omfang af Personer, som ikke svarer nogensomhelst Skat af deres Virksomhed, er til overordentlig Skade for Handelsstanden, som sidder for store Udgifter, og navnlig af deres Handel maa bidrage betydeligt til Communens Udgifter.“

Overtagelse af Realskolen.

Til Amtet den 22. Febr. 1859: „Amtet har i Skrivelse af 21. ds. forlangt Communalbestyrelsens Erklæring i Anledning af Andragende fra Kjøbmand Fjeldgaard, hvori han til Amtsraadet og Communen henstiller at komme ham til Hjælp i den finansielle Forleghed, som han er kommet i ved at den i Realskolen staaende Capital er ham opsagt, saaledes at Commune og Amtsraad overtager Bygningerne for 10,000 Rd. Efter at Sagen har været foretaget i Communalbestyrelsen er denne eenstemmig kommen til den Mening, at Skolen bør overtages af Amt og Bye paa de af Fjeldgaard gjorte Betigelser, dog kun med den Forudsætning, at det bliver Amt og Commune mueligt at skaffe et Laan med fælles Garantie i Eendommen, idet Bestyrelsen baade erkjende, at Amt og Bye ere bedre stillede ved at eje Skolen for en Kjøbesum, som maa anses for billig, og at den lige over for Kjøbmand Fjeldgaard, hvis Opofrelse Skolen skylder saa meget, er opfordret til at gjøre hvad den formaaer til den Velvillie, hvormed han er kommet Communen i Møde, ikke skal drage ham ind i Forhold, som ikke lade sig beregne. Communen maa saaledes udtale sin eenstemmige Beredvillighed til at imødekomme Fjeldgaard, og nærer det Haab, at Amtsraadet i denne Sag vil gaae Haand i Haand med det“.

Uddybningen af Løgstør Kanal.

Til Indenrigsministeriet den 10. Maj 1859: „Da, Communalbestyrelsen har hørt udtalt som en almindelig Mening, at Løgstør Kanal ikke vil kunne ventes færdig til den bestemte Tid, og da det her for Byen er af største Vigtighed, at dette Arbejde ikke trækkes længere ud end bestemt, eftersom Farten igjennem Agger Kanal har i den sidste Tid været vanskeliggjort i den Grad, at mange Skibe har henligget i 4 og 5 Maanedere uden at kunne komme til Søes, saa tillader Communalbestyrelsen sig, navnlig foranlediget af Byens Handlende og Skibsrhedere, herved at henlede Ministeriets Opmærksomhed paa disse Forhold, idet man underdanigst anholder om, at der ikke gives Entrepreneureren Forlængelse med Arbeidets Udførelse, saafremt saadant skulde blive forlangt“.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

—o—

Telegrafvæsenet.

Til Byfogeden, 28. Oktober 1859.

„Da Repræsentatskabet holder sig forvissat om, at Deres Velbaarenhed som administrerende Directeur for den herunderværende Telegraflinie er enig med os i at ansee det for at være af stor Vigtighed, saavel for Publicum, som for det kostbare Anlæg, at den Mand, som forestaar selve Telegrapheringen, baade er dygtig i sit Fag, og han ere edsfæstet, saa finder vi os se vi ikke tror vil være Tilfældet med Enhver, blot af den Grund, at han ereedsfæstet, saa finder vi os beføiede til i Anledning af at det er os forebragt, at den nuværende Telegraphist Hr. Askov skal være opsagt sin Stilling af Hr. Postmester Herholdt, (Vilh. Daniel Conrad Nicolai Herholdt 1852—1869). at meddele Deres Velbaarenhed, at vi ville ansee det uheldigt i Sagens Interesse, om den Mand, som ved sit Forhold har vist sig at erhverve det corresponderende Publicums Tillid, skulde forlade den Stilling hvortil han ogsaa forøvrigt synes at være vel skikket. Det er os velbekjendt, at der i sin Tid er oprettet Contract med Hr. Postmester Herholdt, hvorved han forpligter sig til at afgive Locale i 5 Aar til Apparaten, og hvorved han tillige selv har paataget sig Telegrapheringen, m. m., foruden altid at holde en duelig Telegraphist; men ligesom der ikke er nogen gjensidig Forpligtelse for Communen til at beholde Stationen hos Hr. Postmesteren i 5 Aar, skjønner vi heller ikke at Bestemmelsen i Contracten om, at han altid holder en duelig Telegraphist, kan i mindste Maade influere paa Bestemmelsen i Statutternes § 14. hvor efter det alene er den administrerende Directeur der kan antage, afskedige eller fjerne Telegraphister, og da vi saaledes ikke kan ansee den ved Statutterne ansatte Telegraphist, som Hr. Postmesteren altid skal holde, anderledes end som staaende i Telegraphens Tjeneste, saa troer vi at Deres Velbehag ved ogsaa at høre udtalt af Re-

præsentantsk., at det anseer Fjernelsen af en Mand i den tilling, som har erhvervet sig Publicums Tillid, og er dygtig i sit Fag, at være uheldig, vil ordne denne Sag paa hensigtsmæssigste Maade.“

Offerafløsning.

Til Provst Paludan Müller, Pastor Vesenberg og Kirkesanger Munch, d. 22. Novbr. 1859: I Skrivelse af 27. f. M. har DHrr. næst at bemærke, at de til Fyldestgjørelse af Grundlovens § 82, hvorefter de sig fra Folkekirken sondrende Dissenter skal erlægge til Skolevæsenet, det, som de ellers skulle svare i Offer, ikke ere istand til at opgive for Skolevæsenet hvad der tilkommer dette, grundet paa at Intet her i Byen er bestemt om Offeres Størrelse, endvidere gjort Kommunalbest. bekjendt med, at langt den mindste Del af Offerpligtige her i Byen, ofrer de Offerberettigede, hvisaarsag DHrr. har henstillet om ikke Bestyrelsen maatte være villig til at samtykke paa Communens Vegne i, at Offeret for hele Byen afløses med et bestemt aarligt Vederlag, som udredes af Byens Kasse.

I Anledning heraf undlader man ikke at bemærke, at da Bestyrelsen ikke kjender de Personer som saaledes har sondret dem fra Folkekirken, vil man tillade sig at anmode DHrr. om at opgive os hvem disse ere, for at Størrelsen af det Beløb som de vil have at erlægge til Skolevæsenet stedetfor Offer, kan blive fastsat efter Enhvers Stilling, samt hvad den anden Deel af Størrelsen angaar, at Bestyrelsen ikke, i alt Fald ikke for Tiden, drister sig til at indgaa paa den foreslaaede Forandring med Hensyn til at conventere Offeret her af Byen til en fast Afgift, som udredes af Communens Casse. Da Bestyrelsen derimod erkjender DHrr. at være i deres gode Ret, naar de fordrer den Indtægt af Offer, som rettelig tilkommer dem erlagt af Enhver dertil pligtig, vil man henstille til Dem, om De ikke maatte ville lade Offeret bestemme af Communalbest. i hvilket Fald Lister bedes os tilstillet over de, som ikke ofrer.“

Lysepenge.

Til Provst Vesenberg, d. 22. Nov. 1859: „In Anledning af Deres Velærværdigheds Forslag i Skrivelse af 27. f. M., om at conventere de til Deres Embede henlagte Lyse-

penge, som hidtil er besørget opkrævede af Dem selv, til et fast aarligt Vederlag af 48 Rd., som udredes af Communens Kasse, undlader Bestyrelsen ikke herved at meddele, at den for sit Vedkommende er enig i det gjorte Forslag, saaledes, at Forandringen tager sin Begyndelse fra 1. Januar 1860 at regne, og er man saaledes ligeledes enig i at Hr. Pastoren indstiller denne Overenskomst til Vedkommende Ministeriums Approbatorium“.

En Slamkiste ved det nye Theater.

20. December 1859: Andragende fra Kjøbmand L. B. Jacobsen til Amtet om, at Slamkisten tværs over Kastet maa blive forandret, da det har viist sig, at Vandet vil strømme ind i det af ham opførte nye Theater. Slamkisten vil blive omlagt saa snart skee kan.

Grosserer Jacobsens Mødding.

Til Amtet den 31. December 1859: „Under 4. f. M. modtog Communalbestyrelsen fra Amtet til Erklæring Besværing fra tvende af den i afvægte Sommer dannede Sundhedscommissions Medlemmer, Viinhandler Bendixen og Bogtrykker L. Lund betræffend een af Grosserer og Avlsbruger Chr. Jacobsen opført Bygning paa en Grund, som han har indvundet ved Opfyldning af Fjorden, hvilken Bygning han benytter til Opsamling af Gjødning. Bemeldte Besværing, som gaaer ud paa at bevirke et Tillæg til Jacobsen, om at borttage den nævnte Bygning, er støttet paa 2 Grunde nemlig paa sanitære Hensyn, og paa den Omstændighed, at den ham i sin Tid meddelte Commission paa Inddæmning af en Deel af Fjorden, indeholder en Klausul om at de Omkringboendes Ret til fri Udsigt over Fjorden ikke derved krænes.“

Med Hensyn til Spørgsmaalet om hvorvidt det af sanitære Hensyn maatte anses nødvendigt at foretage Noget for at forhindre Jacobsen fra at benytte Bygningen i det Øiemed hvori den er opført, har Bestyrelsen indhentet Sundhedscommissionens Erklæring, til hvis Majoritets Erklæring, nærværende Bestyrelse med Undtagelse af Gjerlack, henholder os.

Nærværende Bestyrelses Majoritet finder sig derhos foranlediget til at give en Fræmstilling af hvad der tidligere i samme Anledning

13. November, 1940

er passeret.

Jacobsen, som driver et temmeligt stort Agerbrug, har i flere Aar haft sin Mødding henliggende omgivet af et lavt Murværk, paa den sydligste Spidse af en Grund ligeud for Jensens Enkes Huus.

Sundhedspolitiet, som vistnok med Føie antog, at Møddingen af sanitaire Hensyn var bedre placeret paa en anden Plads ud mod Fjorden, end i Eierens meget indskrænkede, af høie Bygninger paa alle Sider omgivne Gaardsplads, fandt saaledes af den Grund ikke Anledning til at forbyde Møddingen; men da der i de senere Aar et Par Gange blev klaget af Jensens Enke tillige med enkelte andre, og det heller ikke kunde nægtes, at det for Synet var noget stødende, at Møddingen laae omgivet af en lav Muur, som kunde oversees af de Forbipaserende saa tog Politimesteren deraf Anledning til at paalægge Jacobsen at gjøre en Forandring, og bragte han tillige Sagen paa Omtale i et Communalbestyrelsesmøde. Da Jacobsen selv er Medlem af Bestyrelsen, blev Sagen saaledes forhandlet med ham, og da han var villig til at foretage enhver Forandring, som man maatte finde hensigtsmæssigst, for derved at afvende den Misfornøielse som af enkelte var ytret, samt da Bestyrelsen den Gang i sin Helhed var enig i at det var mindre heldigt af sanitaire Hensyn, at han opsamlede Gødningen i sin meget indskrænkede Gaardsplads, saa gik han strax ind paa Bestyrelsens Forslag, om at forlægge Møddingen længere imod Nord lige ud for hans egen Gaard, saa at bemeldte Nabo ikke med Føie antoges at kunne beklage sig over at Udsigten til Fjorden betoges hende, og da tillige at omgive den med en saa høi Muur med Port, saa at Møddingen ikke kunde sees ude fra. Da nu Jacobsen end yderligere har anlagt Tag over Muuren og derved gjort den til en fuldst. Bygning, ganske af Udseende som et eenetages Pakhus, saa maatte man synes berettiget til at antage med Sundhedscom. Majoriteten og navnlig med Dhrr. Læger, som deraf ere Medlemmer, at der netop derved er foretaget en høist hensigtsmæssig Foranstaltning i sanitair Henseende, hvorhos vi bestemt maa modsige, at der fra Møddingen i mindste Maade bemærkes

Stank eller ilde Lugt uden for, saa at den ogsaa i saa Henseende er langt at foretrække end dersom den laae aaben inde i Gaarden, da det i saa Fald ikke kunne undgaaes at Lugten til sine Tider kunne trænge igjennem den aabentstaaende Port og andre Udgange. Da nu endelig dertil kommer, at Jacobsen for at imødekomme ethvert billigt Ønske, er villig til at efterkomme de i Sundhedscom. Erklæring tilraadede Forandringer, nemlig at eftermure de i Bygningens Gesims anbragte mindre Lufthuller, og istedetfor opføre en tilstrækkelig

Skorstenspipe, at udkjøre Møddingen inden hver April Maned, og om Sommeren saa ofte Sundhedspolitiet finder det nødvendigt, samt at brolægge den Del af Grunden mellem hans Gaardsport og Møddingehuset, hvorpaa Udkjørslen skeer, saa troer Bestyrelsen, med Umdtagelse af Gjærlach, at der er gjort alt hvad der bør foretages, naar man ikke vil gaae ud paa at lægge Hindringer i Vejen for Kreaturhold, og for det for mindre Agerbrug.

Byen laaner.

Til Indenrigsministeri d. 25. Jan. 1860: :Da det Laan, stor 32,000 Rd, som Thisted Komune optog med Min Tilladelse af 20. Febr. 1857, i Juni Termin s. A., i Livrente- og Forsørgelsesanstalten, til Bestridelse af flere communale Foretagender, saasom Opførelse af Sygehuset, Brolægningsarbejder, Opdrosserier af den gjennem Byen løbende Bæk, Indkjøb af en Eiendom til Udvidelse af Skolen, og Opførelse af Bygning derpaa, ikke slog til, tildeles som Følge af det for slige Arbejders Udførelse ualmindelig kostbare Periode, en Thisted Kommune ved stedfunden Opgjørelse med Amtsfonden, bleven skyldig til denne 3,500 Rd. Da dette Beløbs Paaligning ud over hvad der allerede er budgetteret for 1860 ville yderligere trykke den allerede haardt beskattede Bye, har Bestyrelsen troet at bunde søge denne Sum tilveiebragt ved Laan, i den herværende Sparekasse eller Laanbank, hvor Pengene kan faas mod Tilbagebetaling med $\frac{1}{4}$ Deel aarlig i 4 Aar og Forrentning 5 pCt, og tillader Bestyrelsen sig til den Ende herom at ansøge Ministeriets Tilladelse."

Løn til Skorstensfejeren.

Til Kæmner Sørensen, 2. Febr. 1860: „I Anledning af et Andragende fra Skorstensfeier Ahlberg om Forhøielse i hans Løn, vedtages det, at Bestyrelsen ville indgaae paa at bestemme han aarlige Løn til 160 Rd., imod at han uden særskiidt Betaling hos de Paagjældende, tillige renes alle russiske Rør, saavel i private som offentlige Bygninger 2 G nge aarlig. De eneste Tilfælde hvori han saaledes herefter bliver berettiget til at modtage Efterbetaling er, naar nogen forlanger ham til at feie Skorsteen eller russiske Rør oftere end 2 Gange aarlig, for hvilken Efterbetaling han er berettiget til at oppebære en Betaling af 10 Skill. pr. Etage for hver Skorsteen eller russisk Rør.

Denne Forandring indtræder med den første Januar d. A., og som Følge heraf vil Kæmneren være at anmode om fra same Tid at opkræve i Skorstensfeierløn 20 Skl for hele Aaret pr. Etage saavel af russiske Rør som af almindelige Skorsteen, samt ved hvert AarsUdgang at foranstalte Regninger for Raadhusets og Sygehusets Vedkommende forskudsvis anvist.

— Samme Dato tilskreves Skorstensfeier Ahlberg, som ovenstaaende, med Tilføjelse „at Bestyrelsen finder sig tillige foranlediget til at gjøre Dem bekendt med, at der til samme er indløbet flere mundtlige Besværinger over, at Flere ikke har fundet sig tilfreds med Deres Betjening som Skorstensfeier, og at man derfor maa have Dem alvorlig paalagt herefter at opfylde Deres Forpligtelser, og navnlig at udføre Skorstensfeieringen saaledes, at De ikke giver Anledning til Klage oftere.“

Thisted Amts Avis 20. Januar, 1941

Fra de gamle Sognearkiver.

—
Thisted By 1768—1878.
—

Af Anders C. Svalgaard.

Alsæde Jorder.

Til Kæmner Sørensen, den 25. Febr. 1860: „Da det er Communalbest. bekendt, at de saakaldte „Alsæde Jorder“, beliggende paa Thisted Byes Mark, som forhen har tilhørt afdøde Kamerraad Fjeldgaard, nu eies og bruges af udenbys Mand, maa man have Kæmneren anmodet om at afkræve Eierne, Hr. Møller Schibbye til Vinthersmølle den i Forord. 18. Okt. 1811 § 7 befalede Afgift: 1 Skp. Byg pr. Td. Land geom. Maal, fra Eierens Skjødes Dato, og tillige heraf aarlig at indkræve Bygafgiften, samt den i samme Paragraph befalede Pengeafgift som skal erlægges ved hver Forandring af Eier.“

Bidrag til Frederiksborg Slot.

Til Kamerraad Henke (Amtsforvalter) Postmester Herholdt, Købmd. H. Jacobsen, Bogtrykker Lund og Guldsmid T. Lykke d. 6. Marts 1860: „Efter at Communalbestyrelsen har modtaget Skrivelse fra Thisted Amt angaaende Indsamling af Bidrag til Opbyggelsen af Frederiksborg Slot, har man troet bedst at fremme denne Sag ved hermed at anmode D'Hrr. om at træde sammen i Komite til Indsamling af Bidragene, idet man nærer det Haab, at d'Hrr. ikke ville nægte at paatage dem et Hverv, som i Deres Hænder utvivlsomt vil lede til gunstigt Resultat, og har man i denne Forventning indberettet Komiteens Dannelses.“

Pontonbroen mellem Aalborg og Nørre Sundby.

Til Indenrigsministeriet den 27. Marts 1860: „Uagtet undertegnede Communalbestyrelse ikke tør betvivle, at Ministeriet jo vil være betænkt paa at tage saadanne Bestemmelser ved den Tilladelse, som vil blive givet til Opførelse af en Pontonbroe over Limfjorden mel-

lem Aalborg og Nørre Sundby, at der ikke ved nævnte Broes Anlæg bliver bragt Skibsfarten saadanne Hindringer i Veien, som vil kunne være til Skade for samme, eller paaføre den forøgede Udgifter, finder vi os dog foranlediget til herved at henlede det høie Ministeriums Opmærksomhed paa denne vigtige Sag“.

Offer til Præsterne.

Til Overlærer Christensen, d. 16. April 1860: „I Henhold til Deres meget ærede Skrivelse paa egne og øvrige Læreres Vegne ved Borger-skolen om, at ansættes til et bestemt Offer, undlader Bestyrelsen ikke herved at meddele, at d'Hrs Offer er bestemt saaledes: „For Hr. Overlærer Christensen til hver Præst, 4 Mark, og til Kirkesangeren 2 Mark til hver Høitid. For de to Lærere paa høist Gage, til hver Præst, 3 Mark, og til Kirkesangeren 24 Skill. til hver Høitid.

For de øvrige Lærere, til hver Præst 2 Mark, og til Kirkesangeren 1 Mark til hver Høitid.“

(Præsterne var: Provst Paludan-Müller, Pastor Vesenberg, Kirkesangeren: Munch.)

Stenkiste i Hovedlandevegsgaden.

Til Ingeniørløjtnant v. Tegner, d. 16. April 1860: „Undertegnede Kommunalbest. tillader sig at henvende Hr. Lieutenants Opmærksomhed paa, at den paa Hovedlandevegsgaden, udenfor Enkefru Michelsens Gaard anbragte Steenkiste eller Overkjørsel, ikke er tilstrækkelig til, til flere Tider, i stærk Regnveir, at modtage den Vandmængde, som tilføres fra Rendestenen, idet Vandet ved flere Leiligheder har gaaet tvers over Gaden og generet Passagen.

Idet man underretter Deres Velbaaenhed herom, er Bestyrelsen saa fri at anmode om, at den nødvendige Forandring maa foretages ved bemeldte Steenkiste, som Enkefru Michelsen for sit Vedkommende ikke har noget imod aldeles aflægges, naar Rendestenen udfør Indkjørselen til hendes Gaard, til dæmmes saaledes, at der kan køres over den.“

Dragsbækvej.

Til v. Tegner, d. 1. Maj 1860: „Da Grundene vest for Byen paa Ottesundlandevegens søndre Side

fra det Sted, hvor Hovedlandevegsgaden ophører, til henimod Hulgandsbakke, nu tildeels ere bebyggede, og der over Grøften er anbragt flere Ovenkjørseler og Broer af Træ, som dels vansyner og dels ere saa snævre, at Passagen under flere Forhold er vanskelig, har man formeent at burde henlede Hr. Lieutenants Opmærksomhed herpaa med Henstilling om det ikke maatte være heldigere at fylde Grøften og anlægge en brolagt Rendesten som gennem flere Landsbyer“.

Bevilling for Bogtrykker Lund.

Til Amtet den 12. Juni 1860: „Idet Repræsentantskabet remitterer den med Amtets gunstige Skrivelse af 29. f. M. modtagne Ansøgning fra Bogtrykker Johan Ludvig Lund, hvori han ansøger om, at den Bevilling, som under 8. November 1858 er meddeelt ham og hans nu afdøde Fader, Johan Grøn Lund, til i Forening at drive det af sidstnævnte allene drevne Bogtrykkeri her i Byen, nu maa overgaa paa ham allene, over hvilken Ansøgning Repræsentantskabets Erklæring er forlangt, undlader man ikke herved at erklære, at man ikke finder nogen Anledning til at udtale sig imod det ansøgte, idet man ikke skjønner rettere, end at det maa tilkomme ham, uanset Faderens Død, at drive Trykkeriet i Henhold til den ovennævnte tidligere Bevilling, som intet indeholder om, at den er indskrænket til den Tid, hvori begge Bevillingshavere leve“.

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1766—1878.

—
Af Anders C. Svalgaard.
—

Oprettelse af et Varelotteri.

— Erklæring paa ovenst. 26. Juni 1860: „Da nærværende Ansøgning er fremkommet til Bestyrelsens Erklæring, undlader man ikke at bemærke, at det utvivlsomt vil kunne ventes, at det projecterede ville blive en heldig Afsætningsmaade for Byens og Egnens Haandværks- og Industriefrembringelser, og som Følge heraf kan Bestyrelsen kun ønske Sagen den bedst mulige Fremgang.

Under Forudsætning af, at det høie Ministerium finder den fremsatte Plan tilstrækkelig motiveret, tager Bestyrelsen ikke i Betænkning at anbefale Ansøgningen paa det bedste i Erkjendelse af, at Byens Haandværkere trænger til at op hjælpes“.

Oprettelse af en Tvangsarbejdsanstalt.

Til Amtet den 24. Oktober 1860: „I Anledning af Amtets gunstige Skrivelse af 1. f. M. og dermed sendte Betænkning fra den combinerede Comite i Anledning af den paatænkte Tvangsarbejdsanstalt tillige med en Skrivelse fra Consul Griishauge, undlader man ikke at bemærke, at man er enig med Amtsraadet i, at det helst bør undgaaes, at der i Forbindelse med denne Anstalt indrettes en Detentionstnalt for uholdbare Sindssyge. Forøvrigt har man intet imod den i Betænkningen udkastede Plan, saavel med Hensyn til det Forhold, hvori Kjøbstæderne og Landet skal bidrage, som ogsaa med Hensyn til dens Omfang, og ved Anskaffelsen af en mindre Landeiendom at give Lemmerne Beskæftigelse ved Landbrug; men man skal dog ikke undlade at bemærke, at det næppe vil være muligt, i al Fald kun om Sommeren at beskæftige saa mange Lemmer, som der kan ventes optaget, ved Arbejde med selve Eidendommens Drift, eftersom der her i

Eggen, hvor Jorderen i Reglen er af god Beskaffenhed, kun kan ventes en Eiendom med meget ligge Areal for den kalkulerede Sum. Den maatte altsaa foruden dette indrettes paa, at Lemmerne ogsaa paa anden Maade kan beskæftiges, ligesom vi ogsaa henvende Opmærksomheden paa, om det dog ikke af Hensyn til selve Tilsynet maatte være betænkeligt: at lægge Anstalten saa langt fra een af Kjøbstæderne, som foreslaet i Committeeens Betænkning, eftersom man befrygter, at Deconom med en Assistent vanskeligt vil kunne gives den fornødne Autoritet til Ordens Overholdelse, hvor saa mange Personer af den Slags ere samlede, og vi derfor betvivler, at Ansættelsen af en Inspecteur, som er udrustet med fornøden Myndighed kan undgaaes, hvis man ikke lægger den saa nær ved en af Kjøbstæderne eller ved Vestervig Thingsted, at det fornødne Polititilsyn kan faas af den vedkommende Embedsmand. Ogsaa Hensynet til Lægehjælp gjør det ønskeligt, at Anstalten ligger nær ved Kjøbstad“.

Kommunalvalg.

Til Amtmanden den 8. Januar 1861: „Til Repræsentanter for Thisted Kjøbstads Commune blev valgt paa Thisted Raadhus den 4. Januar 1861 for en Tid af 3 Aar: Hattemagermester Gerlach, Toldkontrollør Svarre, Kammerraad, Amtsforvalter Henke, Dreiermester Schuster og Kjøbmand C. Nordentoft.

Sammesteds blev valgte den 5. Januar 1861 for et Tidsrum af 6 Aar: Jernstøber Bonne, Bogtrykker L. Lund, Skibsbygger P. Hald og Skrædermester Kalum.

Den 8. Januar 1861 til Skoleforstander Garver Rasch, Fattigforstander Skomager Johansen og til Havnecommissionen i Stedet for P. B. Jensen Skrædermester Andersen.

(Disse vare udenfor Repræsentantskabet) Henke Formand for Repræsentantskabet“.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Ønsker om at faa tildelt Love og Anordninger.

Til Indenrigsministeriet den 14. Januar 1861: „Da Thisted Commune ikke er i Besiddelse af noget Exemplar af de Love og Anordninger m. m., som angaar kommunale Gjenstande og ikke ved Amtet kan modtage disse, og da Communens pecunia ire Tilstand er saa slet, at Anskaffelsen af flere Evpl. af fornævnte Love etc. vil medføre en Udgift, som ikke kan bæres for Tiden, turde det maaske ikke ansees ubeskedent af den nylig valgte Borgerrepræsentation, at den af Interesse for kommunale Anliggender, tillader sig allerærbødigst at henvende sig til det høie Ministerium med Bøn om, at der maa gratis blive tildeelt Thisted Commune Expl. af de i Ministeriets Arkiv beroende saavel ældre som nyere Love og Anordninger vedkommende Communevæsenet.

At der i denne afsides beiggende By er stor Mangel paa literaire Hjælpeidler, og at saadanne kun med Besværighed er at opdrive, turde maaske i Forening med Byens slette pecuniaire Tilstand foranledige det høie Ministerium til at tage denne Begjæring i Betragtning“.

Arbejde til Byens Haandværkere.

Til Krigsministeriet den 31. Jan. 1861: „Da flere af Byens Haandværkere i Skomager-, Skråder- og Sadelmagerprofessionen har henvendt sig til Communalbestyrelsen med Anmodning om at forsøge udvirket, at Krigsministeriet tager Hensyn til disse Haandværkere ved Forfærdigelsen af Munderingsstykker, Fodtøj og øvrige Requisite til Brug for Land-Etaten, tillader man sig allerærbødigst at andrage for det høie Ministerium, at dette Ønske bliver opfyldt, i den Overbevisning, at derved vil findes et Middel til at raade Bod paa den Næringsløshed, som er indtraadt her, og som, dersom den i

længere Tid vedbliver, upaatvivlelig vil aldeles ødelægge denne haardt betyngede By.

Da Communicationsmidlerne ere gode for Sagernes Over- og Tilbagesendelse, og da Andragendets Bevilgelse vil være til stor Fordeel for Kjøbstaden næres det Haab, at det høie Ministerium ikke lader denne Ansøgning upaaagtet. Den nødvendige Kontrol saavel ved Modtagelse som Aflevering samt Besigtigelse af forfærdigede og leverede Arbejder paatager Communalbestyrelsen sig med Glæde“.

Valg til Sygehusinspektionen.

Til Amtmand Rosenkrantz den 1. Febr. 1861: „Foranlediget af en modtagen Skrivelse fra Thisted Amtshus dateret 22. ds., i hvilken begjæres Communalbestyrelsens Yttringer meddelte om den hermed føgende Skrivelse fra Thisted Sygehuus Inspection, i hvilken andrages om, at Grosserer C. Jacobsen fremdeles maa vedblive at være Medlem af Sygehuus Inspectionen, uagtet han ikke blev genvalgt til Borgerrepræsentant, undlader man ikke at yttre følgende: Det er i Overensstemmelse med det af Indenrigsministeriet under 5. Mai 1859 approberede Reglement for Thisted Sygehuus, at Thisted Commune den 7. d. M. af dens Midte valgte Hattemagermester Gerlach til Medlem af Sygehuus Inspectionen. Vi tvivler ingenlunde om, at Hr. Grosserer C. Jacobsen har, saaledes som anført i Inspectionens Skrivelse, med Nidkærhed og Interesse vanetaget Sygehusets Tary, men disse hæderlige Egenskaber komme dog ikke i Betragtning, naar Reglementet paabyder et Valg af en Borgerrepræsentant, og der iblandt Repræsentanterne findes en Mand med en hæderlig Fortid fra Arbejder i kommunale Retninger, med Selvstændighed, Iver og Samvittighedsfuldhed, og en saadan Mand er det, som er valgt til Medlem af Sygehuus Inspectionen, netop den Mand, som nyder sine Medborgeres Tillid i høieste Grad, hvilket viste sig ved Stemmegivningen til Borgerrepræsentantvalget. Faa af Communens Anliggender have større Krav paa Communalbestyrelsens spændte Opmærksomhed end Sygehuset i Thisted, som har været og er en for kostbar Anstalt for Thisted By. Dette er for Comunalbestyrelsen en Pligt til at have nøie Indseende med alt Økonomien ved denne An-

stalt vedkommende, og følgelig vilde Renunsiationen af den Communen fornævnte Sygehuus' Reglement givne Ret til at besætte en af Medlemspladserne ved Valg af Borgerrepræsentanter være en Filiterklæring, hvortil der ingen Grund er. Efter det foranstaaende er det Communalbestyrelsens bestemte Yttring, at den paa ingen Maade giver sit Samtykke til, at et andet Medlem for Thisted Commune istedetfor Gerlach nu tager Sæde i Inspectionen for Thisted Sygehuus“.

Undervisning til Læreres Børn.

Til Provst Palludan-Müller den 14. Febr. 1861: „Den høitærede Skolecommissions Formands Skrivelse af 11. d. M. angaaende Hensetting til Communalbestyrelsen, hvorvidt denne vil indrømme den Grundsætning, at Læreres Børn efter Ansøgning erholder fri Undervisning i den Skole, deres Forældre ene asatte ved, blev fremlagt i Mødet den 12. ds. Communalbestyrelsen var eenstemmig af den Anskuelse, at der er ingen Grund til at give Lærestanden et Privillegium, der vil være til Skade for de mange Haandværkere m. fl., som med stort Besvær tilveiebringe Skolelønner.

Som Følge heraf vil et Andragende i denne Retning fra Skolelærer Hjerbeck kun kunne komme i Betragtning, naar det ved Sammenligning med andre Andragender maatte af sig blive erklæret for at være det, som formedelst Ansøgersens Trang og Værdighed bør have Interesse“.

Fra de gamle Sognearkiver.

—
Thisted By 1768—1878.
—

Af Anders C. Svalgaard.
—

Byen ønsker Laan.

Til Indenrigsministeriet den 28. Februar 1861: „Paa Grund af Thisted Kjøbstads Tilbagegang i de senere Aar er det med stor Besværighed, at de til Kjøbstadens aarlige Udgifter fornødne Summer tilvejebringes ved Ligning.

Iblandt disse Summer ere flere foranledige ved Bygningsforetagender i en tidligere Periode, for hvilke Foretagender Betalingen er fremskaffet ved Laan, ofte paa daarlige Vilkaar, som det tilkommer den nuværende Generation at berigtige, og som netop, formedelst Byens Tilbagegang, en Følge af Næringsløshed, falder med forstærket Byrde paa Skatteyderne. For Aaret 1861 er paalignet Thisted Commune 16,382 Rdl. 34½ Skill. Kommunen tæller 879 Skatteydere, altsaa, dersom Ydelsen var lige for alle, 18 Rdl. 3 Mark 13 Skill. pro persona. Det forholder sig imidlertid saaledes her, at 723 Personer betaler indtil 25 Rdl. (de fleste af disse ganske smaa Summer), 124 imellem 25 og 100, Resten, 32 Personer, over 100 til 400. At det er vanskeligt at tilvejebringe Skatten ses bedst af de mange Udpantninger, der foretages i Skatberestancetiden, og det maa befrygtes, at det vil blive endnu værre i Tiden, naar ikke kraftige og enerske Skridt foretages, thi Forretningsmænd, som see Mulighed for at virke andre Steder, ere forberedte paa at forlade Byen, og enhver søger at tage Bopæl i det umiddelbart til Byen stødende Landsogn, hvilket er saa meget nemmere, da en af Byens Gader, „Skovgaden“, hører til Byen paa den ene Side og den anden lige for værende Side til Landsognet. Hvor Skatten er en ren Ubetydelighed. Iblandt de Midler, der forekommer Communalbestyrelsen at være hensigtsmæssigst for at formindske Ondet, er at befrie Kommunen for

en trykkende Gjæld til Thisted Laane- og Discontobank. Kommunen har nemlig med Indenrigsministeriets Approbation af 28. Februar 1860 udstedt d. 11. Septbr. dette Aar en Obligation til Laane- og Discontobanken i Thisted for modtagne 3500 Rdl. til dermed at dække Kæmmerkassens Gjæld til Amtsrepartitionsfonden i Anledning af det nye Sygehus' Opførelse i Thisted imod at svare 5 pCt. pro anno i Rente og afdrage Laanet med en Fjerdedel i hver 11. Juni Termin 1861, 1862, 1863 og 1864. Afdraget og Renten fremskaffes ved Ligning. Det er i Anledning af denne Sags Ordning, at vi tillader os at henvende os til Ministeriet med Bøn om, at Thisted Commune forundes et Laan af Livsforsikrings-Anstaltens Midler til Beløb 3500 Rdl. imod at forrente dette med 4 pCt. pro anno og at tilbagebetale Laanet med Afdrag i en længere Aarrække“.

Fratrædelse som Brevbærer.

Til Købmand Terman Klem 9. Marts 1861: „Som Følge af Deres derom indgivne Ansøgning entlediges De fra Deres hidtil havde Bestilling at besøge Ombudsbreve, saa snart en anden Mand er udmævnt i Stedet for Dem, hvorom De snarest muligt vil blive underrettet. Den af Dem benyttede Liste, som viser, hvilke af Thisted Byes Indvaanere, der ere pligtige at forrette saadant Ombud som det, hvorfra De er entlediget, forventer man sig tilstillet. Man benytter denne Leilighed for at tilkjendegive Dem Kommunens Tilfredshed med Deres manegaarige Virksomhed i denne Retning“.

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.

—
Af Anders C. Svalgaard.
—

Arbejde til Byens Haandværkere.

Til det militære Varedepot 9 Marts 1861: „Efter Anmodning fra flere af Thisted Kjøbstads Haandværkere i Skomager-, Skræder- og Sadelmagerprofessionen henvendte Communalbestyrelsen sig i Skrivelse af 31. Januar d. A. til Krigsministeriet med Anmodning om, at der ved Forfærdigelsen af Munderingestykker, Fodtøj og øvrige Requisiteer til Brug for Land Etaten maatte blive taget Hensyn til Haandværkerne i Thisted Kjøbstad. Vi udhævede udtrykkelig som vor Overbevisning, at derved vilde findes et Middel til at raade Bod paa den Næringsløshed, som er indtraadt her, og som, dersom den i længere Tid vedbliver, upaatvivlelig aldeles vil ødelægge denne haardtbetrængte By, og vi lovede at ville med Glæde paatage os Controllen saavel ved Modtagelsen som Afsendelsen af forfærdigede og leverede af os besigtigede Varer.

I Skrivelse af 13 Februar d. A., som findes aftrykt i Thisted Avis Nr. 35, er meddelt, at Vedkommende have at henvende sig til det militaire Varedepot, forsaavidt Arbejder i Syning af Munderingsager derfra kan erholdes, hvilke Fordringer der gjøres med Hensyn til Tiden og Sikkerhedsstillelsen, samt hvilken Betaling der gives for de specielle Arbejder. Idet vi henvende os til det ærede militaire Varedepot med ærbødigst Anmodning om at meddele os Besvarelsen af fornævnte Spørgsmaal, undlader vi ikke at tilføie, at Dampskibsfarten imellem Thisted og Kjøbenhavn vil være i Gang, og følgelig vil Af- og ved denne Skrivelses Modtagelse

Tilsendelse kunne finde Sted med Lethed, og at selv en mindre Fortjeneste vil være et Gode for denne Commune, som vil blive paa-skjønnet af mange.“

Jernbanen.

Til Kommunalbestyrelsen i Viborg 21. Marts 1861: „Uagtet Thisted Communalbestyrelse er af samme Anskuelse som D'Har., at H. M. Kongen fortjener Undersaatternes Tak for Jernbaneloven og Ministermonrad Anerkjendelse for Virksomheden i Jernbanesagen, finde vi dog ingen Anledning til at sende en Delegeret til det benævnte Møde i Viborg den 4. April førstk., thi efter vor Formening bør Talken fremføres af dem, som faae en directe eller indirecte Fordeel af Jernbanen, og til disse tør denne Commune ikke henregnes, tvertimod er der Sandsynlighed for, at vor afsides beliggende forknytte By, netop formedelst Jernbanen, bliver stillet endnu mere i Baggrunden. Men selv fjernet fra personlige Hensyn forekommer det os, efter hvad der er os bekjendt, at Tiden næppe nu er den heldigste for at conferere om en Sag, som, naar den skal betyde noget, maa opfattes med samme Varme af alle.“

Grosserer Jacobsens Mødding.

Til Amtmand, Kammerherre Rosenkrantz 14. April 1861: „Foranlediget af Deres Høivelbaarenheds beh. Skrivelse af 12. f. M., hvori begjæres Communalbestyrelsens Ytringer i Anledning af nogle af Justitsministeriet forlangte Oplysninger, fremkomme ved den af 2 Medlemmer af Sundhedscommissionsen i Thisted m. fl. Indvaanere af Kjøbstaden, til det nævnte Ministerium indgivne Andragende om, at det maatte blive paalagt Grosserer Chr. Jacobsen, sammesteds, at borttage det af ham udenfor hans Gaard paa et fra Limfjorden inddæmmede Areal opført Møddinghuus, har Bestyrelsen afæsket Sundhedscommissionens Erklæring Ved at fremkomme med denne Sag i Bestyrelsens Møde den 9.

ds. gik man ud fra at holde sig saa meget som muligt udenfor sanitaire Hensyn. Der blev derfor fremført Spørgsmaal om, hvorvidt Sagen vedkommer Communalbestyrelsen, og dersom dette antages, om Diskussionen har at dreie sig om Møddinghusets Nedtagelse eller ikke. Samtlige Tilstedeværende udtalte eenstemmigen, at det ikke alene er en Ret, men endog en Pligt for en Communalbestyrelse at paase Byens Tarv i alle Retninger, og da Behandlingen af denne Sag er af Vigtighed for flere nærliggende Eiendomme, navnlig for den Formingelse deres Eiendomme allerede nu have eller faae, ved den større Vanskelighed med Udleie, ligesom ogsaa for den Gene at lide ved at være berøvede den frie Udsigt og modtage en god Dosis af den Lugt, der udstrømmer fra den med Luffthuller og med Brud oftest taabentstaaende Port, forsynede Bygning, som i Længde ligger lige overfor Chr. Jacobsens Gaard og følgelig danner en smal Gade — er det Byens Tarv der forhandles.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Opførelse af en Tvangsarbejdsanstalt.

Til Amtet 31. Maarts 1861: „Med Hensyn til Thisted kgl. Amtshuus' beh. Skrivelse af 15. Marts d. A. betræffende Vølget af et Medlem af Comitten for Forhandlingerne om en paatænkt Tvangsarbejdsanstalt har man ikke skullet undlade at meddele, at man paa Grund af Thisted Kjøbstads slette økonomiske Forfatning ikke kan indlade sig paa nogen Forhandling, som har en Pengeudgift af ny Art til Følge, og at det følgelig vil være et aldeels overflødig Arbejde at udvælge en Delegeret af Communen.“

Grosserer Jacobsens Mødding.

I en Skrivelse af 14. April 1861 til Amtmand Rosenkrantz angaaende et af Sundhedskommissionen fremsat Andragende om, at det maa blive paalagt Grosserer Chr. Jacobsen at fjerne det af ham opførte Møddinghus paa et inddæmmede Areal udenfor hans Gaard ved Fjorden hedder det:

„I et Møde i Kommunalbestyrelsen den 9. ds. blev fremlagt en Udskrift af Thisted Kjøbstads Skjøde- og Panteprotokol, hvilken viser, at Grosserer Chr. Jacobsen den 22. Februar 1851 har udstedt en Deklaration ved, ifølge Domainedirecteurens Skrivelse af 4. Januar 1851, at forundes Concession paa at inddæmme et Stykke af Limfjorden, i hvilken Deklaration er anført: „at det inddæmmede Terrain ikke maae benyttes paa en saadan Maade, at de Omkringboendes Ret til fri Udsigt over Fjorden derved krænkes.“ — „At jeg har modtaget foranførte Koncession med disse Vilkaar, som jeg forbinder mig eller Efterkommere at opfylde, og at jeg i manglende Fald har fortabt min Ret til Inddæmningen, dette bliver herved af mig deklareret og vedstaaet“ — men hvorledes har han opfyldt de indgaaede Forpligtelser?

Han har paa en Tid, da han selv var Medlem af Communalbestyrelsen i Thisted (1858—1860) og selv deltog i Forhandlingerne om de Omkringboendes frie Udsigt opført en ny Bygning, hvilken af Sundhedskommissionen blev paalagt Forandringer med Lufthullers Til-muring, en Skorsteens Anbringelse og Gadens Brolægning.

Disse Paalæg har han ladet upaaagtede. Selv om Chr. Jacobsen havde opfyldt disse Betingelser, maatte han dog ansees uberettiget til at lade Bygningen blive staaende, thi den fri Udsigt er krænket, og følgelig Domainedirecteurens Bestemmelse overtraadt. Det er derfor med god Grund, at flere af dem, der ere berøvede Udsigten, enten til Dampskibets Anløbssted, eller til Vildsund, have klaget til Justitsministeriet.

Ogsaa Andre ere krænkede, nemlig dem, som foretrækket en Spadseretour ved Havnen, og derfra den nemmere Vei vesterpaa for i Jacobsens Eiendom. Et ubehageligt Syn mødes oftest, og en væmmelig Stank, enten ved Vindens Hjælp, Sommerens Varme, eller jævnlig Paalæssens, kan ikke undgaaes, da Passagen imellem Gaarden og Møddingshuse er som en smal Gade. Kan Jacobsen lade et Møghus opbygge tvertimod Domainedirecteurens Ordre, vil det ikke falde besynderligt, om ogsaa Snedker Rosenberg og Justitsrad Bertelsen, hvilke begge imod aarlige Recognitioner have inddæmmede Land fra Lømmfjorden, bygge Møghuse, eller udleie til Bebyggelse af Møghuse, da saadanne formodentlig forrente sig, selv om det vilde være umuligt at naae Jacobsen med Hensyn til Quantiteten af Beholdningen — paa det erhvervede inddæmmede Land, og Byens Indvaanere ville i saa Fald være berøvede den smukkeste Spadseretour, ligesom Dampskibspassagererne vilde modtage ved Ankomsten til Thisted et væmmeligt stinkende Indtryk, som ingen anden By i Danmark har at byde. Og hvem indestaaer for, at dette ikke vil skee, naar en enkelt Beboer tvertimod det foreskrevne, tør uanfægtet foretage, hvad der generer ikke alene de nærmest boende, men endog alle Indvaanere i Byen. At henvise Andragenderne til Domstolene, saaledes som er skeet

af den forrige Communalbestyrelse, til hvis Medlemmer Jacobsen henhørte, er vel en Maade at afgjøre Sagen paa, som staaer Enhver aaben, og det vilde jo ikke falde vanskeligt at paa drage Jacobsen en Sag imod Enhver, som finder den fri Udsigt krænket, men forinden et Skridt af denne Beskaffenhed foretages, finde vi, idet vi iøvrigt i Eet og Alt indrømmer Rigtigheden af det af Ansøgerne anførte, at det er vor Pligt at henlede Opmærksomheden paa de tydelige Ord, som findes i Declarationen, og haabe, at dette maa foranledige, at Hr. Jacobsen erkjender det uheldige i sin Handling, og ved at vedsvare det, som er skeet, ikke foranlediger, at Retten til det inddæmmede Land frakjendes ham, og overlades Havnevæsenet, som har ypperlig Brug for dette.

Idet vi ved Foranstaaende have holdt os udenfor Sundhedsvedtægtene, antage vi at have meddelt det Begjærede i Deres Høivelbaarenheds beh. Skrivelse af 1. f. M., saaledes som Sagen bør betragtes fra Thisted Byes Communalbestyrelses Standpunkt.“

Løgstør Kanal.

Til Kommunalbest. i Nykøbing, Viborg, Lemvig, Holstebro, Løgstør og Skive, d. 17. Maj 1861: „Adskillige Handlende, Rhedere og Skibsførere i Thisted har anmodet Communalbest. om at forespørge hos Regjeringen, naar Løgstør Kanal kan ventes aaben. I Andragendet er anført, at der for Tiden ligger over 20 Fartøjer udenfor Løgstørs Grunde, som af Mangel paa Vand og Lægtene, kan blive opholdt der i uberegnelig lang Tid for at komme over Grundene til stort Tab for Befragtere og Rhedere, at Tabet der paaføres, er endnu større ved at Aggerkanalen ikke er farbar uden store Udgifter ved Lægtning og megen Fare for Skibe og Ladning, og endelig, at det er over 2 Aar siden Kanalen skulde være færdig.

Undertegnede Bestyrelse erkjender Rigtigheden af, at Kanalen snarest muligt aabnes, og har derfor, ved at overlevere Andragendet til videre Fremme, til Thisted Kgl. Amtshuus, anbefalet dette paa det bedste. Vi indseer ogsaa, at Kanalens Aabning vil have gavnlige Indvirkning paa Handel og Skibsfart for de Kjøbstæder, der ere ledes beliggende, at de Skibe, der udgaar fra eller indkommer til disse, passere Løgstørs Grunde, og anmoder derfor disse Kjøbstæders Communalbestyrelser om, samtlig med os at ret e lignende Spørgsmaal til Indenrigsministeriet.“

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Brolægning af Markstræde.

Til const. Byfoged Frederiksen i Thisted 22. Maj 1861: „I en hertil indsendt Skrivelse fra Elisabeth, sal. Frøkjær, Adrian Dolleriis og F. C. Rosenberg, hvori andrages om Fritagelse for at foranstalte Markstræde brolagt eller pikket ud for deres Eiendom, er begjæret Meddelelse om vore Tanker, forinden den cst. By- og Herredsfogeds Ytringer tilkjendegives Thisted kgl. Amtshuus:

Som Følge heraf meddeles, at vi finde ingen Anledning til at fritage Ansøgerne for det dem givne Paalæg, thi Markstrædet, hvorom Talen er, maa upaatvivlelig henregnes til Gader, ligesaa vel som den til Kastet løbende nu brolagte Theatergade (nu Mellemgade) og er dette antaget, bortfalder jo enhver Grund for Fritagelse. Forsaavidt Ansøgerne anføre, at Strædet nu er ligesaa god som for 30 Aar siden, da finde vi ikke heri nogen Støtte for Fritagelsen, thi Enhver vil, ved at passere Strædet om Efteraaret og Vinterdage i Tøveir kunne overbevise sig om Forskjellen ved at gaas i den brolagte Deel af Strædet, og i den Deel, som ikke er brolagt, og efter at have følt Ubehagelighederne i 30 Aar forekommer det os at være paa Tiden at foretage saadanne Skridt, at Génen bortfalder. Det er iøvrigt ikke for at besvære beskattede Borgere, at Udførelsen af Brolægningen er paalagt, men alene i det Almindeliges Interesse og for ikke at vise Uretfærdighed imod andre, som have samme Grunde at anføre, men dog have maattet udføre de dem givne Paalæg.

Da Aarstiden netop nu egner sig til Udførelsen af Brolægningen, finde vi ingen Grund til at indrømme Udsættelse med Arbejdet til næste Aar. De Paagjældende have i lang Tid været vidende om, at en Brolægning af det nævnte Stræde vil finde Sted. Bekostningen vil neppe være uoverkommelig, og Ubehageligheden for det theaterbesøgende Publikum ved mørke Efteraarsaftener at trave i opløste Jordveie bør vel ogsaa lægges i Vægtskaalen.“

Eftergivelse af Mulkter.

Ansøgning til Kongen 21. Maj 1861 fra Købmændene Adrian Dolleriis, P. C. Nordentoft og Sønner, J. Vagner og P. B. Jensen, hvori hver søger om at eftergives 10 Rd. Mulkt til Thisted Kæmmerkasse for Overtrædelse af Næringsloven. Ansøgningen blev givet følgende Paategning: „Da de Mulkter, der ere idømte fornævnte Kjøbmænd, ere foranledigede ved Forseelser begaaede af Uvidenhed, tillade vi os allerunderdanigst at anbefale Eftergivelse paa den Betingelse, at de Paagjældende efterat Ansøgningen allernaadigst er bevilget, strax tage Borgerskab som Værtshusholdere i Thisted.“

Communalbestyrelsen i Thisted, den 21. Maj 1861.

Frederiksen, const. Henke. Svarre.
W. Bonne. G. Schuster.

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Markeder.

Til Amtmanden 23. Mai 1861: „Fra flere af Byens Indvaanere ere vi anmodede om at foretage de fornødne Skridt, for at Markedet i Thisted afholdes saavel i Aar som fremtidig, paa en anden Dag end den 5. Juni Grundlovsdagen.

Paa Grund af de her stedfindende eiendommelige Forhold at Landbobefolkningen i Reglen har Ophold hos Kjøbmændene Markedsdagen og først sildigt forlader disse, som tillige i de fleste Tilfælde driver Værtshushold, er det umuligt for en Kjøbmand eller hans Husstand at deltage i nogen Folkefest. Dette har tidligere foranlediget, at flere ere reiste til Nykjøbing paa Mors, hvor intet Marked holdes den 5. Juni, og hvor Erindringen om Dagens Betydning levendegjøres ved en sand Folkefest, medens den største Deel af Thistedes Befolkning, deels formedelst Udgiften, deels formedelst Reisens Besværligheder, lader denne Danmarks Festdag uanset til Skade for rigtig Opfattelse af et constitutionelt Livs Betydning. Af Hensyn til det før anførte forventer vi, at Deres Velbaarenhed vil foranledige ved en Skrivelse til Indenrigsmin., at Markedet i Thisted afholdes den 8. Juni eller hvilken anden Dag, der maatte blive bestemt, og overgiver hermed dette Andragende, som et af mangene udtalt Ønske, til Deres Velbaarenheds godhedsfulde Omsorg.“

Frederiksen. Henke, Svarre. Gjerlach. Bonne. L. Lund. P. Hald.

Besørgelsen af Ombudsbreve.

Til Kæmner Sørensen 31. Mai 1861: „Bestyrelsen har beskikket Presser Anders Gjørup til at besørg Ombudsbreve istedet for Th. Klem, som er afgaaet ifølge eget Ønske.

Musiken i Thisted.

Til Indenrigsministeriet 12. Juni 1861: „Musiker N. P. Møller af Thisted har henvendt sig til Communalbestyrelsen med en Begjæring om at meddeles Tilladelse til for Betaling at afgive Musik, deels i Familiekredse og deels til Dands, naar saadant ønsker, uden derfor at være pligtig til at erlægge noget Vederlag til Stadsmusikanten i Thisted. Paa Begjæringen, som sendtes Thisted kongelige Amtshuus til Afgjørelse, blev den 31. f. M. resolveret, at da en Tilladelse som den førnævnte ifølge Bestemmelserne i Cancellie Skrivelserne af 13. Januar 1818 og 25. August 1836 vil være uforenelig med de Stadsmusikanten tilkommende Rettigheder, har det ansøgte ikke kunnet bevilges af Amtet. Foranlediget heraf tillade vi os allerærbødigst at henvende os til det kongelige Indenrigsministerium med samme Andragende, hvormed fremføres de Grunde, der have bevæget os til at fremkomme med Sagen for høieste Instans. Stadsmusikant Zangenbergs Enke har Privilegium paa at afgive Musik for Betaling i Thisted, men da hun ikke har kunnet afgive den, har Byen ofte været i Forlegenhed. Det er ikke meget længe siden, at en bebudet Forestilling paa det herværende Theater nær var gaaet Glip af Mangel paa Musik, idet Madam Zangenberg Mushici var taget til Løgstør. Publikum, som er meget godmodigt her, lod sig den Gang nøie med improviseret Dilettantmusik. Dette er ikke enestaaende. Formedelst det ulykkelige Privilegium maa man finde sig i at betale, hvad der begjæres, Concurrence er her jo ikke. Hvad Supplicanten N. P. Møller angaaer, da er han et Menneske med meget svage Eyner, som alene ved at mussicere kan fortjene lidt til Livets Ophold, thi hans Profession som Skræder kan ikke indbringe ham det mindste. For Øieblikket kan han existere, thi hans herboende Fader maa underholde ham, men falder han fra, er det sikkert, at Møller falder Fatigvæsenet til Byrde.

Det indsees ikke, at det vilde, naar Møller fik Tilladelse til at mussicere for Betaling, gjøre Skaar i M. J. Zangenbergs Indtægt, thi de Folk, som maatte henvende sig til Møller, vilde i Reglen ikke have Musik, naar den skulde betales efter Md. Zangenbergs Taxt, og de Folk, som ere villige i at betale Md. Zangenberg, lade sig ikke nøie med Møller.

Vi tillade os paa det bedste at anbefale Andrageren saaledes, at det maatte bevilges N. P. Møller at mussicere i Familier og til Dands mod Betaling, uden derfor at give noget til Vederlag til Stadsmusikanten i Thisted, dog uden Berettigelse til at assisteres af andre, som derfor modtage Betaling.“

Besørgelse af Ombudsbreve.

Til Uhrmager Dahlgaard den 13. Juni 1863: „Den communale Bestilling i Thisted at besørg Ombudsbreve er anbetroet Dem. Idet De underrettes herom, tilføies, at Th. Klem, som tidligere var tildeelt denne Function, er i Besiddelse af flere Lister Bestillingen vedrørende, hvorfor De anmodes om at henvende Dem til ham, ligesom ogsaa til Hr. Kæmneren, der vil kunne meddele Dem det videre fornødne til Bestillingens Overtagelse.“

Patrontasker til Politikorpsset m.v.

Til Captain Holm, Roskilde, den 24. Juli 1861: „Med beh. Skrivelse af 18. d. M. har Hr. Captainen ved at tilstille Communalbestyrelsen en af Dem betalt Regning til Beløb af 51 Rd. 4 Mark for anskaffede Patrontasker til Politikorpsset, overladt os disse Patrontasker som Byens Ejendom. Ligeledes har Hr. Captainen skjænket Byen flere af Dem anskaffede Sager, nemlig en Lygte, Tridse og Oliekande i Sprøitehuset, og en Deel Skildte til Sprøite-, Nedbrydnings- og Rednings-Afdelingen, saavel som en Deel trykte Instruxer m. m. til forskjellige Afdelinger.

Bestyrelsen, som ikke er vant til at see Opmærksomheden henvendt paa Thisted haardt beskattede By, takker Hr. Captainen for fornævnte Sager og ledsager Taksigelsen med Ønsket, at De i Deres nye Hjem maa finde Tilfredshed og Lykke og ikke der glemme, at De lever i venlig Erindring i Thisted.“

30 Skill. i Dyrtidstillæg til Skarpretteren.

Til Kæmner Sørensen den 27. Juli 1861: „Thisted Amt har underrettet Bestyrelsen om, at Indenrigsmin. har bevilget Skarpretter A. Nielsen i Horsens Dyrtidstillæg for Aaret 1860—61, og at dette, som for Thisted Kjøbstads Andeel udgjør 30 Skilling, indbetales i Skanderborg Amtstue samtidig med Kjøbstadens Andeel af Skarpretterlønnen 1 Rd. 73 Skill.“

Thisted Amts Avis, den 6. August 1861.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Ekspedition af Skatteklager.

Til Ligningskommissionen den 19. August 1861: „Den ærede Ligningscommission har i beh. Skrivelse af 12. Aug. d. A. bl. a. yttret, at den ingensinde for i Aar erholdt Skatteandragender enkeltviis tilsendte fra Bestyrelsen, og derfor ei har kunnet troe, at Bestyrelsen gjorde Regning paa Expeditionen af hver Sending for sig, eftersom dette vilde have havt til Følge, at 13 Møder skulle være afholdt for at afgive Erklæring over de i Aar til Dato indkomne 23 Skatteklager.

Foranlediget heraf maa man gjøre den ærede Commission opmærksom paa, at Bestyrelsen, som holder ordinaire Møder i Reglen hver Torsdag Aften og extraordinaire Møder hver Gang dette findes fornødent, behandles de imellem Møderne indkomne Skatteklager, hvilke derefter uopholdelig tilstilles Commissionen.

En Opbevaring af Sager indtil et givet Tidspunkt findes ikke hensigtsmæssigt, thi deels ere mange Sager af en saadan Beskaffenhed, at en Venten ikke er paa sin Plads, deels vises derved en Ringeagt mod Medborgerne. Om den ærede Commission finder sig generet af at holde Møder, er naturligviis os uvedkommende, saa længe denne Genérthed ikke virker forstyrrende for Communalbestyrelsen.

Vi overlade til Commissionen at bedømme, om det er hurtig Forretninggang at give Erklæringer over Ansøgninger den 12. Aug. d. A., naar Ansøgningerne ere sendte til Commissionen den 23. April d. A., altsaa at give Erklæringer paa en Tid, Skatterestancernes Inddrivelse er i Gang, hvorved Forespørgsler i forskjellige Former

indkommer til Bestyrelsen, og endda først efter at være erindret i Skrivelser af 19. Juli og 7. Aug. d. A.

Det maa være eiendommeligt for den ærede Commission at finde anstødelige Udtryk i sidstnævnte Skrivelse. Vi finde, at Medborgere skyldes snarest muligt at komme til Kundskab om Bestyrelsens Resolutioner, og kan dette ikke skee, fordi Erklæringer udeblive, skyldte vi at offentliggjøre Grunden“.

Jord til Byfogedembedet.

Til Indenrigsministeriet den 23. August 1861: „Byfogedembedet i Thisted har tidligere været tillagt Embedsjorder, hvoraf Indtægten eller Græsningsretten er tilfaldet Embedet. Som Oplysning herom findes et Reskript af 20. Januar 1792, hvorefter det var tillagt den daværende Byfoged Lemvigh (Otto Lemvigh 1789—1799) og efterkomne Byfogder som en udelukkende Rettighed den samme By tilhørende ogsaa kaldet Capelsten-Markedsplads til Græsning paa de Tider, naar Markederne ikke der holdtes samt Fjordbredden saa langt Thisted Byes Grund strækker sig med Faartoft og Dragsbæk, ligeledes forsaavidt ingen i Særdeleshed nu for Tiden kan bevise sig hertil at have nogen lovlig Adkomst eller Rettighed, maa blive henlagt som en beneficeret Jord til Suplicanten og efterkommende Byfogder i Thisted.

Ligeledes have de tidligere Byfogder benyttet en Strimmel af den Eng, som er beliggende imellem Byens Nørregade og Plantagen, som det hedder til Græsning af en Bytyr (Tyrager, kaldet Legepladsen), hvilken dog ikke i Mands Minde er holdt af Byfogden. Da Byfogedembedet er sat paa fast Gage, tillader vi os at forespørge, om Græsningsretten og Afgrøden af fornævnte Byjorder fremdeles tilkommer Byfogden, eller om Indtægten heraf kan betragtes som Communens“.

(Daværende Byfoged var Ulrich Frederik Rosing Schouw, 1861—1870; den sidste Byfoged. Borgmester fra 1870 til 1872).

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

Løn til Brandkaptajner.

Til Byfoged Schouw den 26. Aug. 1861: „Ligesaa lidt som Regjeringen er bunden til en fixeret Gage udenfor Functionairens Tjenestetid, er en Communalbestyrelse bunden. Finder Regjeringen, at Statens Vel fordrer en Forandring i det bestaaende, afskediger den Embedsmanden med $\frac{2}{3}$ af Gagen i Vartpenge. Saaledes har Communalbestyrelsen ikke baaret sig ad, den har ladet den en Gang Ansatte vegetere i Embedet, just ikke til Held for Communen. Den i Aaret 1855 fungerende Communalbestyrelse vedtog at skabe et Embede, ved at foreslaae en Løn af 200 Rd. til den, som maatte blive beskikket i den da ledige Brandcaptainspost. Den hverken har bestemt eller har kunnet bestemme den faste Gage for efterfølgende Brandcaptainer. At Brandcaptainen udnævnes af Amtet er i sin Orden, ligesom ogsaa at Communalbestyrelsen bestemmer en aarlig Sum til denne Bestillingsmand, dersom en saadan findes fornøden. Det er Skatteydernes Lomme, der tages af, og med disse maa Communalbestyrelsen handle varsomt. Endnu ere vi ikke komne til noget Resultat, om der skal tillægges den nyansættende Brandcaptain i Thisted en Løn eller Vederlag. Det beror paa en nærmere Undersøgelse af Brandvæsenets Tilstand. Saa meget vide vi, at Brandcaptainerne i Viborg ikke nyder Løn, og eiheller i Skive; i Varde oppebærer han 16 Rd. aarlig, i Hjørring 25, af hvilket Beløb udredes Contoirudgifter etc. I Nykjøbing paa Mors oppebærer han 30 Rd. aarlig og i Hobro 60 Rd. aarlig. Det er klart, at ingen af de her nævnte Kjøbstæder betragter det Brandcaptainerne tillagte paa anden Maade end som et passende Vederlag for de med Stillingen forbundne Udgifter, og efter modtagne Indberetninger savnes i ingen af Kjøbstæderne selvstændige dygtige Mænd i Besiddelse af Medborgernes Tillid, som paa en forsvarlig Maade udføre det overdragne Hverv.

Skulde virkelig Thisted Kjøbstad, Hovedstaden i Amtet, være saa uheldig stillet, at Penge alene skal gjøre Udslaget? Kjøbstaden er forgjældet, næringsløs og forknøyt, langt værre faren end enhver af fornævnte Kjøbstæder, men dog endnu ikke saa slemt faren, at den staar som en eneste sørgelig Undtagelse.

Vi insisterer derfor, at ingen Løn eller Remunition udbetales til constituerede eller ansatte Brandcaptainer i Thisted, førend Communalbestyrelsen har bestemt Størrelsen, og vi andrage om, at Hr. Byfogden med Indstillingen til Amtet lader medfølge de Oplysninger, som den af Communalbestyrelsen nedsatte Comitte erhverver til Brandvæsenets fremtidige Ordning, hvilke Oplysninger snarest muligt bliver Dem tilstillede. Vi nære det Haab, at Byens Vel ligger Dem ligesom os paa Hjerter, og derfor behandle Sagen med den Omhu, som efter Forholdene her er uundgaaelig nødvendig.“

Henke, Formand. Svarre. Gjerlach.

Ludvig Lund. Bonne. Hald.
Særskilt Votum. — „Med Undtagelse af den Pasis, der omhandler Communalbestyrelsen, 1855, hvoraf jeg selv var Medlem, om at skabe et Embede ved at foreslaae en Løn af 200 Rd. maa jeg tillade mig at bemærke, at den daværende Bestyrelse ikke ansaa Lønnen for at være for stor for et saa besværligt og ansvarsfuldt Arbejde, rigtignok under den Forudsætning, at Brandcorpset blev saaledes organiseret og ledet, at det kunde fyldestgjøre Reglementet og svare til dets Formaal, hvilket har vist sig ikke at være Tilfældet.“

Ærbødigst

Kalum.

Til A. J. Nielsen, Thisted, den 29. Aug. 1861: „At Bestyrelsen har antaget Deres Tilbud om Leverance af ca. 600 Potter Tran til Byens Gadelygter i Vinteren 1861—62 imod derfor at modtage en Betaling af 299 $\frac{1}{2}$ Slill. pr. Pot, tilmeldes herved.“

Kar til Brandvæsenet.

Til Brandkaptajn Gulev den 4. September 1861: „Det af Hr. Captainen beordrede Kar til Sprøiten Nr. 1 er under Arbejde hos Kobbersmed Handest.

Herom har man den Fornøielse

at underrette Dem, forsaavidt De maatte ønske at have Indseende med Arbejdet i Forening med Dhrr. Borgerrepræsentanter Gjerlach og Hald.“

Ansøgning fra Lærer ved Realskolen, L. C. Matzen.

Lærer Matzen ansøgte om at ansættes som Translatør i Thisted, og herover afgaves under 17. September 1861 følgende Erklæring: „Da der formedelst Strændinger af fremmede Skibe ofte forefalder Forretninger i Thisted Kjøbstad, hvortil en Translater i Tydsk, Engelsk og Fransk er nødvendig, og da en saadan Bestilling ikke er tilstrækkelig for en Families Underhold, af hvilken Grund formentlig ingen Ansøgning er indsendt i de 1½ Aar Byen har savnet Translater, tillade vi os allerunderdanigst at anbefale Hr. L. C. Matzens Ansøgning, idet denne Mand vil forene Sproglærerpladsen ved Thisted Realskole med Translaterforretningen.“

Overordnet Kommunalbestyrelse for By og Land.

Til Kjøbstadforeningens Formd., L. C. Carlsen, Slagelse, den 8. Oktober 1861: „Undertegnede Borgerrepræsentation kan ikke slutte sig til nogensomhelst Udtalelse, der endog kun betingelsesviis billiger det Lovforslag om en for Kjøbstad og Land fælles overordnet Kommunalbestyrelse, som af Landstinget er vedtaget ved 3. Behandling. Efter den nøieste Overveielse af den Ordning, Lovforslagets Gjennemførelse vilde fremkalde, selv med de af Kjøbstadforeningens Repræsentantskab vedtagne Modifikationer, skjønner vi ikke rettere, end at Kjøbstadkommunerne derved vilde føres fjernere istedetfor nærmere til den større Selvstændighed, der ikke alene længe har været et velbegrundet Ønske hos Kjøbstadboerne, men som tillige er lovet i Grundlovens § 96. Paa en stor Deel Anliggender vilde Kjøbstadkommunalbestyrelserne med en saadan Lov berøves enhver Indflydelse, idet de vilde overgaa til det fælles Amsraad med sin overveiende Majoritet af Repræsentanter for Landet; det tilsigtede Fællesskab med Landet vilde inddrage Kjøbstæderne i et Pengeforhold, hvis Fordeel eller Tab næppe lader sig med Sikkerhed beregne. Amsraadet som Overinstans for de særlige Kjøbstadkommuner vilde være at prisgive i mange Tilfælde Afgørelsen af deres Anliggender til Mangel paa Indsigt og Ubekjendtskab til Forholdene i By-

erne, foruden at det vilde være at sætte over Communerne en anden Kontrol end Statens, hvilket er i ligefrem Modstrid med Grundlovens § 96.

Da desuden Lovforslaget langt fra ikke paa det Omraade, der som særligt leveres Kjøbstadkommunerne, gives disse en større Myndighed end de hidtil have haft i Styrelsen af deres økonomiske Forhold, maa Borgerrepræsentationen meget beklage, hvis et saadant Forslag skulde blive ophøiet til Lov, og at det ikke i Kjøbstadforeningen ikke har mødt en bestemt Misbilligelse.“

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.

—
Af Anders C. Svalgaard.
—

Paategning angaaende Oprettelse af en Bombebøsse.

Til Amtet den 9. Oktober 1861:
„Communalbestyrelsen i Thisted, der anseer de nuværende Conjunkturer for meget heldige til Kjøb af en Eiendom til den paatænkte Stiftelse „Bombebøssen“, der maa ansees for velgjørende, er villig til at paatage sig Overbestyrelsen, Controlen og Tilsynet med Stiftelsen, samt hvad der iøvrigt maatte paalægges det, sigtende til dens Tary, og tillader sig paa det varmeste at anbefale Andragendet til Bevilgelse.“

En Svendeforening i Thisted.

Til Indenrigsministeriet, d. 15. Oktbr. 1861:

Communalbestyrelsen anseer en Svendeforening med det tilsigtede Formaal, for at være til stor Nytte for Communen. Naar undtages Fritagelse for Communeskat, der forekommer os at være en Indrømmelse, som let kan foranledige Fordring paa lignende Fritagelse fra andre ligestaaende Medborgere, finde vi ingen grundet Indvending at fremføre, idet vi overlader til det høie Ministerium at afgjøre, om en saadan Forenings Oprettelse er i Overensstemmelse med Næringslovens § 69, forsaavidt Indtrædelsen i den efter dens Oprettelse ikke er en frivillig Sag. Da vi forøvrigt mangle Erfaring om Lovens Hensigtsmæssighed, formene vi, at Stadfæstelsen foreløbigt bør ske paa nogle faa Aar.

— Vi undertegnede Hald og Bonne, slutte os til ovenanførte Erklæring, kun med den Reservation, at det bliver en frivillig og ikke tvungen Sag for Medlemmer at indtræde i Foreningen. — Undertegnede Kalum indseer ikke rettere, end at der i Forslaget til en Svendeforening er taget tilbørligt Hensyn til Næringslovens § 69, da netop Forslaget er i Analogie med hvad der er fastsat for Lauges Svendeforeninger til Syge- og Begravelseshjælp. Saadanne Foreningers store Nytte er saa indlysende, at Undtagelser fra det Almindelige indrømmes, naar det maa befrygtes, at Foreningerne ellers ikke kunne bestaae, og Frygten herfor er tilstede af den Grund, at Svendene i Almindelighed ikke have noget blivende Sted. Jeg maa derfor fra det communale Standpunkt holde fast ved, at Indtrædelse i Foreningen for de tilkommende Svendes Vedkommende ikke bliver nogen frivillig Sag. Min Formening er ogsaa, at da Foreningen paatager sig i Et og Alt de syge Medlemmers Cuur og Pleie, bør dens Medlemmer være fritagne for af paalignes Fattigskat. Fra mit Standpunkt betragtet stiller Sagen sig saaledes, at der, for at den paatænkte Forening kan komme istand og virke til Held for Communen, maa forudsættes, at Indtrædelse i Foreningen efter dens Oprettelse, maa være en tvungen Sag, for saavel nuværende som tilkommende Haandværkssvende, og at Foreningens Medlemmer fritages for Erlæggelsen af Communeskat.“

Indenrigs Min. den 10. April 1892.

Fra de gamle Sognearkiver.

—
Thisted By 1768—1878.
—

—
Af Anders C. Svalgaard.
—

Gage til Brandkaptainen.

Til Indenrigsministeriet den 5. November 1861: „Efter den daværende Communalbestyrelses Indstilling i Aaret 1856 blev for Brandcaptainens Post for Byen Gagen ved Ministeriets Resolution bestemt til 200 Rd. Da bemeldte Embede imidlertid i Løbet af indeværende Aar er bleven vacant, har den nuværende Communalbestyrelse, efter at have indhentet Oplysning fra de forskellige jydsk Byer af omtrent lige Størrelse som Thisted, forment, at den for Brandcaptainen fastsatte Gage var ikke lidt for høj.

Den har derfor, idet den maatte vente, at Byens Borgere vare besjælede af saa megen Interesse for de communale Anliggender, at det ikke vilde være vanskeligt, selv med en Nedsættelse i Gagen eller dennes aldeles Inddragning, at faa Posten besat, antaget at bemeldte Bestillingsmand burde aflægges paa anden Maade end hidtil. Deels i Henhold til foranførte og deels i Betragtning af de usædvanlig trykkende Skatter, der hvile paa Byen, idet Thisted er den tredje høiest beskattede By i Danmark, blev det i Communalbestyrelsens Møde den 15. f. M. vedtaget, at Posten som Brandcaptain heri Byen ikke skulde aflægges med nogen fast Gage, men med et saadant Vederlag for de med Stillingen forbundne Udgifter, som Bestyrelsen maatte finde passende. Heri har dog Communalbestyrelsens Formand, Byfoged Schouw, ikke været enig, idet han har formeent, at Gagen burde være fast aarlig, men nedsættes til et Beløb af 100 Rd.

Idet Communalbestyrelsen nu har bragt i Erfaring, at den ikke har feilet i sin fornævnte Anskuelse, om der vilde findes Ansøgere til Posten, naar ingen Gage var forbunden dermed, tillader den sig at andrage om, at Ministeriet vil billige, at Gagen for Posten som Brandcaptain inddrages og at samme kun erholder et Vederlag som ovenanført.“

Bro over Limfjorden ved Aalborg.

Til Indenrigsministeriet 5. November 1861: „Uagtet den høitærede Indenrigsministers Udtalelser i Filkethinget ikke giver Anledning til at formode, at det af Aalborg Commune til Anlægget af en Bro ved Aalborg over Limfjorden ansøgte Laan vil i indeværende Session blive bevilget, formener dog Bestyrelsen at burde bringe i Erindring de Hindringer, som en saadan Bro vilde lægge for Skibsfarten saavel fra denne By som fra samtlige Limfjordens øvrige vestlige Byer og Kjøbstæder. Med stormende, men dog seilbart Veir, vil det vistnok som oftest være umuligt at aabne Broen saa hurtigt, som vil være fornødent, hvilket kan afstedkomme Fare baade for Skib og Ladning, tilmed da Ankerbunden vestfor Aalborg er overordentlig blød; om Natten vil rimeligviis al Gennemfart være afspærret, hvilket stundom i uberegnelig Tid vil kunne forlænge et Skibs Reise; Fartøier kunde baade fra Øst og Vest følge saa vedholdende paa hinanden, at Færdselen over Broen ofte i flere Timer vil være standset, hvoraf atter Følgen vil blive, at senere ankommende Skibe maae ankre op, indtil Broen er passeret af den tilstrømmende Mængde fra begge Sider af Landet. Disse og andre flere Baand vil en Bro lægge paa Seiladsen her i Fjorden, men vi skulle indskrænke os til de her anførte Indvendinger, der ville være indlysende, naar man betænker, at Limfjorden nærmest maa betragtes som et Sund, hvor stormende Veir bevirker stærk Stormgang og voldsomt Bølgeslag. Det kan saaledes ikke andet end forundre at se Seiladsen hindret paa dette Punkt i Fjorden, medens man ved Løgstør har søgt at fremme den ved et kostbart Kanal anlæg, til hvilket vor haardt betyngede Commune og de øvrige vestlige Limfjordsstæder have ydet betydelige Bidrag. Det ligger i Forholdenes Natur, at det nærmest er Aalborg Bye med Omegn, som vil drage Fordeel af den omhandlede Bro. Herfor behøves næppe andet Beviis, end at det alene er Aalborg Commune, der vil optage det fornødne Laan og paa egen Risiko lade det hele Anlæg udføre.

Kunde Broen derimod tillægges Betydning for en større Deel af Provindsen, vilde dens Anlæg i Lighed med Løgstør Kanal og flere saadanne Foretagender, været betragtet som et Statsanliggende, til hvilket de omliggende Amter i pas-

sende Forhold maatte bidrage. Det synes derfor ubilligt, dersom hele den vestlige Limfjordsegns Handel og Skibsfart skulde lide under et Foretagende, som fornemmelig kommer en enkelt Kjøbstad med dens Omegn til gode. Men bliver det projekterede Bro anlæg mod Forbødning desuagtet realiseret, forvente vi, at det høie Ministerium uner alle Omstændigheder gunstigst drager Omsorg for, at Broen i Indretning og Anlæg bliver saa lidt hindrende for Skibsfarten som mulig, samt at der træffes alle Foranstaltninger til Skibenes Betyggelse i stormende Veir og under andre vanskelige Forhold.

Ogsaa er det vistnok et fuldkomment billigt Forlangende, at Broen paa Anfordring til enhver Tid paa Døgnet skal aabnes saa snart øst og vestfra kommende Skibe ved et bestemt Signalement give Ønsket herom tilkjende. Slutelig nære vi fuld Fortrøstning til Opfyldelse af Indenrigsminister Monrads Tilsagn til Medlemmer af Thisted og Nykøbing Communalbestyrelser under H. M. Kongens allerh. Nærværelse i Løgstør. Hans Excellence erklærede det da for en Selvfølge, at Skibe fra og til andre Limfjordsstæder til ingensomhelst Tid kunde paalægges nogen Afgift til Broen for Passagen gennem denne.“